

OPRACOWANIE EKOFIZJOGRAFICZNE DLA GMINY JASIENICA

---

sporządzone na potrzeby projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków
zagospodarowania przestrzennego gminy Jasienica

Opracowanie:

Firma Projektowa "Bogacz" z siedzibą w Katowicach, ul. Jutrzenki 1/6

sierpień 2016

Spis treści

1. WSTĘP	3
1.1. Cel i zakres opracowania	3
2. POŁOŻENIE GMINY	3
2.1. położenie administracyjne i podstawowe dane o gminie	3
2.2. Położenie przyrodnicze	4
2.3. Powiązania zewnętrzne	5
2.3.1. Przynależność administracyjna	5
2.3.2. Powiązania ekologiczne	5
2.3.3. Powiązania komunikacyjne	6
2.3.4. Powiązania techniczne	6
3. CHARAKTERYSTYKA POSZCZEGÓLNYCH ELEMENTÓW PRZYRODNICZYCH Z DIAGNOZĄ STANU I FUNKCJONOWANIA ŚRODOWISKA ORAZ PROGNOZĄ ZMIAN	7
3.1. Budowa geologiczna	7
3.2. Rzeźba terenu	8
3.3. Warunki klimatyczne	9
3.4. Wody powierzchniowe	9
3.5. Wody podziemne	10
3.6. Gleby i użytkowanie terenu	11
3.7. Świat roślinny i zwierzęcy	12
4. CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW PRZYRODNICZYCH OBJĘTYCH OCHRONĄ	24
4.1. Obszary objęte ochroną	24
4.2. WALORY KRAJOBRAZOWE I WARTOŚCI KULTUROWE	30
5. IDENTYFIKACJA GŁÓWNYCH ZAGROŻEŃ ŚRODOWISKA	38
5.1. ZAGROŻENIA DOTYCZĄCE POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB	38
5.2. ZAGROŻENIA DOTYCZĄCE WÓD	39
5.3. ZAGROŻENIA DOTYCZĄCE LASÓW	39
5.4. ZAGROŻENIA DOTYCZĄCE POWIETRZA I HAŁASU	39
5.5. RYZYKO WYSTĄPIENIA POWAŻNEJ AWARII	41
6. OCENA PRZYDATNOŚCI ŚRODOWISKA DLA ROZWOJU FUNKCJI UŻYTKOWYCH	42
6.1. Ocena przydatności dla funkcji mieszkaniowej	42
6.2. Ocena przydatności dla funkcji przemysłowej	42
6.3. Ocena przydatności dla funkcji wypoczynkowo-rekreacyjnej	42
6.4. Ocena przydatności dla funkcji rolno – leśnej	42
6.5. Tereny komunikacji i infrastruktury technicznej niezbędne do prawidłowego funkcjonowania terenów użytkowych	43
7. WRAŻLIWOŚĆ ŚRODOWISKA NA ANTROPOPRESJĘ	43
8. WNIOSKI I ZALECENIA DO SPORZĄDZANIA PLANÓW MIEJSCOWYCH	43

1. WSTĘP

Niniejsze opracowanie ekofizjograficzne zostało sporządzone na potrzeby "Zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jasienica".

Decyzję o przystąpieniu do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego podjęła Rada Gminy w Jasienicy uchwałą nr: Nr XL/840/14, z dnia 29 października 2014 roku. Analizowany obszar obejmuje całość Gminy Jasienicy, tj. 14 sołectw.

Opracowanie wykonano na podstawie umowy BGR.272.404.2012 z dnia 3 października 2012r. zawartej pomiędzy Gminą Jasienica a Firmą Projektową „BOGACZ”.

1.1. Cel i zakres opracowania

Obowiązek wykonania opracowań ekofizjograficznych dla projektów studiów i planów miejscowych oraz studium wynika z art. 72 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2016r. poz. 672).

Przez opracowanie ekofizjograficzne rozumie się dokumentację sporządzaną na potrzeby studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego oraz planu zagospodarowania przestrzennego województwa, charakteryzującą poszczególne elementy przyrodnicze na obszarze objętym studium lub planem i ich wzajemne powiązania (tekst jednolity Dz. U. z 2016r. poz. 672).

Relację planu (oraz innych dokumentów planistycznych) do opracowania ekofizjograficznego określa art. 72 ust. ustawy POŚ, który mówi iż w studium i planach zagospodarowania przestrzennego na podstawie opracowań ekofizjograficznych określa się wymagania w zakresie:

- warunków utrzymania równowagi przyrodniczej i racjonalnej gospodarki zasobami środowiska,
- ustalania proporcji pozwalających na zachowanie lub przywrócenie równowagi przyrodniczej i prawidłowych warunków życia w ramach poszczególnych terenów,
- sposobu zagospodarowania obszarów zdegradowanych w wyniku działalności człowieka, klęsk żywiołowych oraz ruchów masowych ziemi.

Opracowanie ekofizjograficzne jest jednym z podstawowych materiałów wejściowych opracowań planistycznych stosownie do zakresu problemowego zapisanego w art.10 Ustawy z dn. 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz.U. 2015 poz. 199 z późn. zm.) oraz w art. 72 Ustawy Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2016r. poz. 672). Nie stanowi jednak jego załącznika i nie podlega uchwaleniu.

Podstawowy zakres problemowy i tryb sporządzania opracowania ekofizjograficznego określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dn. 9 września 2002 r. w sprawie opracowań ekofizjograficznych (Dz. U. Nr 155, poz. 1298).

Zgodnie z ww. rozporządzeniem rozróżnia się opracowania ekofizjograficzne:

- 1) podstawowe – sporządzane na potrzeby projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub kilku projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla obszaru gminy lub jej części albo zespołu gmin lub jego części oraz dla projektu planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru województwa;
- 2) problemowe – wykonywane w przypadku konieczności bardziej szczegółowego rozpoznania cech wybranych elementów przyrodniczych i zasięgów konkretnych zagrożeń środowiska i zdrowia ludzi.

Potrzeba sporządzenia opracowania ekofizjograficznego wynika z konieczności zapewnienia trwałości podstawowych procesów przyrodniczych na obszarze gminy oraz określenia uwarunkowań będących podstawą sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Zasadniczym celem sporządzania opracowań ekofizjograficznych jest scharakteryzowanie poszczególnych elementów przyrodniczych na danym obszarze i ich wzajemne powiązania.

Całościowe opracowanie ekofizjograficzne dla obszaru gminy Jasienica zostało sporządzone w 2003r.

2. POŁOŻENIE GMINY

2.1. położenie administracyjne i podstawowe dane o gminie

Gmina wiejska o powierzchni ogółem 91,57 km² o kształcie nieregularnym o największej rozpiętości na linii północ - południe ok. 13 km i na linii wschód - zachód także ok. 13 km, położona na zachodnim skraju powiatu bielskiego, woj. śląskie; wieś Jasienica - siedziba gminy, oddalona od siedziby województwa - Katowic o ok. 62 km i siedzib powiatów: Bielska - Białej ok. 8 km, Cieszyńska i granicy z Republiką Czeską ok. 22 km.

Gminę tworzy 14 wsi (sołectw) o zróżnicowanych wielkościach. Gmina graniczy bezpośrednio: od zachodu i południowego zachodu z gminami Brenna, Skoczów i Chybie (pow. cieszyński), od północy z gminą Czechowice - Dziedzice, od wschodu z miastem Bielsko-Białą, od południa i południowego wschodu z gminą Jaworze.

Podstawowe dane statystyczne (stan 15.01.2014 r.):

- powierzchnia - 91,72 km²,
- liczba ludności - 22.719,
- gęstość zaludnienia - 248 os/km²,
- stopień lesistości - 15,7% pow. ogółem,
- użytki rolne - 60,41% pow. ogółem.

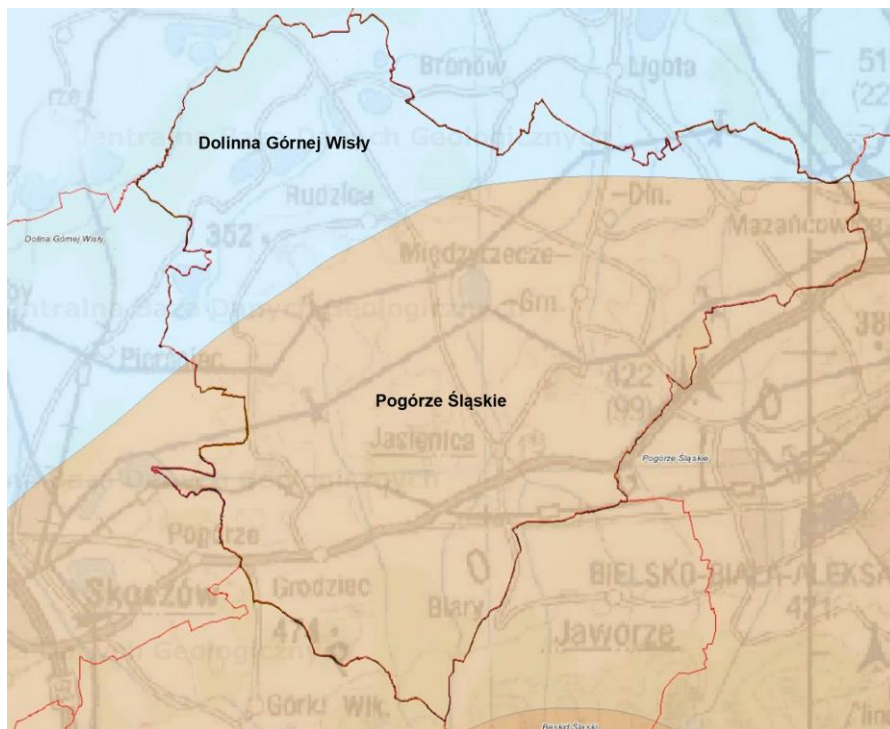
źródło: [https://pl.wikipedia.org/wiki/Jasienica_\(gmina\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Jasienica_(gmina))

2.2. Położenie przyrodnicze

Gmina według fizyczno - geograficznego podziału Polski (J. Kondracki 2000 r.) leży na pograniczu dwóch podprovincji: Północnego Podkarpacia i Zewnętrznych Karpat Zachodnich. Północne Podkarpacie reprezentuje mezoregion Dolina Górnej Wisły (będący częścią makroregionu Kotlina Oświęcimska), który zajmuje północno - zachodni skraj gminy.

Zewnętrzne Karpaty Zachodnie reprezentuje mezoregion Pogórze Śląskie (część makroregionu Pogórze Zachodniobeskidzkie) zajmujący pozostałą część gminy.

Oba mezoregiony stanowią odmienne typy krajobrazu naturalnego. Dolina Górnej Wisły to „krajobraz den dolin i równin akumulacyjnych”, Pogórze Śląskie (zwane także Pogórzem Cieszyńskim) to „krajobraz wyżynny na skałach krzemianowych”.

źródło: <http://bazagis.pgi.gov.pl>

2.3. Powiązania zewnętrzne

2.3.1. Przynależność administracyjna

Gmina Jasienica wchodzi w skład powiatu bielskiego (z siedzibą władz w Bielsku-Białej), stanowiącego część składową województwa śląskiego (z siedzibą władz wojewódzkich w Katowicach). Oba te elementy terytorialnego podziału kraju zostały utworzone w ramach nowej struktury administracyjnej kraju i rozpoczęły funkcjonowanie od dnia 1 stycznia 1999 roku.

Granice gminy Jasienica stykają się od:

- północy z miastem i gminą Czechowice-Dziedzice (rafineria, wielofunkcyjny ośrodek przemysłowy, usługowy, obsługi, miasto o zaludnieniu około 44 500 osób),
- wschodu z miastem Bielsko-Biała (ośrodkiem wielofunkcyjnym: przemysłowym o zróżnicowanym profilu, o wykształconych funkcjach usługowych i obsługi regionu, nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, służby zdrowia, kultury, zamieszkałym przez około 174 000 mieszkańców),
- południowo-wschodu z gminą Jaworze (centrum podmiejskiego wypoczynku dla mieszkańców Bielska-Białej, baza wypoczynkowo-turystyczna, sanatoryjna, lasy),
- południowo-zachodu z gminą Brenna (ośrodek letniskowy, znaczne walory turystyczno-krajobrazowe o znaczeniu ponadlokalnym, bogata baza turystyczno-wypoczynkowa),
- zachodu - miastem i gminą Skoczów (miasto jest ośrodkiem wielofunkcyjnym, położenie gminy u stóp Beskidu Śląskiego nad Wisłą na trasie do granicznego Cieszyna, zaludnienie miasta i gminy wynosi około 27 000 mieszkańców),
- północno-zachodu z gminą Chybie (Cukrownia i Rafineria „Chybie”, szereg placówek Polskiej Akademii Nauk zajmujących się problemami doskonalenia hodowli ryb).

Powiązania komunikacyjne z Katowicami są bardzo korzystne trasami drogowymi: E75 (przez Bielsko-Białą) lub nr 93 (przez Skoczów) oraz liniami kolejowymi przez Bielsko-Białą lub Skoczów. Ponadto blisko Jasienicy (w odległości 20 - 30 km) położone są tak istotne elementy sieci osadniczej, jak: Cieszyn - ważne miasto graniczne z Czechami, ośrodek wielofunkcyjny, swego czasu siedziba Księstwa Cieszyńskiego, w skład którego wchodziła Jasienica, rejony dużych, powszechnie znanych, o randze krajowej ośrodków wypoczynkowo-turystycznych Beskidów, jak: Szczyrk, Wisła, Żywiec, a nieco dalej ośrodki o specyficznej historii, a w tym Oświęcim, Wadowice.

Powyższa charakterystyka sąsiedztwa gminy daje podstawę do następujących ocen (w przeważającej mierze pozytywnych):

- rejon podlegający silnym procesom urbanizacyjnym (komunikacja, przemysł, usługi),
- rejon podgórski i górski Beskidów bardzo atrakcyjny pod względem przyrodniczo-krajobrazowo-wypoczynkowym (baza turystyczno-wypoczynkowa-całoroczna),
- dogodne powiązania komunikacyjne drogowe i kolejowe z granicą państwa (z wielofunkcyjnym przejściem granicznym), oraz ośrodkami wojewódzkimi (obecnym i byłym) stwarzają warunki ich wykorzystania dla rozwoju gminy,
- bezpośredni styk granicy gminy z Bielskiem-Białą stwarza warunki dla podejmowania pracy w Bielsku-Białej, korzystania z szerokiej gamy jego usług, możliwości edukacji, ale także tendencje ekspansji zabudowy miasta w kierunku zachodnim (co się już silnie uzewnętrznia) wzdłuż ciągów komunikacyjnych łączących gminę z Bielskiem-Białą.

Ekspansja ta może być korzystna dla gminy o ile nie będzie związana z anarchią budowlaną zagrożeniem środowiska. Bezpośredni styk z tak dużym miastem to także szansa zaopatrywania go w produkty żywnościowe, organizowania atrakcji turystyczno-wypoczynkowych na obszarze gminy (już zapoczątkowane: trasy turystyczne, rowerowe, ośrodek jeździecki, zajazd), stwarzania warunków dla urządzania rejonów aktywności gospodarczej, możliwości budowy drugich domów czy rezydencji. Położenie „u stóp Beskidu Śląskiego” stwarza znaczne możliwości wykorzystania tego faktu dla organizacji „bazy wypadowej”, ale przede wszystkim wymusza kontynuowanie procesu poszukiwania możliwości wykorzystania walorów samej gminy dla powstawania (na jej obszarze) atrakcyjnych form rekreacji, osiedlania się, rozwijania aktywności ekonomicznej w celu podnoszenia poziomu zamożności gminy i samych mieszkańców.

2.3.2. Powiązania ekologiczne

Powiązania przyrodnicze w obrębie terenu oraz pomiędzy nim a obszarami sąsiednimi zapewniają korzyści ekologiczne. Ich główną rolą jest zapewnienie swobodnego przemieszczania się gatunków w obrębie całego krajobrazu oraz zmniejszanie stopnia izolacji jego wyodrębnionych elementów. Powiązania lokalne realizowane są poprzez obszary leśne, tereny otwarte pól i łąk, wyspy leśne oraz doliny cieków wodnych i rowy melioracyjne.

Doliny cieków wodnych charakteryzujących się urozmaiconą strukturą krajobrazu na który składają się: koryta cieków wodnych, płaty łąk wilgotnych i świeżych o znacznej różnorodności, zadrzewienia śródpolne i wyspy leśne. Mozaikowy układ struktur krajobrazu, a zwłaszcza obecność tzw. stepping stones (przystanków pośrednich), to jest płatów o odmiennym charakterze ekologicznym pełniących funkcję schronień i bazy pokarmowej (np. powierzchni leśnych i wysp leśno zaroślowych) decyduje o ich funkcjonalności. Korytarze lokalne wykorzystywane są głównie przez zwierzęcą pławą i drobne ssaki oraz płazy i gady. Ograniczeniem dla funkcjonowania korytarzy ekologicznych są bariery ekologiczne, czyli struktury oddzielające i przecinające różne jednostki przestrzenne krajobrazu. Niektóre elementy krajobrazu mogą pełnić jednocześnie funkcje bariery jak i korytarza ekologicznego dla różnych gatunków (ciek wodny niektórym gatunkom umożliwia przemieszczanie się w krajobrazie, dla innych stanowi przeszkodę niemożliwą do pokonania). Na analizowanym terenie wyróżnić można następujące korytarze:

- Korytarz migracji ptaków „Beskidu Śląsko-Żywieckiego”
- Korytarz migracji ptaków „Doliny Górnej Wisły”
- Korytarz migracji ssaków drapieżnych i kopytnych „Beskid Śląski – Lasy Pszczyńsko-Kobiórskie”
- Korytarz spójności obszarów chronionych (Jasienica)
- Korytarz spójności obszarów chronionych (Mazańcowice)
- Korytarz spójności obszarów chronionych (Wieszczęta, Łazy, Bielowicko, Grodziec, Świętoszówka)

2.3.3. Powiązania komunikacyjne

Duży wpływ na rozwój gminy posiada niewątpliwie korzystny system transportowy. Przebiega przez nią międzynarodowa droga relacji Cieszyn - Gdańsk. Jasienica posiada linię kolejową relacji Bielsko - Skoczów - Cieszyn. Rozbudowany system dróg pozwolił na dogodne połączenie Jasienicy, jako siedziby gminy nie tylko z wszystkimi sołectwami i najbliższymi terenami rekreacyjnymi, ale przede wszystkim z odległym o 10 km miastem powiatowym Bielsko-Biala i wieloma ciekawymi miastami położonymi tak w województwie Śląskim, jak i Małopolskim (Cieszyn 34 km, Skoczów 10 km, Katowice 65 km, Kraków 102 km, Wisła, Wadowice, Oświęcim itd.). Bliskie jest również sąsiedztwo Jasienicy z Czechami i Słowacją. Większość mieszkańców gminy stanowi ludność tubylcza.

Łączna długość dróg publicznych na terenie gminy Jasienica wynosi ok. 306 km w tym:

- drogi powiatowe o łącznej długości około 92 km;
- drogi gminne o łącznej długości około 211 km;
- droga krajowa DK1 (Gdańsk - Cieszyn) około 3 km.

Wykaz dróg powiatowych w Jasienicy.

Numer drogi	Przebieg drogi:
nr 2600 S	relacji Grodziec - Górki - klasy technicznej „L”
nr 2633 S	relacji Strumień - Jasienica - klasy technicznej „Z”
nr 2638 S	relacji Skoczów - Landek - klasy technicznej „L”
nr 2640 S	relacji Pierścień - Kowale - Wieszczęta - Rudzica - klasy technicznej „L”
nr 4416 S	relacji Jasienica - Jaworze - Nałęże - klasy technicznej „L”
nr 4417 S	relacji Świętoszówka - Bielsko-Biala - klasy technicznej „G”
nr 4418 S	relacji Grodziec - Zagóra - klasy technicznej „L”
nr 4419 S	relacji Świętoszówka - Łazy - klasy technicznej „L”
nr 4420 S	relacji Rudzica - Roztropice - Grodziec - klasy technicznej „L”
nr 4423 S	relacji Jasienica - Międzyrzecze - klasy technicznej „L”
nr 4424 S	relacji Rudzica - Międzyrzecze - klasy technicznej „L”
nr 4425 S	relacji Czechowice - Zabrzeg-Międzyrzecze - Wapienica - klasy technicznej „L”
nr 4426 S	relacji Landek - Ligota - Mazańcowice - Stare Bielsko - klasy technicznej „Z”
nr 4426 S	relacji Landek - Ligota - Mazańcowice - Stare Bielsko do granicy gminy Czechowice - Dziedzice - klasy technicznej „L”
nr 4427 S	relacji Międzyrzecze - Mazańcowice - Komorowie - klasy technicznej „L”

2.3.4. Powiązania techniczne

Odbiorcy na terenie gminy zasilani są z ponad 140 stacji transformatorowych SN/nN (w tym 20 stacji, których właścicielami są odbiorcy), które z kolei zasilane są liniami napowietrznymi i kablowymi SN z 5 stacji WN/SN: GPZ Skoczów, GPZ Ustroń, GPZ Strumień, GPZ Wapienica i GPZ Gwiedzna oraz 1 stacji 220/110/15 kV GPZ Komorowice, zlokalizowanych poza obszarem gminy. Na terenie gminy zlokalizowane są następujące napowietrzne linie elektroenergetyczne :2-torowa linia 220 kV relacji Bujaków - Liskovec, Bieruń - Komorowice,

- 1 -torowa linia 110 kV relacji: GPZ Komorowice - GPZ Czechowice,
- 2-torowa linia 110 kV relacji: GPZ Komorowice - GPZ Gwiedzna, GPZ Bielsko -GPZ Skoczów,
- 2-torowa linia 110 kV relacji: GPZ Gwiedzna - GPZ Skoczów, GPZ Bielsko -GPZ Skoczów.

Gmina Jasienica jest w chwili obecnej w pełni zgazyfikowana – gaz ziemny wysokometanowy. Gaz doprowadzany jest poprzez dwie główne magistrale obsługiwane przez Regionalny Oddział Przesyłu w Świerklanach (ROP Świerklany) relacji: Komorowice – Simoradz, Świętoszówka – Skoczów. Zaopatrzenie gminy w gaz sieciowy realizowane jest za pośrednictwem stacji redukcyjno-pomiarowych pierwszego stopnia (I°) zlokalizowanych w Grodźcu, Jasienicy i Międzyrzeczu Górnym zasilane gazociągami wysokoprężnymi.

Stan zaopatrzenia gminy w gaz nie budzi zastrzeżeń i nie stanowi żadnej bariery dla rozwoju urbanizacji. Jedyne ograniczenia w lokalizacji obiektów ze względu na obligatoryjną strefę ochronną stwarzają, przebiegające przez tereny gminy istniejące gazociągi wysokiego ciśnienia: DN 300 relacji Komorowice - Skoczów, DN 100 relacji Komorowice - Skoczów, odg. do SG Jaworze/Jasienica (zgłoszony przez Zarząd Województwa Śląskiego, jako element polityki regionalnej) oraz istniejący gazociąg DN100 relacji Komorowice - Skoczów, odg. do SG Międzyrzecze, z uwzględnieniem jego przebudowy w ramach zadania "Przebudowa gazociągu DN300 PN 6,3 MP relacji Komorowice - Skoczów".

W skład sieci gazowej na obszarze gminy wchodzi:

- gazociąg wysokiego ciśnienia DN 300 PN 6,3MPa relacji Komorowice-Skoczów,
- gazociąg wysokiego ciśnienia DN 100 PN 6,3MPa - odgałęzienie do stacji gazowej Międzyrzecze Górne,
- gazociąg wysokiego ciśnienia DN 100 PN 6,3MPa - odgałęzienie do stacji gazowej Jasienica Pilch,
- gazociąg wysokiego ciśnienia 100 PN 6,3 MPa - odgałęzienie do stacji gazowej Jaworze,
- gazociąg wysokiego ciśnienia 100 PN 6,3 MPa - odgałęzienie do stacji gazowej Grodziec,
- stacja gazowa Międzyrzecze Górne 1 i 2,
- stacja gazowa Jasienica Pilch,
- stacja gazowa Grodziec.

Obecnie planowana jest budowa gazociągu przesyłowego wysokoprężnego DN700 relacji Skoczów – Komorowice – Oświęcim. Planowany gazociąg relacji Skoczów – Komorowice – Oświęcim jest inwestycją celu publicznego o znaczeniu ponadregionalnym i będzie stanowił istotny element systemu przesyłowego zapewniającego transport gazu dla odbiorców w rejonie aglomeracji śląskiej.

3. CHARAKTERYSTYKA POSZCZEGÓLNYCH ELEMENTÓW PRZYRODNICZYCH Z DIAGNOZĄ STANU I FUNKCJONOWANIA ŚRODOWISKA ORAZ PROGNOZĄ ZMIAN

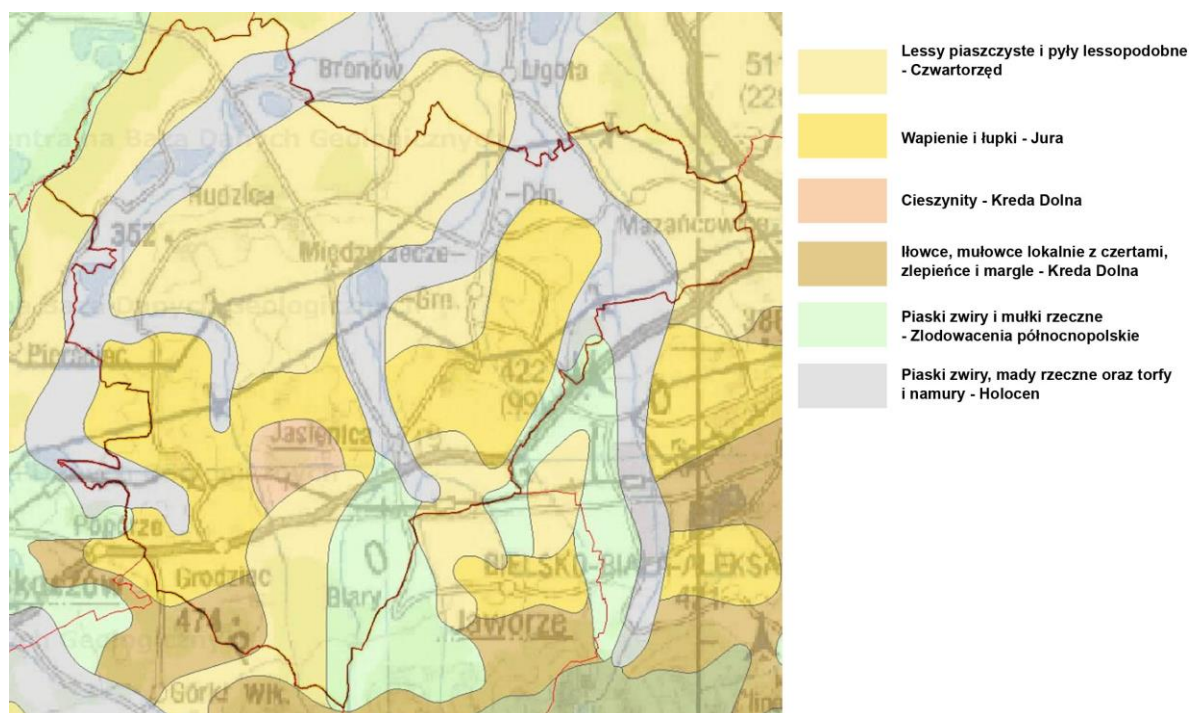
3.1. Budowa geologiczna

Region bielski a z nim gmina Jasienica leży w obrębie trzech wielkich jednostek struktury geologicznej Polski. Są to: niecka główna górnośląska, zapadlisko Przedkarpackie, zewnętrzne Karpaty Fliszowe. Na terenie regionu wyróżnia się następujące jednostki geologiczno - tektoniczne:

- **krystaliczne podłoże prekambryjskie** - utwory tego podłoża spodziewane są na głębokości 2700-2800m. Są to skały krystaliczne wału cieszyńskiego - andrychowskiego;
- **podłoże karbońskie** - złożone na krystalicznym podłożu utwory karbońskie - piaskowce i łupki mułowcowe - nie występują nigdzie na powierzchni tego obszaru. Strop tych utworów, w części węglonośnych, obniża się dość gwałtownie w kierunku południowym. W dolinie Wisły występuje na głębokości 150m, a w okolicach Bielska już na głębokości blisko 1000m. W sumie rejon ten znajduje się w brzeżnej części górnośląskiej niecki węglowej.
- **miocenijskie utwory płytowe** - zalegają bezpośrednio na karbońskim podłożu i zbudowane są z osadów morskich - ilowców, podścielonych lokalnie piaskowcami i zlepieńcami. Osiągają do 700m miąższości. Utwory te zaznaczają się na powierzchni w rejonie Czechowic, gdzie są jednak na ogół przykryte utworami czwartorzędowymi różnej miąższości. Strop tych utworów zalega na terenie gminy na głębokości od 240-280m.
- **plaszczowina podśląska** - składająca się z utworów kredy i paleogenu tzw. łupków (godulskich, szarych i mienilitowych). W rejonie gminy osiagają miąższość od 200 - 300m.
- **plaszczowina cieszyńska** - zbudowana z łupków i margli z wkładkami wapieni, określanymi jako łupki cieszyńskie dolne wieku trytońsko - kimerydzkiego. Na nich leżą płytowo wapień, przekładane żółtymi łupkami, zwane wapieniami cieszyńskimi. To one budują pasma i grzbiety Pogórza Śląskiego. Całość uzupełniają łupki i piaskowce tzw. łupki cieszyńskie górne. W łupkach tych występują żyły różnorodnych skał magmowych w zmiennych barwach, od białej szarej poprzez szarozieloną do szarej. Skały te noszą nazwę cieszyńskich.
- **plaszczowina godulska** - nasunięta od południa na plaszczowinę cieszyńską, o ogólnej miąższości ponad 2000m, tworzy całość pasm Beskidu Śląskiego. Tworzą ją ilaste łupki i piaskowce (tzw. warstwy lgockie), piaskowce godulskie z wkładkami łupkowymi. Są to w całości utwory środkowej kredy. Plaszczowina ta, w odróżnieniu od pozostałych, odcina się w terenie wyraźnie od swego przedpola, tworząc stromy 300-400m próg biegnący ze wschodu na zachód, wzdłuż południowego krańca gminy Jasienica.

Na utwory czwartorzędu występujące na powierzchni gminy składają się:

- piaski, żwiry i gliny zlodowacenia południowo - polskiego. Na terenie sołectwa Łownica są znane jako żwiry karpackie, o miąższości 10-20m, jako najstarsze żwiry serii fluwioglacjalnej recesji zlodowacenia krakowskiego.
- piaski i żwiry rzeczne zlodowacenia środkowo - polskiego.
- piaski i żwiry rzeczne zlodowacenia środkowo polskiego. Występują na wysokości 10-12m ponad dnem dolin (są to żwiry karpackie wyższe) tworząc stożki lub pokrywy akumulacyjne.
- gliny zwietrzelinowe, napływowe i lessopodobne zlodowacenia północno-polskiego. Mają one zmienną miąższość 1-3m a są wynikiem procesów zwietrzelinowych periglacialnych.
- lessy zlodowacenia północno - polskiego, jako wynik erozji i akumulacji eolicznej
- mady, mulki, piaski i żwiry rzeczne holocenu. Na terenie gminy występują jako osady dolinne, zawierające w stropie gliny pylaste lub piaszczyste, z domieszką okruchów skał podłoża. Ich miąższość waha się od 5 - 10m.

źródło: <http://bazagis.pgi.gov.pl>

W granicach gminy Jasienica zlokalizowane są następujące złoża kopalin:

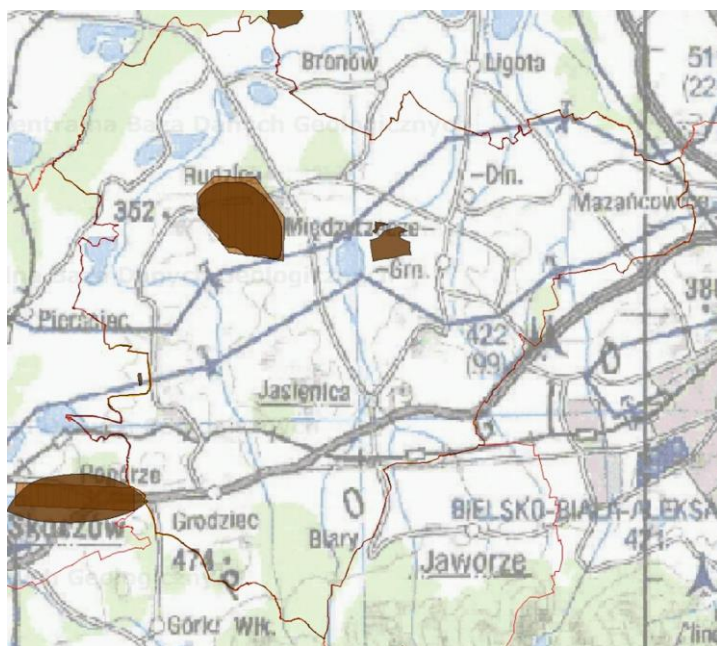
- gazu ziemnego,
- kruszywa naturalnego.

Złoże kruszywa naturalnego „Międzyrzecze” - złoża zalega na terenie zbiornika wodnego "Międzyrzecze" w dolinie cieków Jasienica w sołectwie Międzyrzecze Górne. Decyzja Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych zatwierdzająca dokumentację geologiczną, znak KZK/012/W/5114/86 z dnia 10 września 1986 r.

Sposób eksploatacji - odkrywkowy. Powierzchnia złoża to 41,70 ha. Minimalna miąższość złoża to 2,5m, maksymalna miąższość złoża to 8,4m. Podtypy kopalin: piasek ze żwirem oraz kruszywa naturalne. Złoże rozpoznane wstępnie, zasoby wydobywalne szacowane są na 3,909 tys. ton.

Złoże kruszywa naturalnego „Międzyrzecze II” - zlokalizowane w sołectwie Międzyrzecze Górne. Decyzja Wojewody Bielskiego zatwierdzająca uproszczoną dokumentację geologiczną, Nr 139/95 z dnia 18 sierpnia 1995r. Eksploatacja zakończona, złoża zrehabilitowane. Sposób eksploatacji - odkrywkowy. Powierzchnia złoża wynosiła 3,89 ha. Minimalna miąższość złoża to 1,4m, maksymalna miąższość złoża to 4,6m. Podtypy kopalin: piasek ze żwirem oraz kruszywa naturalne. Zasoby oszacowane zostały na poziomie 9 tys. ton.

Złoże gazu ziemnego „Kowale” - zlokalizowane w sołectwie Rudzica. Zawiadomienie Ministra Środowiska o przyjęciu dokumentacji geologicznej, znak DGiKGzk-479-53/7913/7648/09/AW z dnia 12 lutego 2010 r. Data rozpoczęcia eksploatacji to 17.09.2008r. Sposób eksploatacji - otworowy. Powierzchnia złoża to 209 ha. Zasoby wydobywalne szacowane są na 92,51 mln m³, w tym zasoby przemysłowe to 36,41mln m³. Maksymalna głębokość spęgu to 446,0m, minimalna grubość nakładu to 382,5m.

źródło: <http://bazagis.pgi.gov.pl>

3.2. Rzeźba terenu

Gmina Jasienica zlokalizowana jest w obrębie działu Bielskiego Pogórza Śląskiego.

Deniwelacje na terenie gminy wynoszą prawie 223 m, obszar zawarty jest pomiędzy rzędnymi:

- w dolinie Iłownicy - 251,9 m npm (na granicy z gminą Czechowice - Dziedzice),
- na Pogórzu Śląskim - 474,4 m npm (na wyodrębnionym wzniesieniu Górkę w Grodźcu).

Na terenie opracowania występują warunki do tworzenia się osuwisk (osuwania się mas ziemnych) w rozumieniu art. 17 Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2015r. poz. 199 z późniejszymi zmianami) o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Obszary zagrożone osuwaniem mas ziemnych oraz tereny osuwiskowe zostały wyznaczone w oparciu o „Mapy osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi” sporządzone przez Państwowy Instytut Geologiczny. Zagrożenia procesami osuwiskowymi występują w gminie części położonej w obrębie Pogórza Śląskiego. Rejestracja osuwisk przeprowadzona przez Państwowy Instytut Badawczy, 2010 r., zidentyfikowała osuwiska z rozróżnieniem na ich aktywność oraz wielkość (poniżej lub powyżej 5 arów), a także wskazała obszary zagrożone ruchami masowymi. Osuwiska udokumentowano na stokach wierzchołcin Pogórza o spadkach już powyżej 10% w pasie północnym od Roztropic poprzez Iłownicę, Rudzicę, Międzyrzecze Dolne i Mazanówce, w pasie środkowym od Łaz poprzez Jasienicę i Międzyrzecze Górne oraz w pasie południowym w Grodźcu i Świętoszówce. Są to w większości zsuwy strukturalne powstające na styku: zwietrzelina - skała macierzysta lub zsuwy ze ścinania w materiale warstwowanym. Wszystkie osuwiska na terenie gminy zajmują powierzchnie powyżej 5 arów, większość z nich była nieaktywna w momencie rejestracji.

Rodzaj osuwiska	Powierzchnia [ha]	Udział w powierzchni gminy [%]
Osuwiska aktywne	5,19	0,06
Osuwiska nieaktywne	56,30	0,61
Tereny zagrożone osuwiskami	235,96	2,57

źródło: <http://bazagis.pgi.gov.pl>

3.3. Warunki klimatyczne

Gmina Jasienica położona jest w strefie klimatów podgórskich i dolinnych, o średniej rocznej temperaturze od 8°C do 10°C. Naturalne przewietrzanie jest bardzo dobre. Miejscami na nasłonecznionych, południowych zboczach występują warunki mezoklimatyczne bardzo korzystne. Klimat Gminy uzależniony jest również w głównej mierze od wędrowek mas powietrza. Zaledwie 10% stanowią tutaj wiatry północne i północno-wschodnie. W zimie na tym terenie częściej pojawiają się wiatry południowe i południowo zachodnie (10,3%), latem zachodnie (22%) i północnozachodnie (12,5%). Zaś wiatry wschodnie i południowowschodnie wieją najczęściej wiosną i jesienią. Wieloletnia średnia roczna prędkość wiatru wynosi około 2.5 m/s. Pewien odsetek wiatrów to wiatry halne, mające dodatni wpływ na zmniejszenie wilgotności względnej, tym bardziej, że roczną sumę opadów można określić jako wysoką. Dochodzi bowiem do 1200 mm rocznie, czyli średnia jest dwukrotnie wyższa od średnich opadów np. w Wielkopolsce, czy na Mazowszu. Średnia roczna liczba dni z pokrywą śnieżną wynosi <60 dni. Maksymalna grubość pokrywy śnieżnej wynosi <60 cm. Okres wegetacyjny roślin w obrębie Kotliny Oświęcimskiej i na Pogórzu Śląskim trwa ponad 220 dni, na obszarach Beskidów jest krótszy i uzależniony od wysokości nad poziomem morza. Na najwyższych szczytach wynosi poniżej 200 dni.

3.4. Wody powierzchniowe

Charakterystyka hydrograficzna

Obszar gminy Jasienica należy w całości do zlewni Wisły, która na odcinku przyjmującym swe dopływy z terenu gminy, nosi nazwę Małej Wisły. Sieć hydrograficzna gminy posiada długość 65,1 km. Składają się na nią następujące rzeki i potoki:

- sołectwo Jasienica: potok Jasienicki, Szeroki, Wysoki,
- sołectwo Mazańcowice: potok Wapienicki, Starobielski,
- sołectwo Międzyrzecze: potok Międzyrzeczki, Rudawka, Jasienica,
- sołectwo Grodziec: potok Łaziński, Zlewaniec,
- sołectwo Iłownica: potok Iłownica, Młynówka, Bajerka,
- potoki: Borówka, Bierwiona, Łański.

W sołectwach Jasienica, Iłownica, Landek, Roztropice, Międzyrzecze Górne i Dolne występują ponadto duże kompleksy stawów rybnych o łącznej powierzchni ok. 450 ha²

Cieki powierzchniowe mają w większości charakter górski o spadkach powyżej 7° i dużych wahanach poziomu wody. Ze względu na dużą wysokość opadów w ciągu roku (powyżej 750 mm, dochodzących nawet do 1300 mm) oraz z uwagi na duże spadki dna cieków w górnych odcinkach i małych spadkach w ich dolnym biegu często dochodzi do wylewów w czasie występowania intensywnych opadów deszczu, co prowadzi do lokalnych podtopień dróg i pól uprawnych. Równocześnie obserwuje się występowanie terenów podmokłych w pobliżu stawów hodowlanych.

Zestawienie scalonych i jednolitych części wód powierzchniowych w regionie wodnym Małej Wisły oraz identyfikacja zmian morfologicznych

Nazwa SCWP	Kod SCWP	Nazwa JCWP	Kod JCWP	Status części wód	Identyfikacja zmian morfologicznych
Wisła od zb. Goczałkowice do Białej wraz ze zbiornikiem	MW0103	Łaziński Potok (Zlewaniec)	RW20001221124	silnie zmieniona	uregulowanie głównej rzeki; utrudnienia migracji organizmów; pogorszenie warunków siedliskowych
		Jasienica	RW200012211269	silnie zmieniona	zmiany ilościowe (pobory); utrudnienia migracji organizmów;
		Rudawka	RW2000122112849	silnie zmieniona	utrudnienia migracji organicznej; uregulowanie głównej rzeki;
		Wapienica	RW200012211289	silnie zmieniona	zmiany ilościowe (pobory); utrudnienia migracji organizmów; uregulowanie głównej rzeki; zbiornik zaporowy

	Bajerka	RW20006211172	silnie zmieniona	zmiany ilościowe (pobory); utrudnienia migracji organizmów; uregulowanie głównej rzeki;
	Iłownica	RW20006211299	silnie zmieniona	zmiany ilościowe (pobory); utrudnienia migracji organizmów; uregulowanie głównej rzeki;

Największe zagrożenie dla jakości wód powierzchniowych stanowi działalność antropogeniczna. Główne presje jakie wywiera człowiek na środowisko wodne zalicza się:

- pobór wód na różne cele,
- odprowadzanie ścieków komunalnych i przemysłowych, wód procesowych i kopalnianych,
- zanieczyszczenia obszarowe, związane ze spływami wód opadowych, szczególnie na terenach rolniczych
- zmiany morfologiczne i hydrologiczne (regulacja rzek, ochrona przeciwpowodziowa).

W celu poznania stanu wód powierzchniowych, zapobieganiu pogorszenia ich stanu oraz identyfikacji działań mających na celu poprawę ich jakości prowadzi się monitoring wód powierzchniowych. Monitoring wód powierzchniowych jest elementem systemu Państwowego Monitoringu Środowiska. Celem badań jest uzyskanie wiedzy o stanie ekologicznym i chemicznym wód powierzchniowych, niezbędnej do gospodarowania wodami, ochrony przed eutrofizacją i zanieczyszczeniami pochodzenia antropogenicznego.

Rodzaje monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych:

Diagnostyczny – ustalenie stanu wód, określenie długoterminowych zmian stanu JCW (1 x na 6 lat),

Operacyjny – ustalenie stanu JCW, które uznano za zagrożone niespełnieniem określonych dla nich celów środowiskowych (1 raz na 3 lata),

Badawczy – zebranie dodatkowych informacji o stanie wód wynikających z uwarunkowań lokalnych (prowadzony w miarę potrzeb),

Obszarów chronionych (operacyjny celowy) – ustalenie stanu JCW na obszarach chronionych (corocznie lub co 3 lata).

Wynikiem prowadzonego monitoringu jest ocena stanu / potencjału ekologicznego oraz stanu chemicznego wód. Kryteria oceny stanu jednolitych części wód powierzchniowych w Polsce określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych. Według rozporządzenia klasyfikacji podlegają elementy fizykochemiczne, biologiczne i hydromorfologiczne na podstawie wskaźników jakości wód, z uwzględnieniem kategorii jednolitych części wód oraz typu wód powierzchniowych.

Tabela poniżej przedstawia oceny jednolitych części wód powierzchniowych w roku 2007 i 2008 wraz z zestawieniem oceny stanu/potencjału ekologicznego i stanu jednolitych części wód.

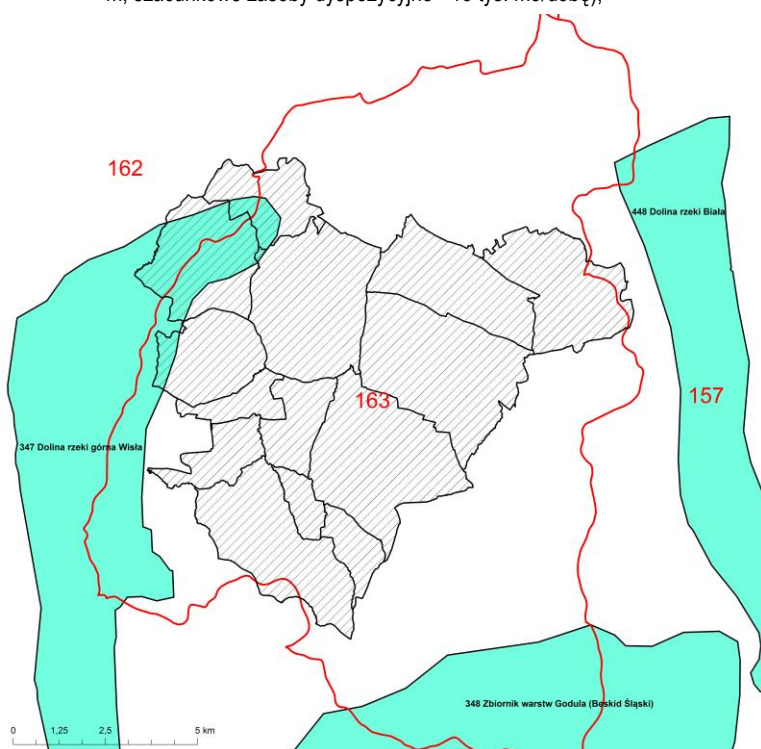
Kod JCWP	Nazwa JCW	Nazwa rzeki	Ocena stanu/potencjału ekologicznego	Ocena stanu Jednolitych części wód JCW
PLRW20001221124	Łaziński Potok (Zlewaniec)	Zlewaniec	umiarkowany	b.d
PLRW200012211269	Jasienica	Jasienica	umiarkowany	b.d
PLRW2000122112849	Rudawka	Rudawka	słaby	b.d
PLRW200012211289	Wapienica	Wapienica	słaby	b.d

Tabela: Ocena stanu JCWP w regionie wodnym Małej Wisły - źródło: Instytut Podstaw Inżynierii Środowiska PAN w Zabrze "Prognoza oddziaływania na środowisko sporządzona dla projektu warunków korzystania z wód regionu wodnego Małej Wisły"

3.5. Wody podziemne

Obszar gminy położony jest w obrębie regionu karpackiego, podregionu zewnętrznokarpackiego. Obszar ten zlokalizowany jest w obrębie głównego zbiornika wód podziemnych 347 Dolina rzeki górnej Wisły.

- Dolina rzeki Górna Wisła 347 (GZWP w utworach czwartorzędu, obszar 99 km², typ zbiornika – porowy o średniej głębokości ujęć 8 m, szacunkowe zasoby dyspozycyjne - 13 tys. m³/dobę),

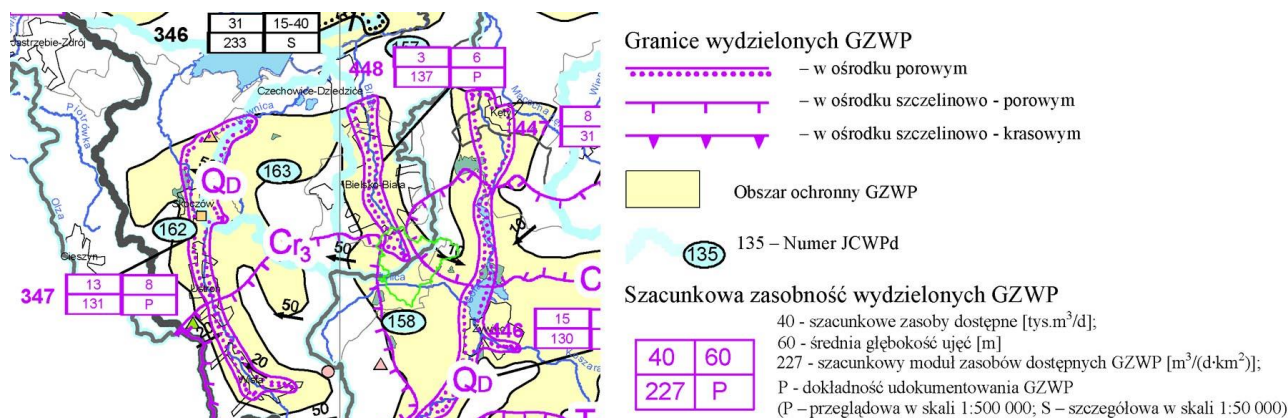

W 2006 roku badania jakości wód podziemnych prowadzone były w sieci krajowej – przez Państwowy Instytut Geologiczny. Ocena jakości wód została wykonana w oparciu o Klasyfikację jakości zwykłych wód podziemnych dla potrzeb monitoringu środowiska (PIOS, 1993). Jakość wód podziemnych zbiorników GZWP w sieci krajowej odpowiadała - GZWP 347 Q – I klasa,

Zgodnie ze zaktualizowanym podziałem Polski na Jednolite Części Wód Podziemnych, analizowany obszar znajduje się w granicach Jednolitej Części Wód Podziemnych: JCWPd nr 163 (Subregion Karpat Zewnętrznych), oraz w niewielkich fragmentach w JCWPd nr 162 (Region Górnej Wisły w pasie Północnego Podkarpacia, Górnej Wisły w pasie Zewnętrznych Karpat Zachodnich) i 157 (Subregion Zapadliska Przedkarpackiego). Poziom wodonośny w czwartorzędzie występuje prawie na całym obszarze, miąższość jest zmienna, największa i najlepsze parametry stwierdzono w dolinach rzek. Lokalnie pozostaje w więzi hydraulicznej z poziomami kredy lub/i kredy-jury. W północnej części jednostki występuje poziom wodonośny w neogenie – zasolony.

JCWPd i GZWP w rejonie opracowania.

Mapa wrażliwości wód podziemnych na zanieczyszczenie - podatność na zanieczyszczenie Głównych Zbiorników Wód Podziemnych.

Stan chemiczny wód podziemnych w GZWP w latach 1993 – 2008

A	B	C	Stan chemiczny	Klasa	Opis ogólny
■	▲	●	Dobry	I	Wody bardzo dobrej jakości, naturalny skład chemiczny
■	▲	●	Dobry	II	Wody dobrej jakości, naturalny skład chemiczny lub bardzo słabe oddziaływanie antropogeniczne
■	▲	●	Dobry	III	Wody zadawalającej jakości, naturalny skład chemiczny wód ze słabym oddziaływaniem antropogenicznym
■	▲	●	Zły	IV	Wody niezadawalającej jakości, większość wskaźników jakości podwyższona w wyniku oddziaływań antropogenicznych
■	▲	●	Zły	V	Wody złej jakości, zanieczyszczone antropogenicznie i/lub neogenicznie

Wody podziemne występują na terenie gminy w następujących utworach:

- czwartorzędowe aluwia piaszczysto - żwirowe o dużej miąższości (Kotlina Oświęcimska), zalegające na ilasto - piaszczystych utworach miocenu. Utwory te tworzą dobre warunki występowania wód porowych - bardzo płytkich do 2,0m w dolinach nieco głębiej 5-10m na działach wodnych. Małe deniwelacje terenu nie sprzyjają drenowaniu obszaru. Wodonośne są również występujące w dolinach rzecznych żwiry karpackie.
- skały fliszowe Pogórza występujące w utworach piaskowcowych i łupkowych wody odznaczają się niewielką zasobnością. Zwierciadło wody występuje na głębokości od kilku do 20m pod powierzchnią terenu. Stosunkowo duże ilości wody gromadzą się w rumoszowych pokrywach zwietrzelinowych - zwłaszcza w dnach dolin. Ilość naturalnych wypływów jest stosunkowo duża, ale ich wydajność słaba, poniżej 1l/s.

Tylko wody typu szczelinowego występujące w piaskowcach godulskich, wykazują większą zasobność rzędu 5-10m³/h. Mniej zasobne są wapienie cieszyńskie, których przeciętna wydajność waha się w granicach 1m³/h. Wody te są jakościowo dobre, przeważają wody miękkie. Na całym obszarze brak jest izolacji pierwszego poziomu wodonośnego od powierzchni terenu.

Wody trzeciorzędowe tego obszaru oceniane są jako nienadające się do celów pitnych, z uwagi na silną mineralizację i zażelazienie. Ich zasobność jest niska.

Na obszarze gminy występują także wody podziemne nadające się do wykorzystania balneologicznego. Są to wody zarówno miocenijskie jak i wody utworów fliszowych. Są to wody o znacznej zasobności, typu chlorkowo-sodowego (solanki) występują w Mazańcowicach, Międzyrzeczu i Iłownicy.

3.6. Gleby i użytkowanie terenu

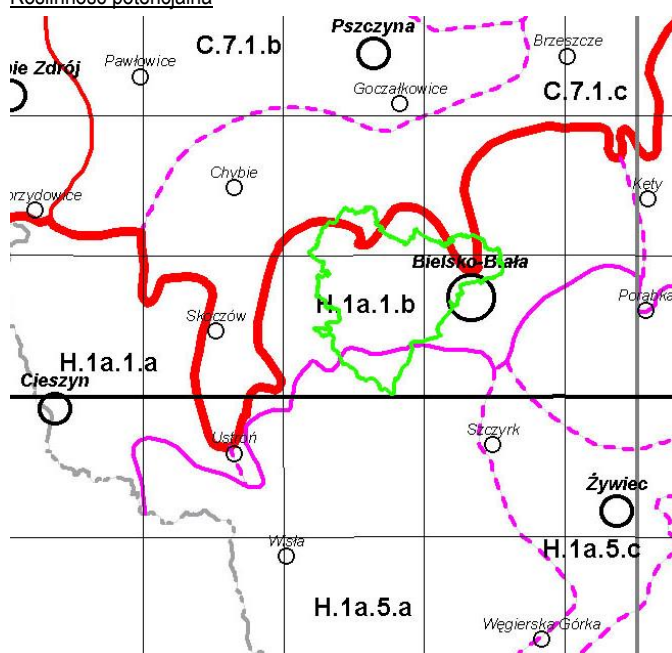
Pokrywa glebowa w gminie jest zróżnicowana, ale przeważają tutaj gleby powstałe z pyłów lessowych ilastych oraz gleby średnio ciężkie i trudne w uprawie. Materiał glebotwórczy tworzą zarówno utwory czwartorzędowe (pyły, mulki lessowate, gliny pylaste, ropy zwietrzelinowe) jak i utwory starsze - wapienie i łupki cieszyńskie i wapieniste piaskowce. Gleby brunatne występujące na znacznej powierzchni w różnych podtypach są charakterystycznymi glebami Pogórza Śląskiego. Wśród bielich największe powierzchnie zajmują gleby bielcowo-brunatne, wytworzone z utworów pyłowych (lessowatych) występujące w części sołectw Międzyrzecze i Rudzica oraz w Iłownicy. Gleby pyłowe - wietrzelinowe występują w brzeżnej części Beskidu Śląskiego. Są one gliniaste, podścielone rumoszem piaskowcowym. W gminie Jasienica występują wokół Grodzca Śląskiego. W dolinach rzek (potoków) Jasienicy, Wapienicy i Iłownicy występują pyłowe utwory aluwialne (aluwialno-deluwialne). Przechodzą one miejscami w różnego typu mady współczesnych osadów rzecznych. Rędziny wytworzone na podłożu obfitym w węglany wapnia i magnezu występują głównie w partiach wysoczyznowych Pogórza (Mazańcowice, Jasienica, Grodziec Śląski)

Klasyfikacja użytków gruntowych:

Grupa (kategoria gruntu)	Rodzaj użytku gruntowego	Oznaczenie rodzaju wg EGiB (OFU)	Powierzchnia [ha]	Powierzchnia [%]
Grunty rolne	Użytki rolne- grunty orne	R	4384,8355	48
	Użytki rolne- sady	S	81,344	0,9
	Użytki rolne- łąki trwałe	Ł	434,4277	4,7
	Użytki rolne- pastwiska trwałe	Ps	876,8812	9,5
	Użytki rolne- grunty rolne zabudowane	Br	242,1721	2,6
	Użytki rolne- grunty pod stawami	Wsr	544,2349	6
	Użytki rolne- grunty pod rowami	W	9,2829	0,1
	Użytki rolne- grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych	Lzr	-	-
Grunty leśne	Nieużytki	N	19,6320	0,2
	Lasy	Ls	1387,2227	15
	Grunty zadrzewione i zakrzewione	Lz	90,691	0,9
Grunty zabudowane i zurbanizowane	Tereny mieszkaniowe	B	478,2859	5,2
	Tereny przemysłowe	Ba	31,9152	0,3
	Inne tereny zabudowane	Bi	82,6733	0,9
	Zurbanizowane tereny niezabudowane lub w trakcie zabudowy	Bp	8,6351	0,1
	Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	Bz	12,2056	0,1
	Użytki kopalne	K	-	-
	Tereny komunikacyjne- drogi	dr	352,8757	3,9
	Tereny komunikacyjne- tereny kolejowe	Tk	27,3836	0,3
	Tereny komunikacyjne- inne tereny komunikacyjne	Ti	0,6195	0,1
	Tereny komunikacyjne- grunty przeznaczone pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych	Tp	-	-
Użytki ekologiczne		E-Ws, E-Wp, E-Ls, E-Lz, E-N, E-Ps, E-R E-Ł, E-Lzr	-	-
Grunty pod wodami	grunty pod morskimi wodami wewnętrznymi	Wm	-	-
	grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	Wp	92,0532	1
	grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	Ws	0,0938	0,1
Tereny różne		Tr	6,2985	0,1
ŁĄCZNA POWIERZCHNIA: 9163,7634 ha				

3.7. Świat roślinny i zwierzęcy

Roślinność potencjalna

Gmina Jasienica wg podziału geobotanicznego Polski Matuszkiewicza leży w granicach Podprowinckiej Karpackiej i w niewielkich obszarach w Podprowinckiej Środkowoeuropejskiej Właściwej.

H – Dział Zachodniokarpacki

H.1 - Kraina Karpat Zachodnich

H.1a - Podkraina Zachodniobeskidzka

H.1a.1 - Okręg Pogórza Śląskiego

H.1a.1b. – Bielski

H.1a.5 - Okręg Beskidzki Żywiecki

H.1a.5a – Beskidu Śląskiego

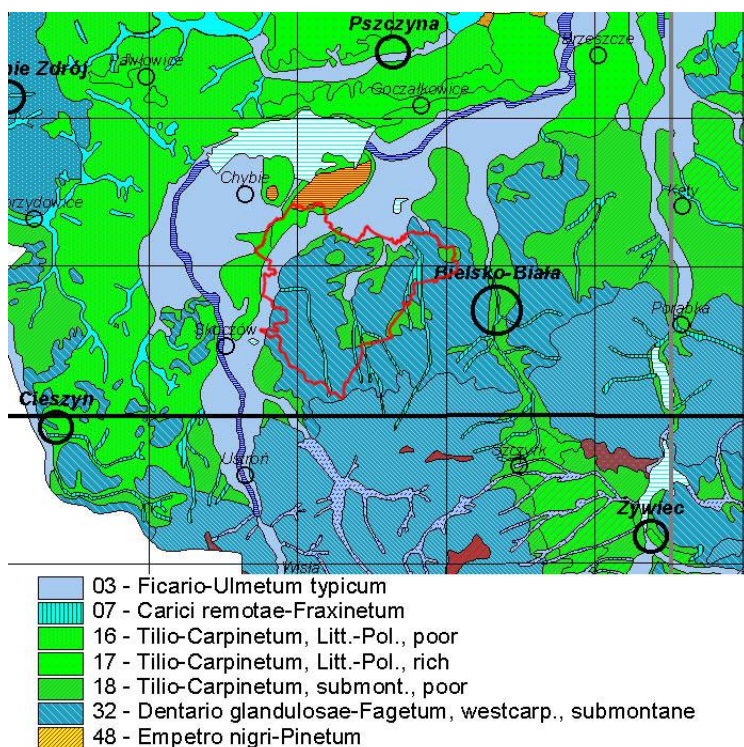
C - Dział Wyżyn Południowopolskich

C.7 - Kraina Kotliny Oświęcimskiej

C.7.1 - Okręg Oświęcimski

C.7.1.c - Doliny Wisły "Ustron - ujście Skawy"

Regionalizacja geobotaniczna Polski Jan Marek MATUSZKIEWICZ,
źródło www.igipz.pan.pl

W granicach gminy Jasienica potencjalną roślinność stanowią głównie buczyny - Żyzna buczyna karpacka, odmiana zachodniokarpacka, forma podgórska (*Dentario glandulosae-Fagetum*) uzupełniają je eutroficzne lasy liściaste - Grądy w tym w szczególności Grąd subkontynentalny, odmiana małopolska, forma wyżynna, seria uboga (*Tilio-Carpinetum*), Grąd subkontynentalny, odmiana małopolska, forma podgórska, seria uboga (*Tilio-Carpinetum*). Spotkać tu można również Higrofilne lasy liściaste - Łęgi w tym Niżowy łęg wiązowo-dębowy (*Ficario-Ulmetum chrysosplenietosum*) i Podgórski łęg jesionowy (*Carici remotae-Fraxinetum*). W północnej części gminy spotkać można Lasy szpilkowe z grupy borów sosnowych - Nadmorski bór sosnowy (*Empetro nigri-Pinetum*).

Roślinność rzeczywista

Teren gminy Jasienica, należą do terenów najbardziej zmienionych przez intensywną gospodarkę człowieka, z niewielką lesistością (10-20%). W mozaice rozległych pól uprawnych, użytków zielonych terenów zabudowanych, stawów hodowlanych, zachowały się pozostałości naturalnych lasów liściastych i mieszanych z udziałem rzadkich i chronionych gatunków flory i fauny - zwłaszcza we wklęsłych formach geomorfologicznych (doliny potoków, głębokie wąwozy ze stromymi zboczami i ciekami wodnymi) - głównie w Rudzicy, Jasienicy i w Międzyrzeczu Górnym. W obrębie tych małoobszarowych form terenu, trudno dostępnych, o niewielkim znaczeniu dla gospodarki leśnej, zachowały się stare drzewostany z wielogatunkowym, bujnym runem, drzewami o cechach pomnikowych oraz naturalne krajobrazy przyrodnicze. Ww. formy ukształtowania tereny i roślinności skupiane są w środkowej, zachodniej i wschodniej części Gminy, natomiast peryferyjne, północne i południowe obszary reprezentują:

- Ekosystemy roślinności wodnej, szuwarowej, bagiennej i wilgotnych łąk z płatami lasów grądowych i łęgowych (kompleks stawów hodowlanych: Landek, Rudzica, Ilownica, Roztropice),
- Ekosystemy siedlisk leśnych podnóża Beskidu Śląskiego (płat żyznej buczyny karpackiej, kwaśnej buczyny górskiej, łęgów podgórskich, łęgów olszowo - jesionowych, łęgów wiązowo - jesionowych, zbiorowiska ziołoroślowe - częściowo wymieniane w załączniku Nr 1 Dyrektywy Siedliskowej UE) — w południowej części.

Spośród wszystkich typów siedlisk przyrodniczych na terenie Gminy, szczególne miejsca zajmują:

- Podgórski łęg jesionowy (*Carici remotae-Fraxinetum*) - w dolinach szybko płynących potoków (z udziałem m.in. turzycy zgrzeblowatej, ciemiężycy zielonej), Zespół spirodeli wielokorzeniowej i salwii pływającej (*Spirodela-Salmietum natantis*) - zbiorowisko roślin wodnych na stawach rybnych i starorzeczach (m.in. z kotewką orzechem wodnym)
- Źródła wapienne (*Cratoneurion commutatus*) z depozycją martwicy wapiennej (tufów wapiennych i trawertynow), w rejonie rezerwatu Morzyk.

Chronione i ginące elementy flory i fauny

Na terenie gminy Jasienica nie przeprowadzono dokładnej inwentaryzacji roślin chronionych. Listę roślin zestawiono na podstawie informacji opublikowanych w Prognozie oddziaływania na środowisko planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Bielsko według stanu na 1 stycznia 2010r. Informacje zostały zebrane w czasie inwentaryzacji urządzeniowej, zdjęć fitosocjologicznych, planów ochrony oraz projektów rezerwatów i innych szczególnych form ochrony, literatury, jak również z wykazu osobliwości przyrodniczych.

Poniższa tabela przedstawia chronione, a także rzadkie i zanikające rośliny naczyniowe występujące na terenie Nadleśnictwa Bielsko, tym samym na terenie Gminy Jasienica. Stwierdzono tu występowanie 32 gatunków roślin objętych ochroną całkowitą i 10 gatunków roślin objętych ochroną częściową, oraz jeden gatunek umieszczony w Polskiej Czerwonej Księdze Roślin – rosiczka okrągłolistna *Drosera rotundifolia*.

Chronione, rzadkie i zanikające rośliny naczyniowe występujące w gminie Jasienica.

l.p.	Rodzina Gatunek	Kategoria ochronna	Kategoria zagrożenia wg PCKR ¹⁾	Ogólny opis występowania opis obiektu, walory zagrożenia
1	2	3	4	5
Polypodiaceae /Paprotkowate				
	<i>Blechnum spicant</i> Podrzeź żebrowiec	C		Stanowisko m.in. w rezerwacie SSZ, DŁP, ŁG, J, B, oddz. 110,111,123,127,129 w Dln. Wapienicy oraz 134,157c,166b - obr. Wapienica / oddz.33a, 66d, 67a, 170b,175b, 176g - obr. Szczyrk.

Polygonaceae/Rdestowate				
	Rumex sanguineus Szczaw gajowy	-	-	Z grupy roślin rzadkich i zanikających na terenie Nadleśnictwa, m.in. w DŁP.
Caryophyllaceae/ Goździkowate				
	Stellaria uliginosa Gwiazdnica bagienna	-	-	Z grupy roślin rzadkich i zanikających na terenie Nadleśnictwa, m. in. w DŁP.
Aristolochiaceae/Kokornakowate				
	Asarum europaeum Kopytnik pospolity	Cz		W rez. SSZ, DŁP, P oddz. 95, 101, 102, 104, 107, 116, 117, 120, 122, 127, 135, 138, 139, 140 w Dln. Wapienicy oraz w oddz. 93, 134 - obr. Wapienica / oddz. 50i -obr. Szczyrk.
Ranunculaceae/Jaskrowate				
	Actaea spicata Czerniec gronkowy	-	-	Z grupy roślin rzadkich i zanikających na terenie Nadleśnictwa, w DŁP.
	Aquilegia vulgaris Orlik pospolity	C	-	W DŁP.
	Hepatica nobilis Przyłaszczka pospolita	-	-	Z grupy roślin rzadkich i zanikających na terenie Nadleśnictwa, w DŁP.
	Isopyrum thalictroides Zdrójwka rutewkowata	-	-	Z grupy roślin rzadkich i zanikających na terenie Nadleśnictwa, w DŁP, J.
Cruciferae/Krzyżowe				
	Lunaria rediviva Miesięcznica trwała			Z grupy roślin rzadkich i zanikających na terenie Nadleśnictwa, w rez. SSZ, DŁP, J, P.
Rosaceae/Różowate				
	Aruncus dioicus Parzydło leśne	C	-	W DŁP, J, B, P, oddz. 104, 105, 119, 123, 135, 137, 141 w Dln. Wapienicy - obr. Wapienica.
	Prunus avium Czeresnia ptasia	-	-	Z grupy roślin rzadkich i zanikających na terenie Nadleśnictwa, w rez. DŁP.
Papilionaceae/Motylkowate				
	Lathyrus vernus Groszek wiosenny	-	-	DŁP
Thymeleaceae/Wawrzynkowate				
	Daphne mezereum Wawrzynek wilczyłyko	C	-	W rez. DŁP, ŁG, J, P, oddz. 97, 99, 102, 135 w Dln. Wapienicy oraz oddz. 70 - obr. Wapienica.
Oenotheraceae/Wiesiolkowate				
	Circaea alpina Czartawa drobna	-	-	Z grupy roślin rzadkich i zanikających na terenie Nadleśnictwa, DŁP.
Geraniaceae/Bodziszkowate				
	Geranium phaeum Bodziszek żalobny	-	-	Z grupy roślin rzadkich i zanikających na terenie Nadleśnictwa, DŁP.
Rhamnaceae/Szklakowate				
	Frangula alnus Kruszyna pospolita	Cz	-	M.in. DŁP, ŁG, J oddz. 97, 138 w Dln. Wapienicy - obr. Wapienica.
Araliaceae/Araliowate				
	Hedera helix Bluszcz pospolity	C	-	
Umbeliferae/Baldaszkowate				
	Chaerophyllum aromaticum Świerząbek korzenny			Z grupy roślin rzadkich i zanikających na terenie Nadleśnictwa, DŁP.
	Chaerophyllum hirsutum Świerząbek orzęsiony	-	-	Z grupy roślin rzadkich i zanikających na terenie Nadleśnictwa, DŁP.
	Sanicula europaea Żankiel zwyczajny	-	-	Z grupy roślin rzadkich i zanikających na terenie Nadleśnictwa, DŁP.
Primulaceae/Pierwiosnkowate				
	Lysimachia nemorum Tojeść gajowa	-	-	Z grupy roślin rzadkich i zanikających na terenie Nadleśnictwa, DŁP.
	Primula elatior Pierwiosnka wyniosła	Cz	-	DŁP, ŁG, J, B, P oddz. 117, 123, 135, 138, 139 w Dln. Wapienicy - obr. Wapienica.
	Primula veris Pierwiosnka lekarska	Cz	-	
Boraginaceae/Szorstkolistne				
	Pulmonaria obscura Miodunka čma	-	-	Z grupy roślin rzadkich i zanikających na terenie Nadleśnictwa, DŁP.
Scrophulariaceae/Trędownikowate				
	Diqitalis purpurea Naparstnica purpurowa	C	-	DŁP, ŁG, J, B, P, oddz. 104, 105, 106, 107, 110, 111, 112, 116, 117, 121, 124, 131, 138, 143 w Dln. Wapienicy - obr. Wapienica.
	Gentiana asclepiadea Goryczka trojeściowa	Cz	-	M. in. SSZ, DŁP, ŁG, J, B, P / oddz. / 85b, 86g, 90d, 99b, 116f, 146a, 156d - obr. Szczyrk.

Apocynaceae/Toinowate				
	Vinca minor Barwinek pospolity	C	-	DŁP.
Rubiaceae/Marzanowate				
	Galium odoratum Marzanka wonna	Cz		M.in. w rez. SSZ, ŁG, J, B, DŁP, oddz. 95, 101, 104, 105, 106, 116, 122, 129, 132, 134, 135, 138, 141 w Dln. Wapienicy - obr. Wapienica / oddz. 6d, 28t, 38h, 72c, 108f, 111a, 120c - obr. Szczyrk.
	Galium schultesii Przytulia Schulteza	-	-	Z grupy roślin rzadkich i zanikających na terenie Nadleśnictwa, w DŁP.
Caprifoliaceae/Przewiarniowate				
	Viburnum opulus Kalina koralowa	Cz	-	W DŁP, ŁG, J, w Dolinie Wapienicy.
Compositae/Złożone				
	Petasites albus Lepieźnik biały	-	-	Z grupy roślin rzadkich i zanikających na terenie Nadleśnictwa, DŁP.
Scheuzeriaceae/Bagnicowate				
	Scheuzeria palustris Bagnica torfowa	-	-	Z grupy roślin rzadkich i zanikających na terenie Nadleśnictwa, w rez. R.
Liliaceae/Liliowate				
	Paris quadrifolia Czworolist pospolity	-	-	Z grupy roślin rzadkich i zanikających na terenie Nadleśnictwa, DŁP.
	Polygonatum verticillatum Kokoryczka okółkowa			Z grupy roślin rzadkich i zanikających na terenie Nadleśnictwa, DŁP.
	Streptopus amplexifolius Liczydło górskie	-	-	Z grupy roślin rzadkich i zanikających na terenie Nadleśnictwa, w rez. SSZ.
	Veratrum lobelianum	C	-	Występuje m.in. w rez. SSZ, DŁP, w oddz. 75, 109, 112, 105 w
Amoryllidaceae/Amoryllkowate				
	Galanthus nivalis	C	-	W rez. SSZ, DŁP, P w oddz. 105, 106, 108 w Dln. Wapienicy - obr.
Cyperaceae/Turzycowate				
	Carex strigosa Turzyca	-	-	Z grupy roślin rzadkich i zanikających na terenie Nadleśnictwa, DŁP, G.
Orchidaceae/Storczykowate				
	Dactylorhiza fuchsii Storczyk	C	-	DŁP, B.
	Listera ovata Listera	C	-	W rez. DŁP; w oddz. 103 - obr. Wapienica.
	Neottia nidus avis Gnieźnik	C	-	W rez. DŁP.
	Platanthera bifolia Podkolan	C	-	W rez. DŁP, ŁG, J, B, P, oddz. 139, 141, 106, 117 w Dln. Wapienicy - obr.

Źródło: Prognoza oddziaływania na środowisko planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Bielsko według stanu na 1 stycznia 2010r.

Objaśnienia skrótów:

C- Ochrona całkowita,

Cz -Ochrona częściowa

¹⁾ Kategoria zagrożenia wg. Polskiej Czerwonej Księgi Roślin: V- Gatunek narażony na wyginięcie

SSZ- Rezerwat Stok Szyndzielni

R- Rezerwat Rotuz

DŁP- Rezerwat Dolina Łańskiego Potoku

J- rezerwat Jaworzyna

B- Bucznik,

P- Piekłny,

G- Grabówka,

ŁG- Łukaszowe Gaje

Dln.W.- zespół przyr.kraj. Dolina Wapienicy

Według „Programu Ochrony Środowiska Powiatu Bielskiego” na terenie powiatu występuje kilkadziesiąt chronionych gatunków roślin, m.in.:

a) gatunki objęte ochroną ścisłą:

Salwinia pływająca (*Salvinia natans*) - często spotykana na stawach hodowlanych w Międzyrzeczu, Landeku, Starej Wsi, Wilamowicach i Czechowicach- Dziedzicach.

Kotewka orzech wodny (*Trapa natans*) - porasta stawy hodowlane w Międzyrzeczu, Landeku, Starej Wsi, Wilamowicach i Czechowicach Dziedzicach

Wawrzynek wilczelyko (*Daphne mezereum*) - pojedyncze okazy spotykane są na: Młyńskiej Kępie, w dolinie Wysokiego Potoku w kompleksie leśnym pomiędzy ul. Cisową i Wrzosową w gminie Jaworze; w dolinie Żylicy w gminie Buczkowice; w kompleksie leśnym w Janowicach - gmina Bestwina; w gminie Jasienica - w byłym proponowanym rezerwacie „Grabówka” oraz w rezerwacie „Morzyk”.

Barwinek pospolity (*Vinca minor*) - gatunek licznie występujący na terenie Jaworza w obrębie Pogórza Śląskiego. Obfite stanowisko stwierdzono w kompleksie leśnym pomiędzy ul. Wrzosową i Cisową i w lesie nad Jasionką., w gminie Jasienica częsty w rezerwacie „Dolina Łańskiego Potoku”

Kukulka szerokolistna (*Dactylorhiza majalis*) - występuje w rezerwacie „Rotuz” oraz na stokach Hrobaczej Łąki w Kozach oraz wilgotnych łąkach w Rudzicy i Międzyrzeczu, gmina Jasienica

Kruszczyk szerokolistny (*Epipactis helleborine*) - występuje pojedynczo na Młyńskiej Kępie, Wzgórzu Zamczysko, nad potokiem

przepływającym przez kompleks leśny pomiędzy ul. Wrzosową i Cisową, u podnóża Bucznika w obrębie gminy Jaworze, w gminie Jasienica w rezerwacie „Morzyk”, w Buczkowicach u podnóża Skalitego, w Kozach na stoku Hrobaczej Łąki.

Gnieźnik leśny (*Neottia nidus-avis*) - stwierdzony został w parku pałacowym w sąsiedztwie amfiteatru w Jaworzu. W byłym proponowanym rezerwacie „Grabówka” w gminie Jasienica oraz w lasach grądowych na Dużej Kępie w gminie Kozy.

Orlik pospolity (*Aquilegia vulgaris*) - w Jaworzu występuje w zaroślach w sąsiedztwie cmentarza ewangelickiego, w gminie Jasienica stwierdzony został w rezerwacie „Dolina Łańskiego Potoku”.

Listera jajowata (*Listera ovata*) - pojedyncze okazy napotkano w grądzie subkontynentalnym na Młyńskiej Kępie w Jaworzu, w byłym proponowanym rezerwacie „Łukaszowe gaje” w gminie Jasienica.

Ciemnocyza zielona (*Veratrum lobelianum*) - najliczniej w rezerwacie „Dolina Łańskiego Potoku” w gminie Jasienica, pojedyncze okazy występują w kompleksie leśnym pomiędzy ul. Wrzosową i Cisową w Jaworzu oraz na polanie w Szczyrku-Solisku.

b) gatunki objęte ochroną częściową:

Kopytnik pospolity (*Asarum europaeum*) - występuje w lasach liściastych, w gminie Jaworze na Wzgórzu Zamczysko i na Młyńskiej Kępie, w dolinie Żylicy w Buczkowicach i Rybarzowicach, w proponowanym rezerwacie „Grabówka” w gminie Jasienica.

Pierwiosnek wyniosły (*Primula elatior*) - występuje często w lasach liściastych na Młyńskiej Kępie, Wzgórzu Zamczysko, w kompleksie leśnym pomiędzy ul. Wrzosową i Cisową, u źródeł Jasionki - w gminie Jaworze, częsty na terenie gminy Kozy gdzie rośnie na łąkach i w lasach liściastych, w gminie Jasienica podawany z terenu „Łukaszowe Gaje”.

Przytulia wonna (*Galium odoratum*)- *marzanka wonna* - występuje głównie w lasach liściastych, w nadrzecznej olszynie górskiej nad Jasionką, w grądzie na Młyńskiej Kępie, w żyznej buczynie karpackiej na Buczniku, w jaworzynie górskiej z miesięcznicą na Palenicy w granicach gminy Jaworze a także w proponowanym rezerwacie „Grabówka” w gminie Jasienica; w gminie Kozy na stokach Hrobaczej Łąki i Gaików;

Konwalia majowa (*Convallaria majalis*) - stwierdzono w ilości kilkunastu okazów na skraju lasu przy ul. Jeżynowej w dolinie Jasionki w gminie Jaworze oraz w proponowanym rezerwacie „Grabówka” w gminie Jasienica.

c) gatunki rzadkie i zagrożone:

Turzyca zgrzeblowata (*Carex strigosa*) - gatunek rzadki w Polsce (kategoria zagrożenia LR - niskiego ryzyka), jest gatunkiem charakterystycznym dla podgórskiego łągu jesionowego *Carici remotae-Fraxinetum* w powiecie bielskim występuje w Rudzicy (5 stanowisk) oraz w Międzyrzeczu Górnym w gminie Jasienica

Fauna, gatunki prawnie chronione i rzadkie

Stan fauny na terenie Nadleśnictwa Bielsko obrazują poszczególne tabele. Dokładne określenie liczby stanowisk, czy też przy niektórych gatunkach liczby osobników wymagałoby przeprowadzenia dodatkowych obserwacji i inwentaryzacji. W przypadku ptaków, większość z nich w tym szczególnie gatunki rzadkie związane ze środowiskiem wodnym zaobserwowano na Zbiorniku Goczałkowickim. Stwierdzono występowanie 27 gatunków chronionych ssaków, oraz 6 gatunków wpisanych do Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt.

Tabela 1. Wykaz chronionych i rzadkich gatunków ssaków

1	Chomik <i>Cricetus cricetus</i>	C	-	
2	Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	C	-	ślady żerowania na Zaporze „Wapienica”, Zb.Goczałkowice
3	Mroczek poźłocisty <i>Eptesicus nilssonii</i>	C	NT	pojedyncze stanowiska
4	Mroczek późny <i>Eptesicus serotinus</i>	C	-	pojedyncze stanowiska
5	Nocek rudy <i>Myotis daubentoni</i>	C	-	pojedyncze stanowiska
6	Nocek wąsaty <i>Myotis mystacinus</i>	C	-	pojedyncze stanowiska
7	Nocek Natterera <i>Myotis natterei</i>	C	-	pojedyncze stanowiska
8	Nocek duży <i>Myotis myotis</i>	C	-	pojedyncze stanowiska Jaskinia w Jaworzynie
9	Borowiec wielki <i>Nyctalus noctula</i>	C	-	pojedyncze stanowiska
10	Gacek wielkouch <i>Plecotus auritus</i>	C	-	pojedyncze stanowiska
11	Gacek szary <i>Plecotus austriacus</i>	C	-	pojedyncze stanowiska
12	Karlik malutki <i>Pipistrellus pipistrellus</i>	C	-	pojedyncze stanowiska
13	Podkowiec mały <i>Rhinolophus hipposideros</i>	C	EN	pojedyncze stanowiska Jaskinia w Jaworzynie
14	Wilk <i>Canis lupus</i>	C	NT	obserwowany w 1991/92 w Dolinie Wapienicy sporadycznie na terenie N-ctwa
15	Borsuk <i>Meles meles</i>			obserwowany w 1991/92 w Dolinie Wapienicy, spor. na terenie N-ctwa
16	Wydra <i>Lutra lutra</i>	C	NT	gatunek ginący, spor. na terenie N-twa
17	Gronostaj <i>Mustela erminea</i>	C	-	obserwowany w 1991/92 w Dolinie Wapienicy, spor. na terenie N-ctwa
18	Łasica łąska <i>Mustela nivalis</i>	C	-	sporadycznie na terenie Nadleśnictwa
19	Ryś <i>Lynx lynx</i>	C	NT	sporadycznie na terenie Nadleśnictwa
20	Zbik <i>Felis sylvestris</i>	C	EN	obserwowany w 1991/92 Dolinie Wapienicy, gatunek ginący praktycznie nie stwierdzony na terenie Nadleśnictwa

Źródło: Prognoza oddziaływania na środowisko planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Bielsko według stanu na 1 stycznia 2010r.

C- Ochrona gatunkowa

¹⁾ - Kategoria zagrożenia wg. Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt

EN - Gatunek silnie zagrożony, populacja minimalna lub poniżej minimalnej, przejście do CR jeżeli nie ustaną przyczyny zanikania populacji

NT - Gatunki niższego ryzyka, ale bliskie zagrożenia

Ptaki są dominującą pod względem liczebności grupą kręgowców. Ich lista z uwagi na brak szczegółowych opracowań dla Nadleśnictwa, i różnorodność zajmowanych przez nie biocenoz nie jest kompletna i może zawierać pewne nieścisłości. Przyjąć należy, że większość gatunków związanych z środowiskiem wodnym występuje jedynie w terytorialnym zasięgu Nadleśnictwa. W zasięgu terytorialnym stwierdzono występowanie 176 gatunków ptaków, w tym 164 gatunki objęte są ochroną gatunkową, a 5 gatunków wpisano do Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt.

Tabela 2. Wykaz gatunków ptaków występujących na terenie Nadleśnictwa Bielsko

LP	Gatunek	Kategoria ochronności	Kategoria zagrożenia wg PCKZ	Uwagi i zalecenia (status w skali Małopolski, gniazdowanie na terenie Nadleśnictwa)
1	2	3	4	5
1	Bażant <i>Phasianus colchicus</i>	-	-	Średnio licznie, lokalnie nielicznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
2	Bączek <i>Ixobrychus minutus</i>	C	VU	Bardzo nielicznie lęgowy. Gniazdowanie prawdopodobne.
3	Bąk <i>Botaurus stellaris</i>	C	-	Bardzo nielicznie lęgowy. Gniazdowanie prawdopodobne.
4	Bekas kszyc <i>Gallinago gallinago</i>	C	-	Bardzo nielicznie, lokalnie nielicznie lęgowy. Gniazdowanie prawdopodobne.
5	Białorzytka <i>Oenanthe oenanthe</i>	C	-	Nielicznie, lokalnie bardzo nielicznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
6	Bielik (Birkut) <i>Haliaeetus albicilla</i>	C		Skrajnie nielicznie lęgowy. Gniazdowanie możliwe. W 1995r. obserw. w oddz. 12 w obr. Wapienica.
7	Blotniak stawowy <i>Circus aeruginosus</i>	C	-	Bardzo nielicznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
8	Blotniak zbożowy <i>Circus cyaneus</i>	C	VU	Skrajnie nielicznie lęgowy. Gniazdowanie możliwe.
9	Bocian biały <i>Ciconia ciconia</i>	C	-	Nielicznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
10	Bocian czarny (Hajstra) <i>Ciconia nigra</i>	C		Bardzo nielicznie lęgowy. Gniazdowanie pewne. Obserwowany w Rez. Dolina Łąńskiego Potoku, Jaworze, w oddz. 214 obr. Wapienica, gniazdo w Grodzcu w lesie Zoot. Zakł. Dośw. .
11	Brodzicz krwawodzioby <i>Tringa totanus</i>	C	-	Bardzo nielicznie lokalnie średnio licznie lęgowy. Gniazdowanie prawdopodobne
12	Brodzicz piskliwy <i>Actitis hypoleucos</i>	C	-	Nielicznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
13	Brodzicz samotny <i>Tringa ochropus</i>	C	-	Bardzo nielicznie lęgowy. Gniazdowanie prawdopodobne.
14	Brzeczka <i>Locustella luscinioides</i>	C	-	Nielicznie, lokalnie średnio licznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
15	Cierniówka (Pokrzewka cierniówka) <i>Sylvia communis</i>	C	-	Licznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
16	Cyraneczka <i>Anas crecca</i>	-	-	Bardzo nielicznie, lokalnie nielicznie lęgowa. Gniazdowanie prawdopodobne.
17	Cyranka <i>Anas querquedula</i>	C		Bardzo nielicznie, lokalnie nielicznie lub nawet średnio licznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
18	Czajka <i>Vanellus vanellus</i>	C	-	Średnio licznie, lokalnie licznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
19	Czapla siwa <i>Ardea cinerea</i>	C 2)	-	Bardzo nielicznie lęgowa. Gniazdowanie prawdopodobne.
20	Czemica <i>Aythya fuligula</i>	-	-	Nielicznie, lokalnie średnio licznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
21	Czyżyk (Czyż) <i>Carduelis spinus</i>	C		Średnio licznie lęgowy w górach, na pozostałym obszarze nieliczny. Gniazdowanie pewne.
22	Derkacz <i>Crex crex</i>	C	-	Nielicznie lęgowy. Gniazdowanie prawdopodobne.

23	Drozd obrożny <i>Turdus torquatus</i>	C	-	Średnio licznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
24	Drozd śpiewak <i>Turdus philomelos</i>	C	-	Licznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
25	Dudek <i>Upupa epops</i>	C	-	Nielicznie, lokalnie bardzo nielicznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
26	Dzierlatka <i>Galerida cristata</i>	C	-	Nielicznie lęgowa. Gniazdowanie możliwe.
27	Dzięcioł białogrzbiety <i>Dendrocopos leucotos</i>	C	-	Bardzo nielicznie, lokalnie nielicznie lęgowy. Gniazdowanie prawdopodobne.
28	Dzięcioł czarny <i>Dryocopus martius</i>	C	-	Nieliczny, lokalnie średnio licznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
29	Dzięcioł duży <i>Dendrocopos major</i>	C	-	Średnio licznie, lokalnie licznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
30	Dzięcioł mały <i>Dendrocopos minor</i>	C	-	Nielicznie, lokalnie średnio licznie lub bardzo nielicznie lęgowy.
31	Dzięcioł średni <i>Dendrocopos medius</i>	C	-	Nielicznie, lokalnie bardzo nielicznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
32	Dzięcioł trójpalczasty <i>Picoides triadactylus</i>	C	-	Bardzo nielicznie, lokalnie nielicznie lęgowy. Gniazdowanie możliwe.
33	Dzięcioł zielonosiwy <i>Picus canus</i>	C	-	Nielicznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
34	Dzięcioł zielony <i>Picus viridis</i>	C	-	Nielicznie, lokalnie średnio licznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
35	Dziewonia <i>Carpodacus erythrinus</i>	C	-	Nieliczna, lokalnie średnio licznie lęgowa. Gniazdowanie prawdopodobne.
36	Dzwoniec <i>Carduelis chloris</i>	C	-	Średnio licznie lub licznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
37	Gawron <i>Corvus frugilegus</i>	C 2)		Średnio licznie, lokalnie licznie, a nawet bardzo licznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
38	Gągoł krzykliwy <i>Bucephala clangula</i>	C	-	Skrajnie nielicznie lęgowy. Gniazdowanie prawdopodobne.
39	Gąsiorek (Dzierzba gąsiorek) <i>Lanius colluria</i>	C	-	Średnio licznie, lokalnie nielicznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
40	Geś gęgawa <i>Anser anser</i>	-	-	Bardzo nielicznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
41	Gil <i>Pyrhula pyrrhula</i>	C	-	Nielicznie, lokalnie średnio licznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
42	Głowienka <i>Aythya ferina</i>	-	-	Nielicznie, lokalnie średnio licznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
43	Gluszek <i>Tetrao urogallus</i>	C	CR	Gatunek zaobserwowany w rezerwacie „Stok Szyndzielni” , w 1996r obserw. w Dolinie Wapienicy, Obecnie nie stwierdzony na terenie Nadleśnictwa.
44	Gołąb miejski <i>Columba livia</i>	-	-	Średnio licznie lęgowy w niektórych miastach. Gniazdowanie pewne.
45	Grubodziób <i>Coccothraustes coccothraustes</i>	C	-	Średnio licznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
46	Grzywacz (Gołąb grzywacz) <i>Columba palumbus</i>	-	-	Licznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
47	Jarząbek <i>Bonasa bonasia</i>	-	-	Nielicznie, lokalnie średnio licznie lęgowy. Gniazdowanie prawdopodobne.
48	Jaskółka brzegówka <i>Riparia riparia</i>	C	-	Średnio licznie, lokalnie nielicznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
49	Jaskółka dymówka <i>Hirundo rustica</i>	C	-	Licznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
50	Jaskółka oknówka <i>Delichon urbica</i>	C	-	Licznie, lokalnie bardzo licznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
51	Jastrząb <i>Accipiter gentilis</i>	C	-	Nielicznie, lokalnie średnio licznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
52	Jerzyk <i>Apus apus</i>	C	-	Średnio licznie, lokalnie bardzo nieliczni. Gniazdowanie pewne.
53	Kaczka krzyżówka	-	-	Średnio licznie lęgowa, lokalnie licznie lub nielicznie lęgowa.

	<i>Anas platyr hynchos</i>			Gniazdowanie pewne.
54	Kania czarna <i>Milvus migrans</i>	C	-	Skrajnie nielicznie lęgowa, gniazdowanie prawdopodobne.
55	Kawka <i>Corvus monedula</i>	C	-	Średnio licznie, lokalnie licznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
56	Kłaskawka <i>Saxicola torquata</i>	C	-	Średnio licznie, lokalnie nielicznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
57	Kobuz <i>Falco subbuteo</i>	C	-	Nielicznie, lokalnie bardzo nielicznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
58	Kokoszka wodna <i>Gallinula chloropus</i>	C	-	Nielicznie, lokalnie średnio licznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
59	Kopciuszek <i>Phoenicurus ochruros</i>	C	-	Średnio licznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
60	Kormoran czarny <i>Phalacrocorax carbo</i>	C ³⁾	-	Bardzo nielicznie lęgowy. Gniazdowanie możliwe.
61	Kos <i>Turdus merula</i>	C	-	Licznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
62	Kowalik <i>Sitta europaea</i>	C	-	Licznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
63	Kraska <i>Coracias garrulus</i>	C	CR	Skrajnie nielicznie lęgowy. Gniazdowanie pewne, w Karpatach znane tylko 2 stanowiska pod Bielskiem -Biała.
64	Krakwa <i>Anas strepera</i>	C	-	Bardzo nielicznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
65	Krętogłów <i>Jynx torquilla</i>	C	-	Nielicznie lokalnie średnio licznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
66	Krogulec <i>Accipiter nisus</i>	C		Nielicznie lub bardzo nielicznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
67	Kruk <i>Corvus corax</i>	C	-	Nielicznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
68	Krzyżodziób świerkowy <i>Loxia curvirostra</i>	C		Nielicznie lęgowy w górach, bardzo nielicznie na niżu. Gniazdowanie prawdopodobne.
69	Kukułka <i>Cuculus canorus</i>	C	-	Średnio licznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
70	Kulczyk <i>Serinus serinus</i>	C	-	Średnio licznie lub nielicznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
71	Kureczka kropiatka <i>Porzana porzana</i>	C	-	Bardzo nielicznie lęgowa. Gniazdowanie możliwe.
72	Kuropatwa <i>Perdix perdix</i>	-	-	Średnio liczna, lokalnie nielicznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
73	Kwiczol <i>Turdus pilaris</i>	C	-	Licznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
74	Lelek kozodój <i>Caprimulgus europaeus</i>	C	-	Nielicznie lub bardzo nielicznie lęgowy. Gniazdowanie możliwe.
75	Łabędź niemy <i>Cygnus olor</i>	C	-	Bardzo nielicznie, lokalnie średnio licznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
76	Łozówka <i>Acrocephalus palustris</i>	C	-	Licznie, lokalnie średnio licznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
77	Łyska <i>Fulica atra</i>	-	-	Nielicznie, lokalnie średnio licznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
78	Makolągwa <i>Carduelis cannabina</i>	C	-	Licznie lokalnie średnio licznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
79	Mazurek <i>Passer montanus</i>	C	-	Licznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
80	Mewa mała <i>Larus minutus</i>	C	-	Sporadycznie lęgowa. Gniazdowanie możliwe.
81	Mewa pospolita <i>Larus canus</i>	C	-	Skrajnie nielicznie. Lokalnie nielicznie lęgowa. Gniazdowanie możliwe.
82	Mewa srebrzysta <i>Larus argentatus</i>	C	-	Wyjątkowo lęgowa. Gniazdowanie prawdopodobne.
83	Mewa śmieszka <i>Larus ridibundus</i>	C	-	Średnio licznie, lokalnie licznie, a nawet b.licznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.

84	Muchołówka białoszyja <i>Ficedula albicollis</i>	C	-	Bardzo nielicznie, lokalnie licznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
85	Muchołówka mała <i>Ficedula parva</i>	C	-	Nielicznie lub bardzo nielicznie lęgowa. Gniazdowanie możliwe.
86	Muchołówka szara <i>Ficedula striata</i>	C	-	Średnio licznie, lokalnie licznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
87	Muchołówka żałobna <i>Ficedula hypoleuca</i>	C	-	Średnio licznie, lokalnie nielicznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
88	Mysikrólik <i>Regulus regulus</i>	C	-	Licznie, lokalnie bardzo licznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
89	Myszołów zwyczajny <i>Buteo buteo</i>	C	-	Średnio licznie lub nielicznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
90	Orlik krzykliwy <i>Aquila pomarina</i>	C	-	Bardzo nielicznie, lokalnie średnio licznie lęgowy. Gniazdowanie możliwe.
91	Ortolan <i>Emberiza hortulana</i>	C		Nielicznie, lokalnie bardzo nielicznie lub średnio licznie lęgowy. Gniazdowanie prawdopodobne.
92	Orzechówka <i>Nucifraga caryocatactes</i>	C	-	Nielicznie, lokalnie średnio licznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
93	Ostrygojad <i>Haematopus ostralegus</i>	C	-	Sporadycznie. Gniazdowanie możliwe. Obserwowany nad Zb. Goczałkowickim.
94	Paszkot <i>Turdus viscivorus</i>	C	-	Nielicznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
95	Pelzacz leśny <i>Certhia familiaris</i>	C	-	Średnio licznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
96	Pelzacz ogrodowy <i>Certhia brachydactyla</i>	C	-	Średnio licznie lub nielicznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
97	Perkoz dwuczuby <i>Podiceps cristatus</i>	C	-	Nielicznie lub bardzo nielicznie. Gniazdowanie pewne.
98	Perkoz rdzawoszyi <i>Podiceps grisegena</i>	C	-	Nielicznie lub bardzo nielicznie. Gniazdowanie pewne.
99	Perkoz zauszniak <i>Podiceps nigricollis</i>	C	-	Nielicznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
100	Perkoz <i>Tachybaptus ruficollis</i>	C	-	Nielicznie lub bardzo nielicznie. Gniazdowanie pewne.
101	Piecuszek <i>Phylloscopus trochilus</i>	C	-	Licznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
102	Piegża <i>Sylvia curruca</i>	C	-	Średnio licznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
103	Pierwiosnek <i>Phylloscopus collybita</i>	C	-	Licznie, lokalnie bardzo licznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
104	Pleszka <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	C	-	Średnio licznie, lokalnie nielicznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
105	Pliszka górska <i>Motacilla cinerea</i>	C	-	Nielicznie lub średnio licznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
106	Pliszka siwa <i>Motacilla alba</i>	C	-	Średnio licznie, lokalnie nielicznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
107	Pliszka żółta <i>Motacilla flava</i>	C	-	Średnio licznie, lokalnie nielicznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
108	Pluszcz <i>Cinclus cinclus</i>	C	-	Nielicznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
109	Plaskonos <i>Anas clypeata</i>	C	-	Bardzo nielicznie, lokalnie nielicznie lęgowy. Gniazdowanie prawdopodobne.
110	Płochacz pokrzywnica <i>Prunella modularis</i>	C	-	Licznie, lokalnie średnio licznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
111	Płomykówka <i>Tyto alba</i>	C	-	Bardzo nielicznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
112	Podgorzałka <i>Aythya nyroca</i>	C	-	Skrajnie nielicznie lęgowa. Gniazdowanie prawdopodobne.
113	Pokląskwa <i>Saxicola rubetra</i>	C	-	Średnio licznie, lokalnie nielicznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.

114	Pokrzewka czarnobista <i>Sylvia atricapilla</i>	C	-	Licznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
115	Pokrzewka j. arzębata <i>Sylvia nisoria</i>	C	-	Nielicznie lokalnie bardzo nielicznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
116	Pokrzewka ogrodowa <i>Sylvia borin</i>	C	-	Średnio licznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
117	Potrzeszcz <i>Miliaria calandra</i>	C	-	Nielicznie, lokalnie średnio licznie lęgowy. Gniazdowanie prawdopodobne.
118	Potrzos <i>Emberiza schoeniclus</i>	C	-	Nielicznie, lokalnie średnio licznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
119	Pójdźka <i>Athene noctua</i>	C	-	Nielicznie lub bardzo nielicznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
120	Przepiórka <i>Coturnix coturnix</i>	C	-	Nielicznie lęgowa. Gniazdowanie możliwe.
121	Pustułka <i>Falco tinnunculus</i>	C	-	Nielicznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
122	Puszczyk zwyczajny <i>Strix aluco</i>	C	-	Średnio licznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
123	Raniuszek <i>Aegithalos caudatus</i>	C	-	Średnio licznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
124	Remiz <i>Remiz pendulinus</i>	C	-	Nielicznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
125	Rokitniczka <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	C	-	Średnio licznie, lokalnie nielicznie lęgowa. Gniazdowanie prawdopodobne.
126	Rudzik <i>Erithacus rubecula</i>	C	-	Licznie, lokalnie bardzo licznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
127	Rybitwa białoskrzydła <i>Chlidonias leucopterus</i>	C	-	Sporadycznie lęgowa. Gniazdowanie pewne (na Zb. Goczałkowickim).
128	Rybitwa białogłowa <i>Chlidonias hybridus</i>	C	-	Skrajnie nielicznie nieregularnie lęgowa. Gniazdowanie pewne (na Zbiorniku Goczałkowickim)
129	Rybitwa czarna <i>Chlidonias niger</i>	C	-	Bardzo nielicznie lokalnie nielicznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
130	Rybitwa zwyczajna <i>Sterna hirundo</i>	C	NT	Bardzo nielicznie, lokalnie nielicznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
131	Rycyk <i>Limosa limosa</i>	C	-	Nielicznie, lokalnie bardzo nielicznie lęgowy. Gniazdowanie prawdopodobne.
132	Sierpówka <i>Streptopelia decaocto</i>	C	-	Średnio licznie, a w miastach licznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
133	Sieweczka obrożna <i>Charadrius hiaticula</i>	C	-	Skrajnie nielicznie lęgowa. Gniazdowanie możliwe.
134	Sieweczka rzeczna <i>Charadrius dubius</i>	C	-	Nielicznie, lokalnie średnio licznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
135	Sikora bogatka <i>Parus major</i>	C	-	Bardzo licznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
136	Sikora czarnogłowa <i>Parus montanus</i>	C	-	Średnio licznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
137	Sikora czubata <i>Parus cristatus</i>	C	-	Nielicznie, lokalnie średnio licznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
138	Sikora modra <i>Parus caeruleus</i>	C	-	Licznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
139	Sikora sosnówka <i>Parus ater</i>	C	-	Licznie, lokalnie średnio licznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
140	Sikora uboga <i>Parus palustris</i>	C	-	Średnio licznie, lokalnie nielicznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
141	Siniak (Gołąb siniak) <i>Columba oenas</i>	C	-	Nielicznie, lokalnie średnio licznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
142	Siwerniak <i>Anthus spinoletta</i>	C	-	Średnio licznie. Lokalnie licznie lęgowy. Gniazdowanie prawdopodobne.
143	Skowronek borowy <i>Lullula arborea</i>	C	-	Nielicznie, lokalnie średnio licznie lęgowy. Gniazdowanie prawdopodobne.
144	Skowronek polny	C	-	Bardzo licznie, lokalnie licznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.

	<i>Alauda arvensis</i>			
145	Ślonka <i>Scolopax rusticola</i>	-	-	Nielicznie lęgowa. Gniazdowanie prawdopodobne.
146	Słwik rdzawy <i>Luscinia megarhynchos</i>	C	-	Nielicznie, lokalnie średnio licznie lęgowy. Gniazdowanie prawdopodobne.
147	Słwik szary (Bekwarek) <i>Luscinia luscinia</i>	C	-	Średnio licznie, lokalnie nielicznie lęgowy. Gniazdowanie prawdopodobne.
148	Sowa błotna <i>Glaucidium passerinum</i>	C	-	Obserwowana nad Zb. Goczałkowickim. Gniazdowanie możliwe.
149	Sowa uszata <i>Asio otus</i>	C	-	Nielicznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
150	Sójka <i>Garrulus glandarius</i>	C	-	Średnio licznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
151	Sroka <i>Pica pica</i>	C ²⁾	-	Średnio licznie, lokalnie licznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
152	Srokosz (Dzierża srokosz) <i>Lanius excubitor</i>	C	-	Bardzo nielicznie, lokalnie nielicznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
153	Strumieniówka <i>Locustella fluviatilis</i>	C	-	Średnio licznie, lokalnie nielicznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
154	Strzyżyk <i>Troglodytes troglodytes</i>	C	-	Średnio licznie, lokalnie licznie lęgowy. Gniazdowanie prawdopodobne.
155	Szczygieł <i>Carduelis carduelis</i>	C	-	Średnio licznie lub nielicznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
156	Szpak <i>Sturnus vulgaris</i>	C	-	Bardzo licznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
157	Śiępowron <i>Nycticorax nycticorax</i>	C		Bardzo nielicznie lęgowy w 1990 r. w okolicach Zb. Goczałkowickiego znajdowało się stanowisko lęgowe.
158	Świergotek drzewny <i>Anthus trivialis</i>	C	-	Licznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
159	Świergotek łąkowy <i>Anthus pratensis</i>	C	-	Nielicznie, lokalnie średnio licznie lęgowy. Gniazdowanie prawdopodobne.
160	Świergotek polny <i>Anthus campestris</i>	C	-	Bardzo nielicznie, lokalnie nielicznie lęgowy. Gniazdowanie prawdopodobne.
161	Świerszczak <i>Locustella naevia</i>	C	-	Nielicznie, lokalnie bardzo nielicznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
162	Świstunka leśna <i>Phylloscopus sibilatrix</i>	C	-	Licznie, lokalnie średnio licznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
163	Trzciniaś <i>Acrocephalus arundinaceus</i>	C	-	Nielicznie lokalnie średnio licznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
164	Trzciniczek <i>Acrocephalus scirpaceus</i>	C	-	Nielicznie, lokalnie średnio licznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
165	Trzmielojad <i>Pernis apivorus</i>	C	-	Bardzo nielicznie, lokalnie nielicznie lęgowy. Gniazdowanie prawdopodobne.
166	Trznadel <i>Emberiza citrinella</i>	C	-	Licznie, lokalnie b. licznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
167	Turkawka <i>Streptopelia turtur</i>	C	-	Średnio licznie, lokalnie nielicznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
168	Wilga <i>Oriolus oriolus</i>	C	-	Średnio licznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
169	Wodnik <i>Rallus aquaticus</i>	C	-	Nielicznie lub bardzo nielicznie lęgowy. Gniazdowanie możliwe.
170	Wrona siwa <i>Corvus corone cornix</i>	C ²⁾	-	Nielicznie, lokalnie średnio licznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
171	Wróbel domowy <i>Passer domesticus</i>	C	-	Bardzo licznie, lokalnie średnio licznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
172	Zaganiacz <i>Hippolais icterina</i>	C	-	Średnio licznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.
173	Zięba <i>Fringilla coelebs</i>	C	-	Bardzo licznie lęgowa. Gniazdowanie pewne.
174	Zimorodek <i>Alcedo atthis</i>	C	-	Nielicznie lęgowy. Gniazdowanie pewne.

175	Zniczek <i>Regulus ignicapillus</i>	C	-	Nielicznie, lokalnie średnio licznie lęgowy. Gniazdowanie możliwe.
176	Żuraw <i>Grus grus</i>	C	-	Skrajnie nielicznie lęgowy. Najbardziej na południe wysunięte stanowisko lęgowe.

Źródło: Prognoza oddziaływania na środowisko planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Bielsko według stanu na 1 stycznia 2010r.

CR - Gatunek skrajnie zagrożony, o liczebności rzędu od jednostek do setek, nie do uratowania bez specjalnej, aktywnej ochrony.

VU - Gatunek wysokiego ryzyka, narażony na wyginięcie ze względu na postępujący spadek populacji. Populacje liczne, ale bez dobrych perspektyw rozwojowych

NT - Gatunki niższego ryzyka, ale bliskie zagrożenia

C - Ochrona gatunkowa

2) Tylko w okresie od dnia 15.03. do dnia 30.06

3) Za wyjątkiem osobników bytujących na obszarze stawów rybnych uznanych za obręby hodowlane w rozumieniu ustawy o rybactwie śródlądowym od dnia 15.08. do odlotu.

Tabela 3. Wykaz chronionych gatunków gadów występujących w gminie Jasienica

Lp.	Gatunek	Kategoria ochronności	Kategoria zagrożenia wg PCKZ	Uwagi
1	Jaszczurka zwinka <i>Lacerta agilis</i>	C	-	DŁP, J,
2	Jaszczurka żyworodna <i>Lacerta vivipara</i>	C	-	DŁP, J, B,
3	Padalec zwyczajny <i>Anguis fragilis</i>	C	-	DŁP, J,
4	Zaskroniec zwyczajny <i>Natrix natrix</i>	C	-	DŁP, J,
5	Żmija zygzakowata <i>Vipera berus</i>	C	-	DŁP, ŁG, J, B,

Źródło: Prognoza oddziaływania na środowisko planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Bielsko według stanu na 1 stycznia 2010r.

Kategoria zagrożenia wg Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt

DŁP, J, B, ŁG- rezerwat, byłe propozycje rezerwatów

Tabela 4 Wykaz chronionych gatunków płazów występujących w gminie Jasienica

Lp.	Gatunek	Kategoria ochronności	Kategoria zagrożenia wg PCKZ	Uwagi
1	2	3	4	5
1	Salamandra plamista <i>Salamandra salamandra</i>	C	-	DŁP, ŁG, J, B,
2	Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>	C	NT	
3	Traszka zwyczajna <i>Triturus vulgaris</i>	C	-	
4	Traszka karpacka <i>Triturus montadoni</i>	C		DŁP,
5	Traszka górską <i>Triturus alpestris</i>	C	-	B,
6	Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	C	-	
7	Kumak górski <i>Bombina variegata</i>	C	-	DŁP, ŁG, J, B,
8	Grzebiuszka ziemna <i>Pelobates fuscus</i>	C	-	
9	Ropucha szara <i>Bufo bufo</i>	C	-	DŁP, ŁG, J, B,
10	Ropucha zielona <i>Bufo viridis</i>	C	-	
11	Rzekotka drzewna <i>Hyla arborea</i>	C	-	DŁP,
12	Żaba jeziorkowa <i>Rana lessonae</i>	C	-	
13	Żaba wodna <i>Rana esculenta</i>	C	-	DŁP,
14	Żaba trawna <i>Rana temporaria</i>	C	-	ŁG, J, B,
15	Żaba moczarowa <i>Rana arvalis</i>	C	-	

Źródło: Prognoza oddziaływania na środowisko planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Bielsko według stanu na 1 stycznia 2010r.

1)Kategoria zagrożenia wg. Polskiej Czerwonej Księgi

C- ochrona gatunkowa

Tabela 5. Owady objęte ochroną, występujące na terenie gminy Jasienica

Lp.	Gatunek	Kategoria ochronności	Kategoria zagrożenia wg PCKZ ¹⁾	Uwagi
1.	<i>Bombus sp.</i> Trzmiel	C		Grodziec, Bucznik,
2.	<i>Calosoma sycophanta</i> Tęcznik liszkarz	C		Grodziec,
3.	<i>Carabus auronitens</i> Biegacz zielonoziółty	C		Grodziec, Bucznik,
4.	<i>Carabus coriaceus</i> Biegacz skórzasty	C		Grodziec, Bucznik,
5.	<i>Carabus violaceus</i> Biegacz fioletowy	C		Grodziec,
6.	<i>Cerambyx cerdo</i> Kozioróg dębosz	C		Grodziec,
7.	<i>Papilio machaon</i> Paź królowej	C		Grodziec,
8.	<i>Rosalia alpina</i> Nadobnica alpejska	C		Grodziec, Bucznik,
9.	<i>Rosalia alpina</i> Nadobnica alpejska	C		Grodziec, Bucznik,

Źródło: Prognoza oddziaływania na środowisko planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Bielsko według stanu na 1 stycznia 2010.

¹⁾Kategoria zagrożenia wg. Polskiej Czerwonej Księgi

C- ochrona gatunkowa

4. CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW PRZYRODNICZYCH OBJĘTYCH OCHRONĄ

4.1. Obszary objęte ochroną

Obszary Natura 2000

Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000 jest systemem ochrony zagrożonych składników różnorodności biologicznej kontynentu europejskiego, wdrażanym od 1992 r. w sposób spójny pod względem metodycznym i organizacyjnym na terytorium wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej.

Celem utworzenia sieci Natura 2000 jest zachowanie zarówno zagrożonych wyginięciem siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt w skali Europy, ale też typowych, wciąż jeszcze powszechnie występujących siedlisk przyrodniczych, charakterystycznych dla 9 regionów biogeograficznych (tj. alpejskiego, atlantyckiego, borealnego, kontynentalnego, panońskiego, makaronezyjskiego, śródziemnomorskiego, stepowego i czarnomorskiego). W Polsce występują 2 regiony: kontynentalny (96 % powierzchni kraju) i alpejski (4% powierzchni kraju). Dla każdego kraju określa się listę referencyjną siedlisk przyrodniczych i gatunków, dla których należy utworzyć obszary Natura 2000 w podziale na regiony biogeograficzne.

Podstawą prawną tworzenia sieci Natura 2000 jest dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 roku w sprawie ochrony dzikich ptaków i dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, które zostały transponowane do polskiego prawa, głównie do ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Sieć Natura 2000 tworzą dwa typy obszarów:

- obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO),
- specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO).

Dyrektywa Siedliskowa nie określa sposobów ochrony poszczególnych siedlisk i gatunków, ale nakazuje zachowanie tzw. właściwego stanu ich ochrony. W odniesieniu do siedliska przyrodniczego oznacza to, że:

naturalny jego zasięg nie zmniejsza się;

- zachowuje ono specyficzną strukturę i swoje funkcje ekologiczne;
- stan zachowania typowych dla niego gatunków jest właściwy.

W odniesieniu do gatunków właściwy stan ochrony oznacza natomiast, że:

- zachowana zostaje liczebność populacji, gwarantująca jej utrzymanie się w biocenozie przez dłuższy czas;
- naturalny zasięg gatunku nie zmniejsza się;
- pozostaje zachowana wystarczająco duża powierzchnia siedliska gatunku.

Najważniejszymi instrumentami realizacji celów sieci Natura 2000 są oceny oddziaływania na środowisko oraz plany ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków, dla których utworzono obszar Natura 2000. Działania ochronne winny uwzględniać wymogi gospodarcze, społeczne i kulturowe oraz cechy regionalne i lokalne danego obszaru Natura 2000.

W granicach opracowania występują następujące obszary Natura 2000:

- Obszar Natura 2000 Dolina Górnej Wisły PLB240001
- Obszar PLH240022 Pierściec
- Obszar PLH240001 Cieszyńskie Źródła Tufowe
- Obszar PLH 240005 Beskid Śląski

Podstawę do prowadzenia właściwych działań ochronnych na obszarach Natura 2000 ustala Plan zadań ochronnych. Celem, którego jest wskazanie zmian koniecznych do wprowadzenia w dokumentach planistycznych (m.in. studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, etc.), w celu eliminacji lub ograniczenia zagrożeń dla utrzymania bądź odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt będących przedmiotami ochrony.

Na dzień dzisiejszy obowiązują Plany zadań ochronnych dla obszarów: Obszar Natura 2000 PLB240001Dolina Górnej Wisły, PLH240022 Pierściec, PLH240001 Cieszyńskie Źródła Tufowe. Dla obszaru PLH 240005 Beskid Śląski brak plany zadań ochronnych.

OBSZAR PLH240001 Cieszyńskie Źródła Tufowe

Ostoja jest obecnie najlepiej zachowanym i jedynym wykształconym na taką skalę obszarem występowania czynnych tufów wapiennych, którym towarzyszą zbiorowiska mchów brunatnych ze związku Cratoneurion commutati i jednym z nielicznych na terenie Polski. Najbliższe, znane stanowiska tego siedliska znajdują się w okolicach Opatowa i na Pogórzu Kaczawskim. Stanowiska tych siedlisk są największe i najlepiej zachowane w województwie śląskim i w całym pasie Pogórzy Zachodniobeskidzkich.

Dla ochrony dobrze zachowanych, naturalnych, wielogatunkowych drzewostanów lasów liściastych wraz z bogactwem roślin zielnych i interesującymi składnikami fauny, w tym chronionych i rzadkich, utworzono tu w 1996 roku 2 rezerwy. W obszarze stwierdzono występowanie 8 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Gatunki z motywacją D, w punkcie 3.3, to gatunki chronione prawnie w Polsce.

Przedmiot ochrony Natura 2000 w granicach Gminy Jasienica	Cele działań ochronnych	Zagrożenia
7220 Źródlika wapienne ze zbiorowiskami Cratoneurion commutati 7F20	Cele ogólne: - utrzymanie siedliska w obszarze na powierzchni nie mniejszej niż 0,19 ha, - tworzenie warunków dla rozwoju roślinności wskaźnikowej. Cele szczegółowe: - identyfikacja źródeł zanieczyszczeń wpływających na skład chemiczny wód, - ochrona siedliska przed mechanicznym niszczeniem lub erozją, - wspomaganie procesu biodepozycji martwicy wapiennej, - unaturalnienie wypływów wód podziemnych, - dążenie do poprawy wskaźników „Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych” i „Obce gatunki inwazyjne”.	<u>Istniejące</u> - napowietrzne linie elektryczne i telefoniczne; <u>Potencjalne</u> - zabudowa rozproszona; - rozproszone zanieczyszczenie wód podziemnych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem; - rozproszone zanieczyszczenie wód podziemnych z powodu terenów nieskanalizowanych; - spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych; - obce gatunki inwazyjne; - usuwanie trawy pod grunty orne; - wycinka lasu; - usuwanie martwych i umierających drzew;
9130 Żyzne buczyny (Dentario glandulosae- Fagenion, Galio odorati- Fagenion)	Cel ogólny: - utrzymanie siedliska w obszarze na powierzchni nie mniejszej niż 14,36 ha. Cele szczegółowe: - dążenie do poprawy wskaźnika „Struktura pionowa i przestrzenna roślinności”, - dążenie do poprawy wskaźnika „Wiek drzewostanu (obecność starodrzewiu)”, - dążenie do poprawy wskaźników „Martwe drewno (łączone zasoby)” i „Martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości i >50 cm grubości”.	<u>Istniejące</u> - <u>Potencjalne</u> - usuwanie martwych i umierających drzew
9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum)	Cel ogólny: - utrzymanie siedliska w obszarze na powierzchni nie mniejszej niż 162,18 ha. Cele szczegółowe: - dążenie do poprawy wskaźnika „Struktura pionowa i przestrzenna roślinności”, - dążenie do poprawy wskaźnika „Wiek drzewostanu (obecność starodrzewiu)”, - dążenie do poprawy wskaźników „Martwe drewno (łączone zasoby)” i „Martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości i >50 cm grubości”.	<u>Istniejące</u> - <u>Potencjalne</u> - usuwanie martwych i umierających drzew
91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (Salicetum albae, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae,	Cel ogólny: - utrzymanie siedliska w obszarze na powierzchni nie mniejszej niż 2,29 ha. Cele szczegółowe: - dążenie do poprawy wskaźnika „Pionowa struktura roślinności”, - dążenie do poprawy wskaźnika „Wiek drzewostanu”, - dążenie do poprawy wskaźników „Martwe drewno (łączone zasoby)” i „Martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości i >50 cm grubości”.	<u>Istniejące</u> - <u>Potencjalne</u> - usuwanie martwych i umierających drzew; - obce gatunki inwazyjne;

OBSZAR PLH240022 Pierściec

Przedmiot ochrony Natura 2000 w granicach Gminy Jasienica	Cele działań ochronnych	Zagrożenia
1303 Podkowiec mały (Rhinolophus hipposideros)	1. Utrzymanie gatunku we właściwym stanie ochrony poprzez: — utrzymanie drożności wlotów — utrzymanie ciągu zadrzewień wzdłuż cieku Bajerka — utrzymanie pozytywnego stosunku użytkowników obiektu stanowiącego schronienie gatunku będącego przedmiotem ochrony w obszarze do jego obecności przez stosowanie tzw. dobrych praktyk prowadzących do zmniejszenia uciążliwości związanych z obecnością gatunku.	<u>Istniejące</u> - <u>Potencjalne</u> - usuwanie żywopłotów i zagajników lub roślinności karłowatej; - stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych; - stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych (leśnictwo); - odbudowa, remont budynków; - Inna ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka;

	2. Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie potwierdzenia lub wykluczenia oraz ewentualnego zlokalizowania sąsiednich funkcjonalnie powiązanych kolonii gatunku.	- eksploatacja lasu bez odnawiania czy naturalnego odrastania;
--	--	--

Obszar PLH 240005 Beskid Śląski

Dla obszaru PLH 240005 Beskid Śląski brak planu zadań ochronnych.

Obszar Natura 2000 Beskid Śląski w granicach Gminy Jasienica obejmuje w całości tereny leśne, które w całości utrzymano w studium.

Obszar Natura 2000 Dolina Górnej Wisły PLB240001

Przedmiot ochrony Natura 2000 w granicach Gminy Jasienica	Cele działań ochronnych
A005 Perkoz dwuczuby (Podiceps cristatus)	Utrzymanie gatunku w stanie niepogorszonym, co najmniej na poziomie oceny U1 poprzez: - utrzymanie siedlisk gatunku dzięki funkcjonowaniu gospodarki stawowej, - utrzymanie powierzchni stawu zarośniętej roślinnością wynurzona, na niezmienionym poziomie przy +/- 3% tolerancji zasięgu tej powierzchni, - poprawa wskaźników siedliskowych stanu ochrony poprzez stworzenie możliwości rozwoju szuwarów na Zbiorniku Goczałkowickim w miejscach wypłyceń przybrzeżnych i w otoczeniu zbudowanych wysp.
A022 Bączek (Ixobrychus minutus)	Utrzymanie gatunku w stanie niepogorszonym, co najmniej na poziomie oceny U1 poprzez: - utrzymanie siedlisk gatunku dzięki funkcjonowaniu gospodarki stawowej, - utrzymanie powierzchni stawu zarośniętej roślinnością wynurzona, na niezmienionym poziomie przy +/- 3% tolerancji zasięgu tej powierzchni.
A043 Gęgawa (Anser anser)	Utrzymanie gatunku w stanie niepogorszonym, na poziomie oceny FV poprzez: - utrzymanie siedlisk gatunku dzięki funkcjonowaniu gospodarki stawowej, - utrzymanie wysp na stawach o powierzchni powyżej 10 ha, - zwiększenie powierzchni siedliska poprzez tworzenie, co najmniej 1 lub więcej wysp na jednym lub większej liczbie obiektów stawowych wytypowanych spośród stawów o powierzchni powyżej 10ha.
A051 Krakwa (Anas strepera)	Utrzymanie gatunku w stanie niepogorszonym, na poziomie oceny FV poprzez: - utrzymanie siedlisk gatunku dzięki funkcjonowaniu gospodarki stawowej, - utrzymanie wysp na stawach o powierzchni powyżej 10 ha, - zwiększenie powierzchni siedliska poprzez tworzenie, co najmniej 1 lub więcej wysp na jednym lub większej liczbie obiektów stawowych wytypowanych spośród stawów o powierzchni powyżej 10ha.
A059 Głowienka (Aythya ferina)	Utrzymanie gatunku w stanie niepogorszonym, na poziomie oceny FV poprzez: - utrzymanie siedlisk gatunku dzięki funkcjonowaniu gospodarki stawowej, - utrzymanie powierzchni stawu zarośniętej roślinnością wynurzona, na niezmienionym poziomie przy +/- 3% tolerancji zasięgu tej powierzchni, - poprawa wskaźników siedliskowych stanu ochrony poprzez stworzenie możliwości rozwoju szuwarów na Zbiorniku Goczałkowickim, w miejscach wypłyceń przybrzeżnych i w otoczeniu zbudowanych wysp, - zwiększenie powierzchni siedliska poprzez tworzenie, co najmniej 1 lub więcej wysp na jednym lub większej liczbie obiektów stawowych wytypowanych spośród stawów o powierzchni powyżej 10ha.
A 061 Czernica (Aythya fuligula)	Utrzymanie gatunku w stanie niepogorszonym, na poziomie oceny FV poprzez: - utrzymanie siedlisk gatunku dzięki funkcjonowaniu gospodarki stawowej, - utrzymanie powierzchni stawu zarośniętej roślinnością wynurzona, na niezmienionym poziomie przy +/- 3% tolerancji zasięgu tej powierzchni, - poprawa wskaźników siedliskowych stanu ochrony poprzez stworzenie możliwości rozwoju szuwarów na Zbiorniku Goczałkowickim, w miejscach wypłyceń przybrzeżnych i w otoczeniu zbudowanych wysp, - zwiększenie powierzchni siedliska poprzez tworzenie, co najmniej 1 lub więcej wysp na jednym lub większej liczbie obiektów stawowych wytypowanych spośród stawów o powierzchni powyżej 10ha.
A123 Kokoszka (Gallinula chloropus)	Utrzymanie gatunku w stanie niepogorszonym, na poziomie oceny FV poprzez: - utrzymanie siedlisk gatunku dzięki funkcjonowaniu gospodarki stawowej, - utrzymanie powierzchni stawu zarośniętej roślinnością wynurzona, na niezmienionym poziomie przy +/- 3% tolerancji zasięgu tej powierzchni, - zwiększenie powierzchni siedliska poprzez tworzenie, co najmniej 1 lub więcej wysp na jednym lub większej liczbie obiektów stawowych wytypowanych spośród stawów o powierzchni powyżej 10ha.
A136 Sieweczka rzeczna (Charadrius dubius)	Utrzymanie gatunku w stanie niepogorszonym, na poziomie oceny FV poprzez: - utrzymanie siedlisk gatunku dzięki funkcjonowaniu gospodarki stawowej, - zwiększenie powierzchni siedliska poprzez tworzenie, co najmniej 1 lub więcej wysp na jednym lub większej liczbie obiektów stawowych wytypowanych spośród stawów o powierzchni powyżej 10ha i 1 wyspy na Zbiorniku Goczałkowickim na wypłyceń w rejonie ujścia Wisły do Zbiornika Goczałkowickiego oraz w Zatoce Bajerki.
A162 Krwawodziób (Tringa totanus)	Poprawa stanu gatunku w stanie niepogorszonym, co najmniej na poziomie oceny U1 poprzez: - utrzymanie siedlisk gatunku dzięki funkcjonowaniu gospodarki stawowej, - utrzymanie podmokłych kośnych łąk, - zwiększenie powierzchni siedliska poprzez tworzenie, co najmniej 1 lub więcej wysp na jednym lub większej liczbie obiektów stawowych wytypowanych spośród stawów o powierzchni powyżej 10ha i 1 wyspy na Zbiorniku Goczałkowickim na wypłyceń w rejonie ujścia Wisły do Zbiornika Goczałkowickiego oraz w Zatoce Bajerki.

A176 Mewa czarnogłowa (Larus melanocephalus)	Poprawa stanu gatunku w stanie niepogorszonym, co najmniej na poziomie oceny U1 poprzez: - utrzymanie siedlisk gatunku dzięki funkcjonowaniu gospodarki stawowej, - zwiększenie powierzchni siedliska poprzez tworzenie, co najmniej 1 lub więcej wysp na jednym lub większej liczbie obiektów stawowych wytypowanych spośród stawów o powierzchni powyżej 10ha i 1 wyspy na Zbiorniku Goczałkowickim na wypłyeniach w rejonie ujścia Wisły do Zbiornika Goczałkowickiego oraz w Zatoce Bajerki, - stworzenie warunków do bezpiecznego wyprowadzenia lęgów.
A179 Śmieszka (Chroicocephalus ridibundus)	Utrzymanie gatunku w stanie niepogorszonym, co najmniej na poziomie oceny U1 poprzez: - utrzymanie siedlisk gatunku dzięki funkcjonowaniu gospodarki stawowej, - zwiększenie powierzchni siedliska poprzez tworzenie, co najmniej 1 lub więcej wysp na jednym lub większej liczbie obiektów stawowych wytypowanych spośród stawów o powierzchni powyżej 10ha i 1 wyspy na Zbiorniku Goczałkowickim na wypłyeniach w rejonie ujścia Wisły do Zbiornika Goczałkowickiego oraz w Zatoce Bajerki, - stworzenie warunków do bezpiecznego wyprowadzenia lęgów.
A321 Mucholówka Białoszyja (Ficedula albicollis)	Utrzymanie gatunku w stanie niepogorszonym, na poziomie oceny FV poprzez utrzymanie istniejących siedlisk w drzewostanach liściastych, związane z pozostawianiem kęp (biogrup) drzew do naturalnego rozkładu.

Stanowiska dokumentacyjne

Na terenie gminy Jasienica nie stwierdzono występowania stanowisk dokumentacyjnych.

Pomniki przyrody

Wykaz pomników przyrody nieożywionej na terenie gminy Jasienica.

Nazwa wsi	Rodzaj pomnika przyrody	Wyszczególnienie zakazów
Wieś Grodziec Własność Skarbu Państwa w gestii Zakładu Doświadczalnego Instytutu Zootechniki Państwowego Instytutu Badawczego Grodziec Śląski Sp. z o.o	Odkrywka cieszyńskich i łupków fliszowych, w której widoczny jest kontakt wapieni cieszyńskich z żyłami cieszyńskimi znajduje się na pow. leśnej na części dz. nr 83/19 i 83/104. (odkrywka magmowa)	Orzeczenie o uznaniu za pomnik przyrody PWRN w Katowicach z dnia 23.10.1958r. nr L.O.13b/39/58. Zakazuje się :wycinania, niszczenia lub uszkodzenia drzew znajdujących się w najbliższym otoczeniu odkrywki
Wieś Rudzica Własność Skarbu Państwa - Nadleśnictwa Bielsko (w Wapienicy) Bielsko-Biała ul. Kopytko 13 Leśnictwo Rudawka Oddz. 40a	Głaz narzutowy pochodzenia skandynawskiego, granit różowy gruboziarnisty o obw. 5,8 m, wys. nad powierzchnią ziemi 1,05 m - znajdujący się w Rudawicy, oddz. 40a Leśnictwa Rudawka, na dz. 818.	Orzeczenie Prezydium WRN w Katowicach z dn. 27.06.1957 r. L.O. 13b/19/57 Zakazuje się: 1)niszczenia głazu przez rozbijanie lub rozsadzanie; 2)chodzenia po głazie lub wydrapywania się nań; 3)usuwania pokrywających go mchów i porostów oraz innych roślin; 4)umieszczania tablic, napisów i znaków nie związanych z ochroną; 5)rycia na głazie napisów i znaków; 6)zanieczyszczania terenu w pobliżu głazu i wzniecania ognia; 7)dokonywania przemieszczeń głazu lub przesunięć oraz podkopywania

Źródło: <http://www.przyroda.katowice.pl/>

Wykaz pomników przyrody ożywionej na terenie gminy Jasienica

Nazwa wsi	Rodzaj pomnika przyrody	Wyszczególnienie zakazów
Wieś Grodziec Własność Skarbu Państwa w gestii Zakładu Doświadczalnego Instytutu Zootechniki Państwowego Instytutu Badawczego Grodziec Śląski Sp. z o.o	dąb szypułkowy o obw. 640 cm, wys. 15 m, w wieku ok. 600 lat, znajdujący się nad strumykiem w odległości 50 m od toru kolejowego Cieszyn-Bielsko; dz.47/6	Orzeczenie Prez. WRN w Katowicach z dn. 13.05.1953 r. RL. 13/66/53 Zakazuje się: 1)ścinania, wykopywania i podpalania drzewa; 2)obcinania i obłamywania gałęzi, wycinania znaków i napisów oraz jakiegokolwiek niszczenia drzewa; 3)niszczenia gleby i użytkowania terenu na składowiska, budowle itp. w promieniu 5 m od drzewa.
Wieś Grodziec Własność Skarbu Państwa w gestii Zakładu Doświadczalnego Instytutu Zootechniki Państwowego Instytutu Badawczego Grodziec Śląski Sp. z o.o	dąb szypułkowy zrosnięty z lipą - dąb o obw. 420 cm, lipa o obw. 200 cm, wys. 30 m, w wieku ok. 300 lat. Znajdują się w parku w odległości 25 m od zamku; dz.47/6	Orzeczenie Prez. WRN w Katowicach z dn. 13.05.1953r. Zakazuje się: j.w.
Wieś Grodziec Własność Skarbu Państwa w gestii Zakładu Doświadczalnego	dąb szypułkowy o obw. 535 cm, wys. 27 m, w wieku ok. 400 lat. Znajduje się w parku w odległości ok. 10 m od studni; dz.48/5	Orzeczenie Prez. WRN w Katowicach z dn. 13.05.1953 r. RL. 13/66/53 Zakazuje się: j.w.

Instytutu Zootechniki Państwowego Instytutu Badawczego Grodziec Śląski Sp. z o.o		
Wieś Grodziec Własność Skarbu Państwa w gestii Zakładu Doświadczalnego Instytutu Zootechniki Państwowego Instytutu Badawczego Grodziec Śląski Sp. z o.o	dąb szypułkowy o obw. 500 cm, wys. 20 m, w wieku ok. 400 lat. Znajduje się w parku na lewym brzegu strumyka w odległości ok. 20 m od kładki; dz.47/6	Orzeczenie Prez. WRN w Katowicach z dn. 13.05.1953 r. RL. 13/66/53 Zakazuje się: j.w.
Wieś Grodziec Własność Skarbu Państwa w gestii Zakładu Doświadczalnego Instytutu Zootechniki Państwowego Instytutu Badawczego Grodziec Śląski Sp. z o.o	6 dębów szypułkowych o obw. 377-427 cm, wys. 25-28 m, w wieku ok. 300 lat. Znajdują się w parku obok ścieżki, po lewej stronie strumyka, rosną w jednym Rzędzie; dz.48/5	Orzeczenie Prez. WRN w Katowicach z dn. 13.05.1953 r. RL. 13/66/53 Zakazuje się: j.w.
Wieś Grodziec	dąb szypułkowy o obw. 345 cm, wys. ok. 30 m, w wieku ok. 150 lat. Rośnie w Grodźcu, gm. Jasienica na skrzyżowaniu ul. Dworskiej i Bielowickiej na terenie będącym w zarządzie ZSD w Grodźcu; dz.348/1	Rozporz. Wojewody Bielskiego nr 6/93 a dnia 22.12.1993 r. Zakazuje się j.w.
Wieś Grodziec	skupienie 15 lip o obw. 200-340 cm, wys. 20-25 m, w wieku ok. 150 lat, rosnących wzdłuż ul. Goruszkowej w Grodźcu dz. 83/80	Rozporz. Wojewody Bielskiego nr 6/93 a dnia 22.12.1993 r. Zakazuje się j.w.
Wieś Międzyrzecze Górne Własność Jan Ostrowski, Międzyrzecze Górne 246	lipa o obw. 345 cm, wys. 16 m, w wieku ok. 200 lat - znajdująca się w odległości kilkudziesięciu metrów od budynku ob. Jana Ostrowskiego w Międzyrzeczu Górnym 246; dz.670/9	Orzeczenie Prez. WRN w Katowicach z dn. 22.10.1960 r. R-Op-b//19/60 Zakazuje się: j.w.
Wieś Międzyrzecze Górne Własność Władysław Lis, Międzyrzecze Górne 49	lipa o obw. 340 cm, wys. 18 m, w wieku ok. 200 lat - znajdująca się na podwórzu gospodarstwa; dz.83/6	Orzeczenie Prez. WRN w Katowicach z dn. 22.10.1960 r. R-OP-b/17/60 Zakazuje się: j.w.
Wieś Rudzica Własność Parafii Kościoła Rzymsko-Katolickiego w Rudzicy	lipa o obw. 370 cm, wys. 28 m, w wieku ok. 300 lat; dz.31/4	Orzeczenie Prezydium WRN w Katowicach z dn. 11.06.1959 r. R-OP-b/12/59 Zakazuje się: Zakazuje się: j.w.
Wieś Rudzica plac kościelny cmentarza	pojedynczy- Lipa drobnolistna , ob. 430; dz. 78	Orzeczenie o uznaniu za pomnik przyrody PWRN w Katowicach z dnia 23.10.1958r. nr L.O.13/39/58. Zakazuje się: Zakazuje się: j.w.

Projektowane (proponowane) pomniki przyrody

- Pomnik florystyczny (obszarowy) „**Las nad stawem Przędziałek łowiecki**” - obejmuje leśny wąwóz o pow. ok. 18,9 ha we wsi Rudzica - postulowany dla ochrony naturalnego lasu liściastego ze stanowiskami rzadkich gatunków roślin zielnych - turzycy zgrzeblowatej i skrzypu olbrzymiego podlegających całkowitej ochronie.
- Pomnik florystyczny (obszarowy) „**Las Pośredniak**” - obejmuje leśny wąwóz o pow. ok. 4,5 ha we wsi Międzyrzecze Górne - postulowany dla ochrony naturalnego lasu liściastego z drzewami pomnikowymi oraz ze stanowiskami turzycy zgrzeblowatej.
- Pomnik florystyczny (obszarowy) „**Jarocz**” - obejmuje kępę lasu prywatnego o pow. ok. 2,0 ha we wsi Międzyrzecze Dolne - postulowany dla ochrony wąwozu z ciekim porośniętym naturalnym lasem liściastym z licznymi stanowiskami turzycy zgrzeblowatej.

Użytki ekologiczne

- Użytek ekologiczny „**Dolina potoku Górnej Jasienicy**” - obejmuje fragment doliny potoku Jasienica o pow. ok. 21,9 ha w lasach państwowych na pograniczu wsi Biery i Grodziec - postulowany dla ochrony naturalnego krajobrazu doliny potoku z roślinnością łągową i łągową.
- Użytek ekologiczny „**Lasowisko**” - obejmuje leśny wąwóz o pow. ok. 21,8 ha we wsi Roztropice - postulowany dla ochrony naturalnego lasu liściastego, łągowego i łągowego z licznymi stanowiskami chronionego skrzypu olbrzymiego.
- Użytek ekologiczny „**Działy Rudzickie**” - obejmuje leśny wąwóz o pow. ok. 10,5 ha we wsi Rudzica - postulowany dla ochrony naturalnego lasu liściastego łągowego i łągowego ze stanowiskami turzycy zgrzeblowatej i wielu innych gatunków łągowych.
- „**Las Przedniak**” - wąwóz leśny o pow. ok. 2,6 ha we wsi Międzyrzecze Górne,
- „**Las Granicznik**” - wąwóz leśny o pow. ok. 9,4 ha na pograniczu wsi Rudzica i Międzyrzecze Górne,
- „**Las Stryczków**” - wąwóz leśny o pow. ok. 4,4 ha we wsi Rudzica,
- „**Las Wyrobków**” - wąwóz leśny o pow. ok. 1,8 ha we wsi Rudzica,
- „**Las Kajsturów**” - wąwóz leśny o pow. ok. 2,3 ha we wsi Rudzica,

- wszystkie postulowane dla ochrony drzewostanów liściastych grądowych i łęgowych z okazami pomnikowymi oraz stanowiskami co najmniej 9-ciu roślin chronionych

Zespoły Przyrodniczo Krajobrazowe

W granicach opracowania brak obszarów objętych tą formą ochrony jednakże proponuje się utworzenie zespołu przyrodniczo - krajobrazowego „Łazy” - obejmującego fragmenty krajobrazu kulturowego i „naturalnego” wsi Łazy i części wsi sąsiednich (Jasienica, Bielowicko, Wieszcza, Grodziec i Świętoszówka) o łącznej powierzchni ok. 6,4 km - postulowany dla ochrony walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych wsi Łazy i otoczenia.

Rezerваты przyrody

Rezerwat przyrody „Dolina Łańskiego Potoku” - obejmuje obszar lasu o pow. 46,89 ha we wsi Grodziec - ustanowiony w celu zachowania naturalnych zbiorowisk podgórskiego łęgu jesionowego i nadrzecznej olszyny górskiej z licznymi stanowiskami ciemiężycy zielonej oraz miejscami rozrodu płazów (m.in. traszki karpackiej).

- Rozp. Min. Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z 23.12.1998 r. (Dz.U. Nr 164, poz. 1187).
- Rozporządzenia nr 50/07 Wojewody Śląskiego z 7 września 2007r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Dolina Łańskiego Potoku”.

Celem ochrony przyrody w rezerwacie jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych, fragmentów naturalnych zbiorowisk podgórskiego łęgu jesionowego i nadrzecznej olszyny górskiej.

Rezerwat przyrody „Morzyk” - obejmuje obszar lasu o pow. 10,26 ha (po korekcie granic w 2003 r.) we wsi Grodziec - ustanowiony w 1996 r. na pow. 11,47 ha w celu zachowania zbiorowisk wielogatunkowego lasu grądowego i buczyny karpackiej oraz czynnych źródeł tufów wapiennych. Zarz. Min. Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z 12.11.1996 r. (M.P. Nr 75, poz. 686 z późn. zm.).

Dla tego rezerwatu przyrody nie ustanowiono planu ochrony ani zadań ochronnych uwzględniających zakres, o którym mowa w art. 28 ust. 10 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 z późn. zm.).

Strefa ochronna (otulina) Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego, obejmuje część południową gminy Jasienica o pow. 980 ha - utworzona w celu zachowania harmonijnego krajobrazu oraz zabezpieczenia Parku przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych.

Rozporządzenie Nr 10/98 Wojewody Bielskiego z 16 czerwca 1998 r. w sprawie utworzenia Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego (Dz. Urz. Woj. Bielskiego Nr 9, poz. 111).

Przeprowadzone waloryzacje przyrodnicze byłego woj. bielskiego (Waloryzacja szaty roślinnej i krajobrazu województwa bielskiego, część północna i południowa. Uniwersytet Śląski, Katowice 1994 r.), projektowana sieć obszarów Natura 2000 (Ministerstwo Środowiska) oraz inne opracowania specjalistyczne (Inwentaryzacja kręgowców i wybranych grup bezkręgowców województwa bielskiego. Polska Akademia Nauk - Instytut Ochrony Przyrody, Kraków 1994 r.) wskazują potrzebę objęcia ochroną na terenie gminy szeregu obszarów i obiektów o szczególnych walorach. Są to:

Projektowane (proponowane) rezerваты przyrody:

- Rezerwat leśny „Grabówka” - obejmuje obszar lasu państwowego o pow. ok. 33,0 ha we wsi Rudzica - postulowany dla ochrony lasu grądowego, buczyny karpackiej i łęgu jesionowego z udziałem turzycy zgrzeblawatej.
- Rezerwat leśny „Las nad Bronowem” - obejmuje obszar lasu państwowego o pow. ok. 23,4 ha we wsi Rudzica - postulowany dla ochrony lasu grądowego, buczyny karpackiej z udziałem turzycy zgrzeblawatej i zwisłej, żywca gruczołowatego, wilczomleczy słodkich i migdałolistnych.
- Rezerwat leśny „Łukaszowe Gaje” - obejmuje obszar lasu państwowego o pow. ok. 12,9 ha we wsi Jasienica - postulowany dla ochrony naturalnego zbiorowiska leśnego na terenie źródłiskowym ze stanowiskami 8 gatunków roślin chronionych.
- Rezerwat leśny „Kąty” - obejmuje obszar lasu prywatnego o pow. ok. 21,6 ha we wsi Łazy - postulowany dla ochrony zbiorowisk podgórskiego łęgu jesionowego i nadrzecznej olszyny górskiej z licznymi stanowiskami roślin chronionych.
- Rezerwat leśny „Łęgi nad Jasienicą” - obejmuje obszar lasu i zarośli łęgowych prywatnych o pow. ok. 22,8 ha we wsi Międzyrzecze Górne - postulowany dla ochrony naturalnych krajobrazów łęgowych w dolinie potoku Jasienica z licznymi stanowiskami roślin chronionych.

Obszary chronionego krajobrazu:

W granicach opracowania planu nie występują obszary chronionego krajobrazu jak również nie wyznacza się nowych obszarów ochrony krajobrazu.

Parki Krajobrazowe

Analizowany obszar położony jest w granicach otuliny Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego.

Strefa ochronna (otulina) Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego, obejmuje część południową gminy Jasienica o pow. 980 ha - utworzona w celu zachowania harmonijnego krajobrazu oraz zabezpieczenia Parku przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych.

Rozporządzenie Nr 10/98 Wojewody Bielskiego z 16 czerwca 1998 r. w sprawie utworzenia Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego (Dz. Urz. Woj. Bielskiego Nr 9, poz. 111).

Cele ochrony przyrody Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego i jego otuliny:

1) Otulina utworzona została w celu zachowania harmonijnego krajobrazu oraz zabezpieczenia Parku przed szkodliwym działaniem czynników zewnętrznych, na jej terenie obowiązują następujące zasady i kierunki działania:

- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego
- ochrona środowiska i krajobrazu przed:
  - zakłóceniami stosunków wodnych
  - degradacją gleb i szaty roślinnej
  - zanieczyszczeniami powietrza
  - zakłóceniami harmonii w krajobrazie
- czynna ochrona środowiska poprzez:
  - likwidację lub ograniczenie działalności gospodarczej szkodliwej dla środowiska
  - prawidłową politykę przestrzenną
  - utrzymanie, odnawianie i wzbogacenie zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych.

2) W celu zminimalizowania wpływu na walory krajobrazowe i nawiązania do tradycyjnego budownictwa regionu zaleca się realizację powstających na przedmiotowym terenie obiektów charakteryzujących się zwartą bryłą oraz dwuspadowym dachem (zakazuje się stosowania dachów płaskich), zaleca się także zastosowanie detali architektonicznych i materiałów wykończeniowych zgodnych z tradycjami miejscowego budownictwa regionalnego;

- 3) Zaleca się realizację inwestycji w sposób maksymalnie zachowujący rzeźbę terenu przedmiotowej parceli. Należy ograniczyć transport mas ziemnych i wykorzystywać je w pierwszej kolejności do ukształtowania terenu w rejonie danej inwestycji, bez znacznych zmian naturalnej rzeźby terenu;
- 4) Po zakończeniu inwestycji zniszczone tereny zielone powinny zostać zrekultywowane poprzez nasadzenia składające się z rodzimych i przystosowanych do siedliska gatunków roślin wskazane są nasadzenia rodzimych i przystosowanych do siedliska gatunków drzew;
- 5) Zaleca się zastosowanie kolorystyki ścian zewnętrznych w gamie kolorów pastelowych lub kolorystyki materiałów naturalnych (kamień, drewno, itp.). Kolorystyka ta powinna także na wiązywać do istniejących obiektów sąsiednich, o ile nie narusza to w/w zapisów;
- 6) Zaleca się pokrycie dachu w kolorach stonowanych lub kolorystyki materiałów naturalnych (kamień, drewno, itp.). Kolorystyka powinna także nawiązywać do istniejących obiektów sąsiednich, o ile nie narusza to w/w zapisów;
- 7) Zalecane jest użycie materiałów naturalnych (np. drewno, kamień lub żywopłot) przy realizacji ogrodzenia (nie dopuszczalne jest zastosowanie płotów z prefabrykatów betonowych). W celu zapewnienia swobodnego spływu wód opadowych i migracji drobnych zwierząt, za wskazane uznaje się również zastosowanie ażurowego ogrodzenia posesji bez podmurówki.

4.2. WALORY KRAJOBRAZOWE I WARTOŚCI KULTUROWE

Krajobraz jest systemem powiązanych elementów środowiska naturalnego i antropogenicznego funkcjonujących w określonej przestrzeni. Ochrona krajobrazu kulturowego odbywa się według takich samych zasad jak ochrona przyrody. Określona jest ustawami: o ochronie dóbr kultury, o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, o ochronie i kształtowaniu środowiska oraz o ochronie przyrody. Na podstawie ustawy o ochronie dóbr kultury służby konserwatorskie ochrony zabytków i ochrony przyrody podjęły w 1975r. współpracę przy ewidencji zabytkowych założeń ogrodowych i cmentarnych. 24 maja 1989 zawarto porozumienie pomiędzy Ministrem Kultury i Sztuki, a Ministrem Ochrony Środowiska o współpracy w zakresie ochrony krajobrazu kulturowego oraz obszarów chronionych. Nowelizacja ustawy o ochronie dóbr kultury i o muzeach z dn. 19.VII.1990r. wprowadziła, jako przedmiot ochrony, „krajobraz kulturowy w formie ustanowionych stref ochrony konserwatorskiej, rezerwatów i parków kulturowych”. Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym określa zasady planowania i zagospodarowania przestrzennego opartego na wymogach ładu przestrzennego, walorach architektonicznych i krajobrazowych, wymogach ochrony środowiska oraz ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, oraz dóbr kultury współczesnej. Ustawa o ochronie i kształtowaniu środowiska zawiera m.in. zasady ochrony „walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach. A ustawa o ochronie przyrody określa formy ochrony przyrody. Są to: „parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, ochrona gatunkowa roślin i zwierząt, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne i zespoły przyrodniczo-krajobrazowe”. Obszar opracowania oprócz niezdużych kompleksów leśnych, w większości stanowi przykład krajobrazu kulturowego, ukształtowanego przez człowieka. Krajobraz obszaru gminy jest stosunkowo jednorodny pod względem wartości krajobrazu. Najbardziej przekształcone zostały tereny zwartej zabudowy w sołectwach Jasienica, Biery, Świętoszówka, Mazańcowice. Pozostała część gminy wykazuje dużą harmonię krajobrazu. W granicach gminy Jasienica występują obiekty wpisane do rejestru zabytków:

BIEŁOWICKO

- Kościół parafialny rzym.-kat. pw Św. Wawrzyńca, 1701r., rej. zab. Nr A-139/76
- Cmentarz parafialny rzym.-kat., przykościelny, ok. 1701r. rej. zab. Nr A-139/76

GRODZIEC

- Oficyna mieszk. ul. Dworska nr 3 w zesp. folwarcznym, 2 poł. XVIIIw. Rej. zab. A-143/76
- Zespół zamkowo-parkowy ul. Dworska
- Zamek ul. Dworska nr 8, w zesp. zamkowo-park. murow. 1542-80r. rej. zab. A-141/76
- Park zamkowy ul. Dworska, w zesp. zamkowo-park. XVII-XIXw. rej. zab. A-141/76
- Mostek kamienny w parku zamkowym XVIIIw. na cieku Tchurówka, rej. zab. A- 546/88
- Ruiny kaplicy zamkowej pw Św. Doroty w parku zamkowym, murow. XV-XVIw., 1566-74r. rej. zab. R/417/53
- Kościół pw. św. Bartłomieja, nr 12 ul. Kościelna, murow. 1908r.-1910r. rej.zab. A/371/12
- Plebania kościoła paraf. pw Św. Bartłomieja nr 12 ul. Kościelna, rej.zab. A- 142/76

ŁOWNICA

- Dwór murow. nr 2, 1690r. rej. zab. nr A-146/76
- Krzyż przydrożny – grupa figuralna Pasja, kamienny 1825r. przy posesji nr 125, dz nr 984/1, rej. zab. nr B/218/11

JASIENICA

- Budynek nr 109 ul. Międzyrzeczka, ok. 1845r. – 1850r., (dawna szkoła ewangelicka, ob. mieszkalny), rej. zab. nr A/351/11
- Dom nr 125 ul. Słoneczna, murow. XVIIIw, rej. zab. nr A-149/76. Nie istnieje. Zaleca się o wystąpienie do MKiDN o skreślenie obiektu (z działką) z rejestru zabytków
- Kościół ewangel.-augsb. Zmartwychwstania Pańskiego ul. Strumieńska, dz nr 298, rej. zab. nr A-453/86
- Cmentarz paraf. przy kościele ewangel.-augsb. Zmartwychwstania Pańskiego ul. Strumieńska, dz nr 298, rej. zab. nr A-453/86, 4 ćw. XIXw.
- Kościół paraf. rzym.-kat pw Św. Jerzego ul. Kościelna 33, dz nr 634/4, 634/2, rej. zab. nr A-147/76, murow. 1787r.
- Plebania kościoła paraf. rzym.-kat pw Św. Jerzego ul. Kościelna 33, dz nr 634/1, 634/2, 634/4, rej. zab. nr A-148/76, murow. 2 poł. XVIIIw.

MAZAŃCOWICE

- Dom nr 10 ul. Pod Kępą – nie istnieje, w jego miejscu nowy dom, rej. zab. A-162/76, dz nr PGR 2815, 886/3, 886/1. Zaleca się o wystąpienie do MKiDN o skreślenie obiektu (z działką) z rejestru zabytków

MIĘDZYRZECZE DOLNE

- Dom nr 59, ul. Ligocka, murow. 1842r. rej. zab. A-170/76

- Dom nr 143, ul. Dobrego Pasterza, murow. XVIIIw. rej. zab. A-172/76

MIĘDZYRZECZE GÓRNE

- Dom nr 21 ul. Jasienicka, murow. XIXw. rej. zab. A-167/76. Obiekt nie istnieje. Zaleca się o wystąpienie do MKiDN o skreślenie obiektu (z działką) z rejestru zabytków
- Dom nr 36 ul. Centralna, murow. 1844r. rej. zab. A-168/76
- Dom nr 53 ul. Centralna, murow. ok. 1828r. rej. zab. A-169/76
- Dom nr 62 ul. Centralna, murow. XVIII/XIXw. rej. zab. A-165/76
- Dom nr 138 ul. Jasienicka, murow. 1 poł. XIXw. rej. zab. A-171/76
- Cmentarz paraf. rzym.-katolicki i teren po spalonym kościele drewn. ul. Centralna, XVIw. rej. zab. A-164/76
- Kościół ewang.-augsb. nr 239 ul. Centralna, rej. zab. A/123/04

RUDZICA

- Dwór, I poł. XVIIw. nr 1 ul. Zamkowa, rej. zab. A-175/76 w zesp. dworsko-park.
- Kościół paraf. rzym.-kat. pw Narodzenia Św. Jana Chrzciciela, murow. 1782r.
- Plebania kościoła paraf. rzym.-kat. pw Narodzenia Św. Jana Chrzciciela, murow. 1788-99r. nr 3 ul. Klubowa

W gminie Jasienica występują obiekty zabytkowe wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków, zgodnie z załącznikiem do zarządzenia Wójta Gminy Jasienica Nr 0050.19.2015 z dnia 24 lutego 2015r.

BIELOWICKO

Świeckie zabytki architektury i budownictwa

- Dom nr 1, ul. Centralna, murow. ok. 1890 r., obecnie sklep, bar
- Dom nr 3, ul. Jesionowa, murowany, ok. 1890 r.
- Stodoła przy posesji nr 3, ul. Jesionowa, mur., ok. 1900 r.,
- Dom nr 5, ul. Jesionowa murow., 1890 r. W wojew. ewid. pod błędnym numerem 6
- Stodoła nr 8, ul. Grabowa, murow.-drewn. 1900r. W wojewódzkiej ewidencji zabytków pod błędnym adresem nr 7
- Dom nr 9, ul. Kościelna, murow. 1849 r.,
- Zagroda nr 23 ul. Do Dziedziny: dom drewn., stodoła- obora murow.- drewn. ok. 1920r. w wojewódzkiej ewidencji pod błędnym adresem nr 10
- Budynek d. szkoły nr 34, ul. Centralna, obecnie Centrum Kultury „Nasz Dom”
- Stodoła-obora kamienna, przy posesji nr 128 ul. Widokowa, dz nr 557/14, kon. XIXw.

Zabytki sakralne

- Krzyż kamienny ul. Centralna przy posesji nr 2, 1902r.
- Krzyż betonowy nr 46 ul. Lasowisko, lata 40-te XXw.
- Zespół kościoła parafialnego rzym.-kat. pw Św. Wawrzyńca,
- Kościół parafialny rzym.-kat. Pw Św. Wawrzyńca, 1701r., rej. zab. Nr A-139/76
- Cmentarz parafialny rzym.-kat., przykościelny, ok. 1701r. rej. zab. Nr A-139/76

Zabytki archeologiczne

- stanowisko nr 1, obszar AZP 107-46, powierzchnia 0,5 ha
- stanowisko nr 2, obszar AZP 107-46, powierzchnia 0,5 ha
- stanowisko nr 3, obszar AZP 107-46, powierzchnia 1,0 ha
- stanowisko nr 4, obszar AZP 107-46, powierzchnia 0,5 ha
- stanowisko nr 2, obszar AZP 107-46 (przechodzi z terenu Kowale - gm. Skoczów), powierzchnia 5,0 ha.

BIERY

Zabytki sakralne

- Kościół rzym.- kat. pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa nr 204 ul. Szkolna, murow. 1910r.
- Krzyż betonowy przed kościołem paraf. ul. Szkolna 1949r.

Zabytki archeologiczne

- stanowisko nr 1, obszar AZP 108-46, powierzchnia 0,5 ha
- stanowisko nr 2, obszar AZP 108-46, powierzchnia 0,5 ha
- stanowisko nr 3, obszar AZP 108-46, powierzchnia 0,5 ha

GRODZIEC

Świeckie zabytki architektury i budownictwa

- Zespół folwarczny przy zamku, ul. Dworska nr 3, 2 poł. XIXw.
- Oficyna mieszk. Ul. Dworska nr 3 w zesp. Folwarcznym, 2 poł. XVIIIw. Rej. zab. A-143/76
- Spichlerz ul. Dworska nr 3, w zesp. folwarcznym przy zamku, murow. 2 poł. XIXw.
- Obora ul. Dworska nr 3, w zesp. folwarcznym przy zamku, 2 poł. XIXw.
- Stajnia ul. Dworska nr 3, w zesp. folwarcznym przy zamku, murow. ok. 1920r.
- Stodoła 1 ul. Dworska nr 3, w zesp. folwarcznym przy zamku, murow ok. 1910.
- Stodoła 2 ul. Dworska nr 3, w zesp. folwarcznym przy zamku, murow 2 poł. XIXw.
- Zespół zamkowo-parkowy ul. Dworska
- Zamek ul. Dworska nr 8, w zesp. Zamkowo-park. Murow. 1542-80r. rej. zab. A-141/76

- Park zamkowy ul. Dworska, w zesp. Zamkowo-park. XVII-XIXw. Rej. zab. A-141/76
- Czworaki w zespole zamkowo-park. ul. Dworska nr 4, 2 poł. XIXw.
- Mostek kamienny w parku zamkowym XVIIIw. na potoku Tchurżówka, rej. zab. A-546/88
- Młyn nr 39, ul. Dworska, 2 w zasp. zamkowo-park., połowa XIXw.
- Budynek szkoły, nr 9 ul. Kościelna, murow. 1912r. (ob. przedszkole i SP im. Wacława Grodeckiego)
- Zagroda: dom i obora – stodoła, nr 11 ul. Palania, 1870r. W wojewódzkiej ewid. zabytków błędnie pod n-rem 12
- Zespół budynków dawnej szkoły (szkoła i bud. gospod.) nr 15 ul. Jana Bujoka, 1870r.
- Remiza OSP, nr 34 ul. Cieszyńska, 1926r.
- Dom nr 36 ul. Kościelna, murow. ok. 1920r.
- Dawny zajazd, nr 42 ul. Cieszyńska, 1 ćw. XXw.
- Zespół dawnej gorzelni i browaru nr 68 ul. Bielowicka, dz nr 20/9, 20/10, pocz. XXw.
- Budynek stacji kolejowej Grodziec
- Park leśny na wzgórzu Goruszka
- Zespół folwarczny na wzgórzu Goruszka, ok. 1820r.
- Stodoła w zesp. folwarcznym na wzgórzu Goruszka, ok. 1820r.

Zabytki sakralne

- Ruiny kaplicy zamkowej pw Św. Doroty w parku zamkowym, murow. XV-XVlw., 1566-74r. rej. zab. R/417/53
- Pomnik nagrobny na cmentarzu obok ruin kaplicy pw Św. Doroty, pocz. XIXw. w zasp. zamkowo-park.
- Kościół pw. Św. Bartłomieja, nr 12 ul. Kościelna, murow. 1908-1910r. rej. zab. A/371/12
- Krzyż kamienny przy kościele pw. św. Bartłomieja, ul. Kościelna, ok. 1920r
- Plebania kościoła paraf. pw Św. Bartłomieja nr 12 ul. Kościelna, rej. zab. A-142/76
- Obora przy plebani kościoła pw. św. Bartłomieja nr 12 ul. Kościelna
- Kaplica grobowa Zobłów na wzgórzu Goruszka, 2 połowa XIX w.
- Cmentarz parafialny rzymsko-katolicki ul. Kościelna, 1894r.

Zabytki archeologiczne

- stanowisko nr 1, obszar AZP 108-46, powierzchnia 0,5 ha
- stanowisko nr 2, obszar AZP 108-46, powierzchnia 0,5 ha
- stanowisko nr 3, obszar AZP 108-46, powierzchnia 0,5 ha
- stanowisko nr 4, obszar AZP 108-46, powierzchnia 0,5 ha
- stanowisko nr 5, obszar AZP 108-46, powierzchnia 0,5 ha
- stanowisko nr 6, obszar AZP 108-46, powierzchnia 0,5 ha
- stanowisko nr 7, obszar AZP 108-46, powierzchnia 0,5 ha
- stanowisko nr 8, obszar AZP 108-46, powierzchnia 0,5 ha
- stanowisko nr 9, obszar AZP 108-46, powierzchnia 0,5 ha
- stanowisko nr 10, obszar AZP 108-46, powierzchnia 0,5 ha
- stanowisko nr 11, obszar AZP 108-46, powierzchnia 1,0 ha

ŁŁOWNICA

Świeckie zabytki architektury i budownictwa

- Zespół dworski nr 2, 1690r.
- Dwór murow. Nr 2, 1690r. rej. zab. Nr A-146/76
- Obora-stodoła w zespole dworskim nr 2 murow. 1880 r.
- Obora w zespole dworskim nr 2 murow. ok. 1870 r.
- Dom nr 10, murow. 1876 r.
- Dom nr 37, murow. 1 ćw. XX w.
- Zagroda: dom, stodoła nr 48 murow, kon. XIXw.
- Zespół młyna nr 50, kon. XIXw.
- Dom nr 96 murow, 1925r.
- Dom nr 110, murow. ok. 1930r.

Obiekty sakralne

- Kapliczka murow., ok. 1910r. dz nr 447, przy posesji nr 59
- Kapliczka szafkowa drewn. przy posesji nr 109 z figurą drewn. ludową, dz nr 312/1, lata 20-te XXw. W wojew. ewid. zabytków błędnie przy numerze 103
- Krzyż przydrożny- grupa figuralna Pasja, kamienny 1825r. przy posesji nr 125, dz nr 984/1, rej. zab. Nr B/218/11
- Krzyż kamienny, 2 poł. XIX w. na skrzyżow. z ul. Droga Guta przy posesji nr 130
- Krzyż przydrożny marmurowy, 1887r. ul. Roztropicka
- Kapliczka z 1900r. murowana, na wysepce drogowej (na drodze do Landeku)
- Kapliczka polna murowana, wnekowa, 1920r., dz nr 111/2
- Kapliczka polna, drewn.-murow. szafkowa, lata 20-te XXw. dz nr 1508/4
- Kapliczka polna, murowana, pocz. XXw. dz nr 380/1

JASZENICA

Świeckie zabytki architektury i budownictwa

- Dom nr 5 ul. Wiejska, murow.-drewn. 1920 r.,
- Dom nr 12 ul. Wiejska, murow. pocz. XXw.

- Dom nr 29 ul. Międzyrzecka, murowano-drewn. lata 20-te XXw.
- Dom nr 81 ul. Młyńska, murowany 1910r.
- Budynek nr 86 ul. Strumieńska, murow. ok. 1900 r., W wojew. ewidencji zabytków wykazany błędnie pod nr 85
- Dom nr 92, ul. Strumieńska, murow. ok. 1870 r.,
- Dom nr 93 ul. Strumieńska, murow. ok. 1900 r.
- Fabryka Mebli „Mundus” nr 99 ul. Cieszyńska, ok. 1890 r. (ob. Fabryka Mebli Giętych)
- Dom nr 100 ul. Słoneczna, murowano-drewn. lata 20-te XXw.
- Dom nr 101 ul. Słoneczna, murow. ok. 1846 r.
- Budynek nr 109 ul. Międzyrzecka, ok. 1845-1850r., (dawna szkoła ewangelicka, ob. Mieszkalny), rej. zab. nr A/351/11
- Dom nr 125 ul. Słoneczna, murow. XVIIIw, rej. zab. nr A-149/76. Nie istnieje. Zaleca się o wystąpienie do MKiDN o skreślenie obiektu(z działką) z rejestru zabytków
- Dom nr 132 ul. Wiejska, murowano-drewn. lata 30-te XXw.
- Dom nr 154 ul. Graniczna, murowano-drewn. lata 20-te XXw.
- Dom nr 156 ul. Strumieńska, murowano-drewn. pocz. XXw.
- Dom nr 234 ul. Łaziańska, murowano-drewn. lata 20-te XXw.
- Dom nr 248 ul. Fabryczna, murow. 1920r.
- Dom nr 250 ul. Kościelna, murow. 1900 r., W wojew. ewidencji zabytków wykazany błędnie pod nr 86
- Zespół osiedla robotniczego fabryki „Mundus” ul. Cieszyńska, ok. 1900r.
- Dom nr 267 + bud. gospodarczy i bud. łaźni ul. Cieszyńska – w zespole osiedla robotniczego fabryki „Mundus”, murow. ok. 1900r.
- Dom nr 268 + bud. gospodarczy i bud. łaźni, ul. Cieszyńska – w zespole osiedla robotniczego fabryki „Mundus”, murow. ok. 1900r.
- Dom nr 269 + bud. gospodarczy, ul. Cieszyńska – w zespole osiedla robotniczego fabryki „Mundus”, murow. ok. 1900r.
- Dom nr 270 + bud. gospodarczy i bud. łaźni, ul. Cieszyńska – w zespole osiedla robotniczego fabryki „Mundus”, murow. ok. 1900r.
- Budynek szkoły nr 271 ul. Strumieńska, ok. 1920 (Zespół Szkolno-Przedszkolny im. T. Kościuszki)
- Dom nr 291 ul. Cieszyńska/ul. Cisowa, murow. kon. XIXw.
- Dom nr 300 ul. Strumieńska, murow. ok. 1900 r. ob. Gminna Biblioteka Publ. W wojew. ewidencji zabytków wykazany błędnie pod nr 306
- Dom nr 301, ul. Strumieńska murow. 1929 r.
- Dom nr 306, ul. Strumieńska murow. 1929 r.
- Dom – Bar nr 319 ul. Cieszyńska/ul. Cisowa, pocz. XX w.
- Dom nr 335 ul. Fabryczna, murow. ok. 1900 r.
- Dom nr 353 ul. Cieszyńska, murow. 1920 r.
- Budynek stacji kolejowej PKP Jaworze-Jasienica, ul. Kąkolowa, murow. ok. 1890r.

Zabytki sakralne

- Zespół kościoła ewangel.-augsb. Zmartwychwstania Pańskiego ul. Strumieńska (kościół, cmentarz, strefa ochronna)
- Kościół ewangel.-augsb. Zmartwychwstania Pańskiego ul. Strumieńska, dz nr 298, rej. zab. nr A-453/86
- Cmentarz paraf. przy kościele ewangel.-augsb. Zmartwychwstania Pańskiego ul. Strumieńska, dz nr 298, rej. zab. nr A/453/86. 4 ćw. XIXw.
- Zespół kościoła rzym.-kat pw Św. Jerzego ul. Kościelna (kościół, plebania, cmentarz paraf., strefa ochronna)
- Kościół paraf. rzym.-kat. pw Św. Jerzego ul. Kościelna 33, dz nr 634/4, 634/2, rej. zab. nr A-147/76, murow. 1787r.
- Plebania kościoła paraf. rzym.-kat. pw Św. Jerzego ul. Kościelna 33, dz nr 634/1, 634/2, 634/4, rej. zab. nr A-148/76, murow. 2 poł. XVIIIw.
- Krzyż przy kościele rzym.-kat pw Św. Jerzego ul. Kościelna 33, murow. 1946r.
- Cmentarz rzymsko-katolicki parafialny ul. Kościelna, 1911 r.
- Cmentarz komunalny ul. Kościelna, 1960 r.
- Krzyż przydrożny kamienny ul. Cieszyńska/ul. Strumieńska, 1900 r.

Zabytki archeologiczne

- stanowisko nr 1, obszar AZP 107-47, powierzchnia 0,5 ha
- stanowisko nr 2, obszar AZP 108-47, powierzchnia 0,5 ha
- stanowisko nr 3, obszar AZP 107-46, powierzchnia 0,5 ha
- stanowisko nr 4, obszar AZP 107-46, powierzchnia 0,5 ha
- stanowisko nr 5, obszar AZP 107-46, powierzchnia 0,5 ha
- stanowisko nr 6, obszar AZP 107-46, nr stan. na obszarze 19

LANDEK

Świeckie zabytki architektury i budownictwa

- Dom nr 19, 1 ćw. XX w. W wojewódzkiej ewidencji zabytków wykazany błędnie pod n-rem 23
- Dawna gospoda nr 20, murow., 1910 r.,
- Dom nr 23, murow. ok. 1920r.
- Zespół dworsko-folwarczny, przed 1836r. nr 47A, ob. Zakład Doświadczalny Gospodarki Stawowej PAN w Gołyszach, Gospodarstwo Landek
- Dwór w zesp. dworsko-folwarcznym nr 47A, przed 1936r.
- Park dworski w zesp. dworsko-folwarcznym nr 47A, przed 1936r.
- Obora w zesp. dworsko-folwarcznym nr 47A, 2 poł. XIXw.
- Spichlerz w zesp. dworsko-folwarcznym nr 47A, 2 poł. XIXw.
- Stodoła 1 w zesp. dworsko-folwarcznym nr 47A, 2 poł. XIXw.
- Stodoła 2 w zesp. dworsko-folwarcznym nr 47A, 2 poł. XIXw.
- Remiza OSP murowana, 1912 r.,

Zabytki sakralne

- Krzyż kamienny na rozdrożu, 1910r. w otoczeniu 2 lipy
- Figura św. Józefa w zespole dworsko-folwarcznym, 2 poł. XIXw., nr 47A
- Kapliczka murow. z k. XIXw., przy pos. nr 6 w otoczeniu starodrzew
- Krzyż przydrożny kamienny z 1898r. przy pos. nr 131

Zabytki archeologiczne

- stanowisko nr 1, obszar AZP 106-46, nr stan. na obszarze 1 (osada epoka kamienia)

ŁAZY

Świeckie zabytki architektury i budownictwa

- Dom nr 2, ul. Łaziańska, mur., ok. 1870 r. W wojew. ewidencji obiekt funkcjonuje jako bud. inwentarski, pomimo że posiada tabliczkę domu z nr 2. Inny bud. mieszkalny zabytkowy w obrębie posesji nie występuje
- Stodoła koło domu nr 2, mur. – drewn., ok. 1900 r. W wojewódzkiej ewidencji zabytków stodołę błędnie przypisano do nr 1
- Dom nr 8 z częścią inwentarską, ul. Łaziańska mur., 1890 r.,
- Budynek szkoły nr 41, mur., ok. 1920r.
- Budynek inwentarski, dz nr 546/2, naprzeciw domu nr 141

Zabytki sakralne

- Krzyż kamienny 1902r. naprzeciw domu nr 185
- Cmentarz rzym.-kat. parafialny 1937r.

Zabytki archeologiczne

- stanowisko nr 1, obszar AZP 107-46, powierzchnia 0,5 ha
- stanowisko nr 2, obszar AZP 107-46, powierzchnia 5 ha

MAZAŃCOWICE

Świeckie zabytki architektury i budownictwa

- Dom nr 10 ul. Pod Kępą- nie istnieje, w jego miejscu nowy dom, rej. zab. A-162/76, dz nr PGR 2815, 886/3, 886/1. Zaleca się o wystąpienie do MKiDN o skreślenie obiektu(z działką) z rejestru zabytków.
- Dom nr 13 ul. Komorowicka, murow. ok. 1920 r.
- Dom nr 16 ul. Komorowicka, murow. ok. 1890r.
- Dom nr 19 ul. Ligocka, murow. ok. 1890r.
- Dom nr 42 ul. Kopiec, murow. ok. 1910r.
- Dom nr 56 ul. Starobielska, murow. ok. 1890 r.
- Dom nr 64 ul. Kopiec, murow. 1889r. W wojewódzkiej ewidencji zabytków błędnie wykazany pod n-rem 62
- Dom nr 73, ul. Nad Ciekim, murow.-drewn. ok. 1890 r.,
- Zespół dworsko-parkowy nr 80 ul. Komorowicka, kon. XVIIIw., 1 poł. XIXw., dz nr 24/1
- Dwór nr 80 ul. Komorowicka, 1 poł. XIXw. w zesp. dworsko-park.
- Budynek mieszkalny (dawna gorzelnia), nr 80 ul. Komorowicka, 2 poł. XIXw. w zesp. dworsko-park.
- Budynek mieszkalny (dawna wozownia), nr 80 ul. Komorowicka, pocz. XXw. w zesp. dworsko-park.
- Park z aleją dojazdową, nr 80 ul. Komorowicka, kon. XVIIIw. w zesp. dworsko-park.
- Dom nr 88 ul. Przemysłowa, murow. ok. 1900r.
- Dom nr 90, ul. Pod Kępą, murow. ok. 1880 r. W wojew. ewidencji zabytków obiekt bez n-ru, okr. jako „nad cmentarzem”
- Dom nr 173 ul. Dębowa, murow. ok. 1893 r. W wojew. ewidencji zabytków pod błędnym numerem 95.
- Dawny budynek szkoły nr 94 ul. Komorowicka, murow. 1920r.
- Dom nr 103, ul. Komorowicka, murow. ok. 1910r.
- Dom nr 109 ul. Pod Kaplicą, murow. 1880r.
- Dom nr 116, ul. Piekarska, murow.-drewn. ok. 1920 r.
- Dom nr 118 ul. Pustki, murow.-drewn. ok. 1890r.
- Dom nr 132 ul. Halentówka, murow. ok. 1910r.
- Dom nr 140 ul. Buczyzna, murow. ok. 1910r.
- Dom nr 145 ul. Pustki, murow., ok. 1930r.
- Dom nr 169, ul. Na Grobli, murow. ok. 1890 r.
- Dom nr 175 ul. Komorowicka, murow.- drewn. pocz. XXw.
- Dom Nauczyciela nr 178 ul. Komorowicka 1920 r.
- Dom nr 188 ul. Zielona, murow. lata 30-te XXw.
- Dom nr 194, ul. Ligocka, murow. ok. 1920 r. W wojew. ewidencji zabytków błędnie wykazany pod numerem 44
- Dom nr 200 ul. Przemysłowa, murow. ok. 1910r.

Zabytki sakralne

- Zespół parafialny kościoła rzym.-kat. pw. Marii Magdaleny ul. Komorowicka
- Kościół rzym.-kat. pw. Marii Magdaleny nr 171 ul. Komorowicka, 1901r.
- Plebania kościoła pw. Marii Magdaleny nr 171 ul. Komorowicka
- Figura Upadek obok kościoła, nr 171 ul. Komorowicka
- Cmentarz paraf. rzym.-kat. ul. Pod Kępą, kon. XIXw.
- Zespół kościoła ewangel.-augsb. Zbawiciela ul. Strzelców Podhal. 1859r., 1930r.
- Kościół ewangelicko- augsburski Zbawiciela ul. Strzelców Podhal. 1930r.
- Cmentarz przy kościele ewangelicko- augsburskim Zbawiciela ul. Strzelców Podhal., 1859r.
- Krzyż betonowy przy posesji nr 261 ul. Komorowicka, 1913r.

Zabytki archeologiczne

- stanowisko nr 1, obszar AZP 107-47, powierzchnia 0,5 ha
- stanowisko nr 2, obszar AZP 107-47, powierzchnia 0,5 ha
- stanowisko nr 3, obszar AZP 107-47, powierzchnia 0,5 ha
- stanowisko nr 4, obszar AZP 107-47, powierzchnia 0,5 ha
- stanowisko nr 5, obszar AZP 107-47, powierzchnia 0,5 ha
- stanowisko nr 6, obszar AZP 107-47, powierzchnia 0,5 ha
- stanowisko nr 8, obszar AZP 106-47, powierzchnia 0,5 ha

MIEDZYRZECZE DOLNE

Świeckie zabytki architektury i budownictwa

- Dom nr 2 ul. Bronowska, murow. kon. XIXw.
- Dom nr 4 ul. Woleńska, murow. pocz. XXw.
- Dom nr 5 ul. Woleńska, drewn. – murow. lata 20-te XXw.
- Dom nr 59, ul. Ligocka, murow. 1842r. rej. zab. A-170/76
- Dom nr 63, ul. Złocieniowa, murow. ok. 1880 r.,
- Dom nr 67, ul. Św. Floriana, murow. lata 20-te XXw.
- Dom nr 68 ul. Wodna, murow. ok. 1860r.
- Dom nr 75 ul. Ligocka, murow. ok. 1920 r.
- Dom nr 109 ul. Zagrodowa, murow. – drewn. pocz. XXw.
- Dom nr 111 ul. Mazańcowicka, murow. pocz. XXw.
- Zagroda mieszk.-gospod. nr 112 ul. Mazańcowicka, murow. ok. 1900r. W wojew. ewid. zabytków błędnie wyk. jako nr 64
- Dom nr 115, ul. Ligocka, murow. ok. 1890 r.,
- Dom nr 143, ul. Dobrego Pasterza, murow. XVIIIw. rej. zab. A-172/76

Zabytki sakralne

- Krzyż kamienny (marmur) 1917r. ul. Woleńska/ul. Bronowska
- Krzyż kamienny ul. Mazańcowicka, lata 30-te XXw.
- Krzyż kamienny ul. Mazańcowicka, 1937r. obok starodrzew (2 lipy)

Zabytki archeologiczne

- stanowisko nr 1, obszar AZP 107-47, powierzchnia 0,5 ha
- stanowisko nr 2, obszar AZP 107-47, powierzchnia 0,5 ha
- stanowisko nr 3, obszar AZP 106-47, powierzchnia 0,5 ha
- stanowisko nr 4, obszar AZP 106-47, powierzchnia 0,5 ha
- stanowisko nr 5, obszar AZP 106-47, powierzchnia 5 ha
- stanowisko nr 6, obszar AZP 106-47, powierzchnia 5 ha
- stanowisko nr 7, obszar AZP 106-47, powierzchnia 0,5 ha
- stanowisko nr 8, obszar AZP 106-47, powierzchnia 0,5 ha
- stanowisko nr 9, obszar AZP 106-47, powierzchnia 1ha
- stanowisko nr 10, obszar AZP 106-47, powierzchnia 0,5 ha
- stanowisko nr 11, obszar AZP 106-47, powierzchnia 0,5 ha
- stanowisko nr 12, obszar AZP 106-47, powierzchnia 0,5 ha
- stanowisko nr 13, obszar AZP 106-47, powierzchnia 5 ha
- stanowisko nr 14, obszar AZP 106-47, powierzchnia 0,5 ha
- stanowisko nr 15, obszar AZP 106-47, powierzchnia 0,5 ha

MIEDZYRZECZE GÓRNE

Świeckie zabytki architektury i budownictwa

- Dom nr 1 ul. Wygrabowicka, zespół z bud. gospodarczym, 1890 r.,
- Bud. gospod. nr 1 ul. Wygrabowicka, zespół z bud. mieszkalnym 1890 r.,
- Dom nr 8 ul. Kręta, murow. ok. 1878 r.,
- Dom nr 10 ul. Strażacka, murow. ok. 1890 r.,
- Dom nr 15 ul. Jasienicka, ok. 1870 r.,
- Dom nr 18 ul. Jasienicka, murow. ok. 1890 r.,
- Dom nr 21 ul. Jasienicka, murow. XIXw. rej. zab. A-167/76. Obiekt nie istniejący. Zaleca się o wystąpienie do MKiDN o skreślenie obiektu(z działką) z rejestru zabytków.
- Dom nr 24 ul. Jasienicka, murow.-drewn. ok. 1890 r.,
- Dom nr 25 ul. Jasienicka, murow. ok. 1920 r.,
- Dom nr 32 ul. Centralna, dz nr 514, murow. ok. 1920 r.
- Dom nr 36 ul. Centralna, murow. 1844r. rej. zab. A-168/76
- Dom nr 48 ul. Centralna, murow. ok. 1910r. W wojew. ewid. zabytków obiekt błędnie wykazany pod nr 124,
- Dom nr 49 ul. Centralna/ul. Jazowa, murow. ok. 1890r.
- Dom nr 50 ul. Centralna, murow. ok. 1880 r.,
- Dom nr 51 ul. Centralna, murow. ok. 1900 r.
- Dom nr 53 ul. Centralna, murow. XVIII/XIXw. rej. zab. A-169/76

- Dom nr 57 ul. Centralna, róg ul. Spacerowa, murow. 1910 r.,
- Dom nr 62 ul. Centralna, murow. XVIII/XIXw. rej. zab. A-165/76
- Dom nr 95 ul. Centralna, murow. ok. 1920r., (dawn. wł. Parafia Ewangelicko-Augsburska)
- Dom nr 98 ul. Centralna, murow. ok. 1920 r. (ob. Rada Solecka, Sołtysówka, Koło Gospodyń)
- Dom nr 121 ul. Centralna, murow. ok. 1920 r.,
- Dom nr 122 ul. Centralna, murow.-drewn. ok. 1890 r.,
- Dom mieszk.-gospod. nr 125 ul. Centralna, dz nr 423/1, murow. ok. 1880 r., (rozebrana część drewn.). W wojew. ewid. zabytków obiekt pod błędnym n-rem 48
- Dom nr 134 ul. Bielska, murow. ok. 1910 r.
- Dom nr 136 ul. Lipowa, murow. ok. 1920 r.,
- Dom nr 137 ul. Lipowa, murow. ok. 1890r. (ob. ośrodek jeździecki)
- Dom nr 138 ul. Jasienicka, murow. 1 poł XIXw. rej. zab. A-171/76
- Dom nr 148 ul. Świerkowa/ul. Strażacka, murow. ok. 1890 r.,
- Dom nr 153 ul. Strażacka, murow. ok. 1920 r.,
- Spichrz nr 165 ul. Spółdzielcza, murow. ok. 1850 r., wł. RSP Rolnik, dz nr 249/86
- Dom nr 165 ul. Spółdzielcza, murow. lata 30-te XXw., wł. RSP Rolnik, dz nr 249/86
- Zagroda: dom i obora nr 169, ul. Rudzicka, murow. ok. 1880r.
- Dom nr 177, ul. Centralna, murow. ok. 1920 r.,
- Dom nr 186 ul. Stroma, murow. kon. XIXw.
- Dom nr 195, ul. Centralna, murow. kon. XIXw.
- Dom nr 200 ul. Rudzicka, murow. ok. 1860 r. W wojew. ewid. zabytków wykazany błędnie pod nr 220
- Dom nr 235 ul. Spadzista, murow. pocz. XXw.
- Remiza OSP typu DEPO, 1908r., ul. Centralna

Zabytki sakralne

- Zespół kościoła parafii rzym.-kat. ul. Centralna nr 44
- Plebania nr 44 ul. Centralna, mur. ok. 1900 r., parafia rzym.-kat.
- Szkoła paraf. kościoła rzym.-kat. nr 574 ul. Centralna, pocz. XX w. (ob. przedszkole)
- Zespół zabudowań kościoła ewang.-augsb. ul. Centralna nr 239, 240
- Budynek nr 239 ul. Centralna, plebania kościoła ewang.-augsb.
- Budynek nr 240 ul. Centralna, dawna szkoła ewangelicka – ob. dom mieszkalny
- Cmentarz paraf. ewang.-augsb. ul. Ligocka/ul. Rudzicka
- Krzyż, kamienny ul. Centralna, obok domu nr 166, 1937 r.
- Krzyż kamienny ul. Strażacka (naprzeciw wylotu ul. Świerkowej) 1937r.

Zabytki archeologiczne

- stanowisko nr 1, obszar AZP 107-47, powierzchnia 0,5 ha
- stanowisko nr 2, obszar AZP 107-47, powierzchnia 1 ha
- stanowisko nr 3, obszar AZP 107-47, powierzchnia 0,5 ha
- stanowisko nr 4, obszar AZP 107-47, powierzchnia 0,5 ha
- stanowisko nr 5, obszar AZP 107-47, powierzchnia 0,5 ha
- stanowisko nr 6, obszar AZP 107-47, powierzchnia 1 ha
- stanowisko nr 7, obszar AZP 107-47, powierzchnia 0,5 ha
- stanowisko nr 8, obszar AZP 107-47, powierzchnia 0,5 ha
- stanowisko nr 9, obszar AZP 107-46, powierzchnia 1 ha
- stanowisko nr 10, obszar AZP 107-47, nr stan. na obszarze 27 (osada – pradzieje)

ROZTROPICE

Świeckie zabytki architektury i budownictwa

- Zespół folwarku górnego, 2 poł. XIXw. (ob. Zakład Doświadczalny Instytutu Zootechniki Sp. Z o.o. Grodziec, Gospodarstwo Roztropice)
- Dwór, tzw. „zameczek” w zespole folwarku górnego, 2 połowa XIXw.
- Spichlerz w zespole folwarku górnego, połowa XIXw.
- Obora w zespole folwarku górnego, 2 połowa XIXw.
- Stodoła w zespole folwarku górnego, 2 połowa XIXw.
- Budynek mieszkalny nr 3 w zespole folwarku górnego, mur., 1890 r.
- Dom nr 18, murow. 1890 r., W wojew. ewidencji zabytków błędnie wykazany pod n-rem 17
- Dom nr 19, murow. 1890 r.,
- Zagroda: dom, obora – stodoła nr 24 murow. , ok. 1920 r.,
- Dom nr 55 murow. ok. 1890 r. W wojew. ewidencji zabytków błędnie wykazany pod n-rem 16
- Dom nr 59, murow. ok. 1870 r.,
- Szkoła, nr 122 (ob. dom strażaka) mur., 1920 r.
- Zespół folwarku dolnego nr 130, 2 poł. XIXw.
- Stodoła mur. w zesp. folwarku dolnego nr 130, 2 poł. XIX w.

Zabytki sakralne

- Krzyż kamienny (marmur) 1900 r., dz nr 467/2

Zabytki archeologiczne

- stanowisko nr 1, obszar AZP 107-46, powierzchnia 0,5 ha
- stanowisko nr 2, obszar AZP 107-46, powierzchnia 0,5 ha

RUDZICA

Świeckie zabytki architektury i budownictwa

- Zespół dworsko-parkowy ul. Zamkowa
- Dwór, I poł. XVIIw. Nr 1 ul. Zamkowa, rej. zab. A-175/76 w zesp. Dworsko-park.
- Park dworski, I poł. XVIIw. nr 1 ul. Zamkowa w zesp. dworsko-park.
- Budynek czworaków dworskich nr 158 ul. Św. Franciszka, kon. XIXw. w zesp. dworsko-park.
- Dom nr 7 ul. Wierzbowa, murow. lata 20-te XXw.
- Dom nr 42, ul. Roztropicka, murow. 1860 r.
- Dom nr 85 ul. Rolnicza, murowany 1900 r.
- Dom nr 86 ul. Roztropicka, murow. 1900 r.
- Dom nr 114 ul. Roztropicka, murow. 1900 r.
- Dom nr 141, ul. Klubowa, murow. 1840r.
- Dom nr 156 ul. Międzyrzecka, murow. ok. 1920r.
- Dom nr 170 ul. Grabówka, murow.-drewn. lata 20-te XXw.
- Dom nr 218 ul. Klubowa, murow. 1910 r. W wojew. ewid. zabytków błędnie pod nr 39
- Dawna obora podworska (ob. pawilon handlowy), nr 541 ul. Św. Jana Chrzyciela, murow. 2 poł. XVIIIw.

Zabytki sakralne

- Zespół kościoła parafialnego rzym.-kat. ul. Kościelna, ul. Klubowa
- Kościół paraf. rzym.-kat. pw Narodzenia Św. Jana Chrzyciela, murow. 1782r.
- Ogrodzenie kamienne wokół kościoła z bramami, 2 poł. XIXw.
- Kapliczka Św. Nepomucena w ogrodzeniu kościoła paraf., mur., 2 poł. XIX w.
- Krzyż kamienny na terenie przykościelnym, 1884 r.
- Plebania kościoła paraf. rzym.-kat. pw Narodzenia Św. Jana Chrzyciela, murow. 1788-99r. nr 3 ul. Klubowa.
- Budynek dawn. szkoły paraf., ob. dom mieszk., murow. XIX, nr 2 ul. Kościelna
- Studnia kamienno-drewniana przy bud. dawn. szkoły paraf., nr 2 ul. Kościelna, kon. XIXw.
- Cmentarz paraf. ul. Kościelna/ul. Franciszka, 2 poł. XIXw.
- Kaplica mur., 1876r. Św. Wendelina, ul. Strumieńska
- Figura przydrożna św. Jana Nepomucena, kon. XIX w. ul. Św. Jana
- Figura przydrożna Św. Franciszka, ul. Św. Franciszka, mur., 2 poł. XIX w.
- Krzyż przydrożny, ul. Roztropicka, przy pos. nr 114, kam. 1897r.
- Kapliczka mur. wnekowa, 2 poł. XIX w. ul. Klubowa, przy pos. nr 280
- Krzyż kamienny ul. Szkolna (naprzeciw szkoły), pocz. XXw.
- Kapliczka murow. ul. Klubowa nr 550, 2 poł. XIXw.

Zabytki archeologiczne

- stanowisko nr 1, obszar AZP 107-46, działka 173
- stanowisko nr 2, obszar AZP 107-47, powierzchnia 0,5 ha
- stanowisko nr 3, obszar AZP 107-46, nr stan. na obszarze 18
- stanowisko nr 4, obszar AZP 106-46, nr stan. na obszarze 10

ŚWIETOSZÓWKA

- Świeckie zabytki architektury i budownictwa
- Dom nr 30 ul. Bielska, murow. pocz. XXw.
- Dom nr 32 ul. Bielska, murow. lata 30-te XXw.

Zabytki sakralne

- Zespół kościelno-cmentarny ewangel.-augsb. ul. Szkolna
- Kościół ewangel.-augsb. filialny ul. Szkolna, murow. 1910r.
- Cmentarz ewangelicko-augsburski ul. Szkolna 1910r.

Zabytki archeologiczne

- stanowisko nr 1, obszar AZP 108-46, powierzchnia 0,5 ha
- stanowisko nr 2, obszar AZP 108-46, powierzchnia 5 ha

WIESZCZĘTA

Zabytki sakralne

- Zespół kościelno-cmentarny parafii ewang.-augsb., 1912r.
- Kościół ewang.-augsb., murowany, 1912r.
- Cmentarz przykościelny ewang.-augsb., 1912r.

5. IDENTYFIKACJA GŁÓWNYCH ZAGROZEŃ ŚRODOWISKA

Rozwój społeczno – gospodarczy wywiera dużą presję na środowisko przyrodnicze, poprzez postępujące procesy urbanizacji, intensywną gospodarkę rolną i działalność produkcyjno – usługową. Stwarza to liczne zagrożenia dla środowiska.

Do głównych zagrożeń środowiska w gminie należą:

- emisja zanieczyszczeń do powietrza, wód i gleb, o charakterze punktowym i liniowym, a także obszarowym,
- niewłaściwe użytkowanie gruntów narażonych na erozję,
- nieuregulowana gospodarka wodno - ściekowa, szczególnie przy rozproszonej zabudowie,
- hałas,
- nadzwyczajne zagrożenia środowiska.

Głównymi źródłami emisji zanieczyszczeń do powietrza na terenie gminy są:

- paleniska domowe, lokalne kotłownie, obiekty produkcyjno-usługowe (wszystkie o charakterze punktowym, korzystające w większości z tradycyjnych nośników energii),
- ciągi komunikacyjne, a szczególnie te o większym natężeniu ruchu pojazdów.

Głównymi źródłami degradacji gleb są:

- działalność rolnictwa,
- stepowanie gleb związane z niedostateczną możliwością regulowania stosunków wodnych gleb w okresach niskich opadów atmosferycznych,
- zanieczyszczenia związane z siecią komunikacji drogowej,
- erozja deszczowa i denudacja szczególnie w terenach o zwiększonych spadkach, potęgowana nieprawidłowymi działaniami człowieka,
- zanieczyszczenia punktowe związane z nieprawidłowym składowaniem odpadów czy magazynowaniem odchodów zwierzęcych.

Głównym źródłem degradacji wód powierzchniowych jest:

- nieuregulowana gospodarka ściekowa i intensywna chemizacja rolnictwa przyczyniające się do eutrofizacji wód.

Głównymi źródłami degradacji wód podziemnych są:

- nieuregulowana do końca gospodarka ściekowa i nie zawsze prawidłowa gospodarka odpadami,
- brak miejscami naturalnej izolacji pierwszego poziomu wód gruntowych,
- zanieczyszczenia obszarowe.

Źródła degradacji klimatu akustycznego:

- hałas komunikacyjny prowadzący do obniżenia jakości życia mieszkańców znajdujących się w zasięgu jego oddziaływania, związany z ciągami komunikacji samochodowej o znacznym natężeniu ruchu; na stopień jego uciążliwości wpływ ma słaba jakość nawierzchni dróg, nie zadowalający stanu techniczny pojazdów oraz zwiększająca się intensywność ruchu pojazdów, przy niedostatecznej jego płynności,
- hałasy punktowe.

5.1. ZAGROŻENIA DOTYCZĄCE POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB

Gleby narażone są na procesy degradacji fizycznej (erozja, rozpyływanie gleby), chemicznej (wymywanie składników, zakwaszenie, zanieczyszczenie metalami ciężkimi) oraz biologicznej (spadek zawartości substancji organicznej). Najważniejszymi źródłami przekształcenia i degradacji powierzchni ziemi i jednocześnie zasobów glebowych są: rolnictwo, budownictwo, eksploatacja kopalni, transport samochodowy, gospodarka odpadami, erozja gleby oraz deficyt wody (susza).

Erozja wodna i wietrzna gleb uwarunkowana jest m.in. poprzez nadmierną eksploatację terenów uprawowych, niewłaściwą gospodarkę rolną, wycinanie lasów, nadmierny wypas i niewłaściwą gospodarkę wodną.

Obszary najbardziej narażone na erozję wodną gleb to na terenie gminy strefy krawędziowe dolin rzeki. Jednak są to procesy naturalne i nie należy postrzegać ich jako czynników degradujących powierzchnię ziemi wymagających regeneracji.

Erozja gleby zmniejsza jej wartość użytkową. Dlatego należy podjąć odpowiednie zabiegi w celu ochrony obszarów rolniczych przed jej ujemnymi skutkami. Jednym z podstawowych zabiegów, poza zabiegami agrotechnicznymi, jest fitomelioracja, tj. racjonalne zalesianie i zadrzewianie obszaru. Zgodnie z ustawą o ochronie gruntów rolnych i leśnych właściciel gruntów stanowiących użytki rolne oraz gruntów zrekultywowanych na cele rolne zobowiązany jest do przeciwdziałania degradacji gleb, w tym szczególnie erozji.

Poważnym zagrożeniem dla gleb jest ich zanieczyszczenie, którego głównymi źródłami są: przemysł, energetyka, komunikacja i rolnictwo. Zanieczyszczenie gleb występuje lokalnie, wokół lub wzdłuż źródeł emisji. Zmiany zachodzące w środowisku glebowym są kontrolowane w oparciu o sieci monitoringu: krajowego, regionalnego i lokalnego.

Zanieczyszczenie gleb przejawia się głównie we wzroście ich zakwaszenia oraz w skażeniu metalami ciężkimi. Według informacji zawartych w mapach geośrodowiskowych, badania gleb z uwagi na zawartość metali ciężkich, przeprowadzono na terenie gminy w kilkunastu punktach pomiarowych: Większość badanych próbek wykazała, że gleby nie są zanieczyszczone i odpowiadają standardowi grupy A1 - tj. obszarom poddanym ochronie na podstawie przepisów dotyczących ochrony wód i ochrony przyrody (Rozporządzenia Min. Środowiska z dnia 9.09.2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi). W niektórych punktach pomiarowych w Jasienicy, Międzyrzeczu Górnym, Mazańcowicach, Wieszczałach, Rudzicy i Landeku zidentyfikowano podwyższony poziom zawartości kadmu (Cd), niklu (Ni), cynku (Zn) i miedzi (Cu) - co odpowiada standardowi grupy B - tj. użytkom rolnym, gruntom leśnym i zadrzewionym a także gruntom zabudowanym i zurbanizowanym.

W granicach opracowania występują tereny o wysokiej przydatności rolniczej chronione przed zmianą użytkowania na cele nierolnicze.

5.2. ZAGROŻENIA DOTYCZĄCE WÓD

Wody podziemne

Na analizowanym obszarze występuje główny zbiornik wód podziemnych Dolina rzeki Górna Wisła nr 347. Na podstawie klasyfikacji i wyników badań jakości wód podziemnych przeprowadzonych w 2012 roku w sieci krajowej (badania wykonane na zlecenie GIOŚ przez Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy) można stwierdzić, że wody podziemne w bezpośrednim sąsiedztwie analizowanego terenu gminy są nadmiernie zanieczyszczone i ocenia się je jako niezadawalającą jakości (IV). Niemniej warunki geologiczne - duża przepuszczalność pokryw, a szczególnie utworów akumulacji rzecznej (żwiru, piaski, mady) oraz brak warstwy izolującej od zbiorników wód podziemnych ułatwiają przemieszczanie się zanieczyszczeń w podłożu, głównie w dolinach większych dopływów Wisły. Z zanieczyszczeniem wód podziemnych należy się liczyć szczególnie w pobliżu dzikich wysypisk śmieci, składowisk paliw płynnych, terenów zurbanizowanych, zrzutu ścieków komunalnych i produkcyjnych, terenów intensywnie wykorzystywanych dla produkcji rolnej i leśnej. Degradacja wód podziemnych powodowana jest głównie przez przesączające się do gruntu substancje szkodliwe pochodzące z nieszczelnych szamb przydomowych, kolektorów kanalizacyjnych, działających oczyszczalni ścieków.. Należy podejmować działania nad ograniczaniem spływu do wód zanieczyszczeń pochodzenia rolniczego (nadmiar nawozów sztucznych i środków ochrony roślin) i ich przenikaniem do gruntu i wód podziemnych. Na wszystkich terenach otwartych - użytkowanych rolniczo należy wprowadzać różne formy zieleni. Zielen ta oprócz funkcji krajobrazowej będzie pełniła funkcję izolacyjną i ochronną.

Wody powierzchniowe

Stan czystości wód uzależniony jest od zanieczyszczeń punktowych i obszarowych oraz sposobu gospodarowania w poszczególnych zlewniach. Zanieczyszczenia punktowe dotyczą zaniedbań w dziedzinie gospodarki wodno-ściekowej bezpośrednich zrzutów ścieków do wód. Zanieczyszczenia obszarowe, powstają zwłaszcza w wyniku rolniczego wykorzystania terenu. Głównymi źródłami tego typu zanieczyszczeń są mineralne i organiczne nawozy stosowane do uprawy roślin. Związki biogenne w glebie pochodzą, poza nawożeniem, z opadów atmosferycznych oraz naturalnych procesów rozkładu materii organicznej i wietrzenia skał macierzystych gleb. Wprowadzane do wód ładunki ze zlewni rolniczych, przeważają niekiedy zanieczyszczenia trafiające wraz ze ściekami przemysłowymi lub bytowego gospodarstwami. Istotne są także zanieczyszczenia zawarte w ściekach odprowadzanych z nieskanalizowanych terenów zabudowanych do najbliższych cieków.

Wszystkie większe rzeki płynące przez gminę są nadmiernie zanieczyszczone. Należy tu podkreślić, że zanieczyszczenia te przynoszą z obszarów sąsiadujących (Skoczów, Bielsko-Biała) a nieuregulowana gospodarka ściekowa w gminie - pogarsza tylko sytuację. Jednakże, W związku ze zrealizowaniem szeregu inwestycji związanych z gospodarką ściekową w ostatnich latach w porównaniu do lat ubiegłych w niektórych rzekach stwierdzono nieznaczną poprawę jakości wód.

5.3. ZAGROŻENIA DOTYCZĄCE LASÓW

Do największych zagrożeń lasów należy niedostatek opadów atmosferycznych, nieprawidłowo funkcjonujące systemy melioracyjne obniżające poziom wód gruntowych. Powoduje to osłabienie drzewostanów, ich większa podatność na zagrożenie pożarowe i mniejszą odporność na inwazję szkodników leśnych.

Powodem zagrożenia pożarowego jest również wzmożona penetracja lasów przez mieszkańców.

Istotnym źródłem stałego zagrożenia lasów są emisje przemysłowe do powietrza atmosferycznego w postaci zanieczyszczeń pyłowych i gazowych. Substancje te wpływają na obniżenie produktywności i przyrostu drzewostanów, zwiększają podatność drzew na choroby grzybowe i szkody ze strony owadów. Zagrożeniem dla lasów jest także masowa penetracja turystyczna. Na tego typu szkody narażone są głównie lasy wokół cieków i zbiorników wodnych i w rejonach wypoczynku świątecznego oraz pobytowego. Do najbardziej szkodliwych dla lasu należą: niszczenie szaty roślinnej, odsłanianie korzeni drzew, uruchamianie wydm śródładowych, zaśmiecanie lasów, odprowadzanie ścieków i powstawanie pożarów. Tereny sąsiadujące z kompleksami leśnymi powinny być zalesiane w celu powiększania bądź łączenia istniejących kompleksów.

5.4. ZAGROŻENIA DOTYCZĄCE POWIETRZA I HAŁASU

Zanieczyszczenie powietrza wywołane działalnością gospodarczą człowieka stanowi poważny problem w obszarach zurbanizowanych. Jest to element, który modyfikuje klimat, wpływając jednocześnie negatywnie na stan środowiska przyrodniczego, gospodarkę i zdrowie człowieka.

Wprowadzone do atmosfery zanieczyszczenia najogólniej dzielimy na pyły i gazy. Pyły podobnie jak para wodna, wpływają głównie na zmianę właściwości fizycznych powietrza. Chemiczne zmiany natomiast powodowane są przez gazy. Należy pamiętać, że o ile redukcja zanieczyszczeń pyłowych została na świecie w zasadzie opanowana, o tyle redukcja gazów wciąż jest nie rozwiązanym problemem.

Źródła zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego podzielić można na trzy grupy:

naturalne, sztuczne i pośrednie.

- źródła naturalne, do których w naszych warunkach należy zaliczyć głównie procesy erozyjne gleby, wietrzenie zewnętrznej warstwy litosfery oraz dymy i popioły ewentualnych pożarów leśnych, nie stanowią większego zagrożenia dla człowieka i jego środowiska
- do źródeł sztucznych, spowodowanych gospodarczą działalnością człowieka, należą: procesy spalania, przetwórstwo różnorodnych surowców, transport i komunikacja oraz postępująca chemizacja rolnictwa.
- źródła pośrednie są związane z działalnością człowieka, jak i przyrody. Zaliczyć tu można np. tzw. wtórne pylenia nagromadzonych odpadów sypkich czy procesy gnilne, zachodzące w przemysłowych lub komunalnych odpadach organicznych.
- Ilość szkodliwych związków emitowanych do atmosfery jest bardzo duża.

Do najbardziej rozpowszechnionych zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego należą związki siarki (dwutlenek i tlenek siarki, siarkowodor), związki fluoru, chloru i azotu oraz dwutlenek i tlenek węgla.

Żadne z zanieczyszczeń nie występuje pojedynczo, niejednokrotnie ulegają one w powietrzu dalszym przemianom. W działaniu na organizmy żywe obserwuje się występowanie zjawiska synergizmu, tj. działania skojarzonego, wywołującego efekt większy niż ten, który powinien wynikać z sumy efektów poszczególnych składników. Na stopień oddziaływania mają również wpływ warunki klimatyczne takie jak: temperatura, nasłonecznienie, wilgotność powietrza, prędkość wiatru. Oprócz szkodliwego oddziaływania na środowisko naturalne i zdrowie ludzi emisje zanieczyszczeń powodują straty gospodarcze.

Dwutlenek siarki emitowany w wyniku spalania paliw zawierających siarkę – spalania węgla kamiennego i brunatnego głównie w procesach energetycznych. Jest związkiem bardzo szkodliwym dla wszystkich organizmów żywych. W wyniku jego działania następuje pogorszenie gospodarki wodnej roślin, uszkodzenie tkanek, osłabienie fotosyntezy i w konsekwencji osłabienie lub wręcz zahamowanie przyrostu. W skrajnych przypadkach dochodzi do zamierania roślin. Dwutlenek siarki działa toksycznie na organizm ludzki. Drażni narządy krwiotwórcze –

szpik kostny i śledzionę oraz powoduje zaburzenia w przemianie węglowodanów. Zatrucia przewlekłe małymi dawkami objawiają się bólem głowy, bezsennością, uszkodzeniem błon śluzowych oraz w niektórych przypadkach nieżytem oskrzeli. W powietrzu SO_2 ulega dalszemu utlenianiu do SO_3 , który reagując z wodą daje kwas siarkowy będący bezpośrednią przyczyną kwaśnych deszczy. Zmniejszenie emisji SO_2 uzyskuje się przez zmniejszenie zużycia paliw, nowe techniki spalania, odsiarczanie paliw lub odsiarczanie spalin.

Tlenki azotu są substancjami powstającymi przede wszystkim w procesach spalania w wysokich temperaturach, tj w:

- procesach energetycznego spalania paliw;
- procesie koksowania węgla;
- silnikach spalinowych pojazdów mechanicznych.

NO_2 działa drażniąco na błony śluzowe, oczy, płuca i powoduje nieodwracalne zmiany w systemie sercowo – naczyniowym oraz wywołuje patologiczne stany niepokoju. Tlenki azotu, po utlenieniu w obecności pary wodnej, mają również udział w tworzeniu kwaśnych deszczy i ich niszczącym działaniu. Jest jednym z głównych zanieczyszczeń motoryzacyjnych. Gdy stężenie zanieczyszczeń jest wysokie, przy słonecznej pogodzie dochodzi pod wpływem energii światła słonecznego do złożonych przemian chemicznych i powstawania związków azotu z węglowodorami. W połączeniu z gazowymi węglowodorami tworzą w określonych warunkach atmosferycznych zjawisko smogu.

Tlenek węgla powstaje w wyniku procesu niepełnego spalania węgla, głównie w niskosprawnych kotłach i paleniskach węglowych. Jego źródłem są również spaliny samochodowe. Jest gazem toksycznym, ale jego istotne oddziaływanie jest lokalne. W przyrodzie nie odgrywa większej roli, gdyż szybko utlenia się do dwutlenku węgla.

Pyły to stałe zanieczyszczenia powietrza stanowiące resztki niedokładnie spalnego paliwa, najdrobniejsze ziarna popiołu. Pyły emitowane są przez zakłady metalurgiczne, motoryzację, inne instalacje przemysłowe. Znajdują się w spalinach silników, powstają przy ścieraniu się opon samochodowych i ze ścieranych nimi powierzchni dróg. Pyły stanowią często źródło pierwiastków śladowych, które w różnym stopniu stanowią zagrożenie dla środowiska. Pierwiastkami o bardzo wysokim stopniu zagrożenia są: ołów, kobalt, miedź, rtęć, cynk, cyna i chrom. Pyły stanowią poważny czynnik chorobotwórczy. W zależności od stopnia rozdrobnienia oddziałują na cały organizm – oczy, drogi oddechowe i płuca oraz skórę. Działanie ich może być:

- alergizujące – głównie od pyłów pochodzenia organicznego;
- drażniące – od pyłów pochodzących z nierozpuszczalnych ciał stałych;
- toksyczne – od związków pochodzących z syntezy chemicznej, rozpuszczalnych w płynach ustrojowych organizmu;
- radioaktywne.

Węglowodory wytwarzane są w trakcie procesów przetwarzania ropy naftowej, przetwarzania i spalania węgla. Należą do nich wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (WWA) stanowiące grupę związków silnie toksycznych, posiadających właściwości kancerogenne. Najsilniejsze działanie rakotwórcze wykazują WWA mające więcej niż trzy pierścienie benzenowe w cząsteczce. Najbardziej znany wśród nich jest benzo(a)piren, którego emisja związana jest również z procesem spalania węgla zwłaszcza w niskosprawnych paleniskach indywidualnych. Stwierdza się dużą sezonową zmienność emisji benzo(a)pirenu.

Metan emitowany na powierzchni ziemi jest jednym z głównych składników biogazu. Jest gazem łatwopalnym, przy zawartości w granicach 5÷15% obj. w powietrzu tworzy mieszaninę wybuchową. Powyżej górnej granicy mieszaniny metanu z powietrzem pali się, jeżeli zostanie zapalona, lecz bez niebezpieczeństwa eksplozji. Metan jest gazem nietoksycznym, lecz może wypierać tlen z otoczenia gleby stwarzając ryzyko zaduszenia. Wytwarzany jest między innymi w procesie przemian substancji organicznych w wysypiskach śmieci. Zazwyczaj gaz wysypiskowy zawiera 40÷60 % obj. metanu i 60÷40 % obj. dwutlenku węgla. Emisja metanu odpowiada za około 20% efektu cieplarnianego.

Źródłami zanieczyszczeń powietrza w gminie są:

- niska emisja,
- komunikacyjne źródła zanieczyszczeń,
- emisja niezorganizowana,
- emisja transgraniczna

Niska emisja

Głównym i uciążliwym źródłem zanieczyszczeń powietrza na terenie gminy jest emisja substancji toksycznych pochodzących z procesów spalania paliw dla pokrycia potrzeb grzewczych stanowiąca źródło niskiej emisji.

Podstawowym nośnikiem energii cieplnej dla istniejącej zabudowy mieszkaniowej, nie podłączonej do systemów ciepłowniczych jest paliwo stałe, przede wszystkim węgiel kamienny i koks, przy czym część mieszkańców ze względów ekonomicznych korzysta z niskiej jakości asortymentów węgla, w tym młotów węglowych.

O wystąpieniu zanieczyszczeń powietrza decyduje ich emisja do atmosfery, natomiast o poziomie w znacznym stopniu decydują występujące warunki meteorologiczne. Przy stałej emisji - zmiany stężeń zanieczyszczeń są głównie efektem przemieszczania, transformacji i usuwania zanieczyszczeń z atmosfery.

Czynniki meteorologiczne wpływające na stan zanieczyszczenia atmosfery

Zmiany zanieczyszczenia	Główne zanieczyszczenia	
	zimą: SO_2 , pył zawieszony, CO	latem: O_3
WZROST stężeń zanieczyszczeń	sytuacja wyżowa: – wysokie ciśnienie – spadek temperatury ($<0^\circ\text{C}$) – spadek prędkości wiatru ($<2\text{m/s}$) – brak opadów – inwersja termiczna – mgła	sytuacja wyżowa: – wysokie ciśnienie – wzrost temperatury ($>25^\circ\text{C}$) – spadek prędkości wiatru ($<2\text{m/s}$) – brak opadów – promieniowanie bezpośrednie $>500\text{ W/m}^2$
SPADEK stężeń zanieczyszczeń	sytuacja niżowa: – niskie ciśnienie – wzrost temperatury ($>0^\circ\text{C}$) – wzrost prędkości wiatru ($>5\text{m/s}$) – opady	sytuacja niżowa: – niskie ciśnienie – spadek temperatury – wzrost prędkości wiatru ($>5\text{m/s}$) – opady

Na terenie gminy nie występują duże zakłady przemysłowe, rzutujące znacząco na wielkość emisji zanieczyszczeń.

W gminie dominuje rolnictwo, turystyka, rzemiosło i drobny przemysł materiałów budowlanych (kruszywa) i przemysł maszynowy.

Wpływ na zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego mają źródła emisji zorganizowanej (punktowe) oraz emisja niska stanowiąca emisję obszarową. Źródłami emisji zorganizowanej są zakłady przemysłowe, do których można zaliczyć Paged Meble Sp. z o.o. oraz Zakłady Płytek i Wyrobów Sanitarnych J. Pilch.

Emisja niska stanowi główne uciążliwe źródło emisji zanieczyszczeń. Pochodzi ona głównie z procesów spalania paliw dla pokrycia potrzeb ciepłych w lokalnych kotłowniach o niskich emitorach i niedużej wydajności cieplnej oraz w indywidualnych budynkach mieszkalnych. Podstawowym paliwem dla źródeł emisji niskiej jest węgiel kamienny. Na emisję niską ma również wpływ emisja z transportu drogowego tzw. komunikacyjna.

Hałas drogowy

Gmina Jasienica jest dogodnie powiązana systemem dróg i trasą kolejową zarówno z gminami bezpośrednio graniczącymi jak i z Katowicami, granicą państwa (Cieszyn), a poprzez miasto Bielsko-Białą (stanowiące węzeł komunikacyjny) z resztą kraju a w tym z rejonem górskim.

Przez gminę przebiega w układzie W-Z trasa drogowa krajowa Nr 1 (E75) (Gdańsk-Lódź-Częstochowa-Bielsko-Biała-Cieszyn) o znaczeniu międzynarodowym. Na terenie gminy Jasienica nie występują natomiast źródła emisji niezorganizowanej z obiektów powierzchniowych, takich jak: hałdy, wysypiska śmieci i oczyszczalnie.

Omawiany obszar znajduje się w granicach strefy oceny jakości powietrza - strefa bielsko-żywiecka, zaliczonej do klasy C gdzie należy opracować Program ochrony powietrza ze względu na:

- przekroczenie dopuszczalnej częstości przekraczania poziomu dopuszczalnego 24-godz. stężeń pyłu zawieszonego PM10 w roku kalendarzowym,
- przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu w roku kalendarzowym.

Hałas kolejowy

Pod pojęciem hałasu kolejowego rozumie się hałas powstający w wyniku eksploatacji linii kolejowych. Zagrożenie hałasem wynikające z eksploatacji szlaku kolejowego jest znacząco odczuwalne szczególnie w najbliższym otoczeniu torowisk. O poziomie hałasu na obszarach znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie linii kolejowych decydują takie czynniki jak: natężenie ruchu, ilość pociągów towarowych (w ogólnej liczbie składów pociągów), prędkość i płynność ruchu pociągów, położenie torów, stan techniczny taboru kolejowego oraz torowiska, ukształtowanie terenu, przez który przebiega linia kolejowa, oraz odległość pierwszej linii zabudowy od skrajnego toru.

Linie kolejowe stanowią potencjalne źródło niekorzystnych oddziaływań akustycznych. Przez analizowany obszar przebiega nieczynna linia kolejowa relacji Bielsko - Biała - Cieszyn.

Hałas energetyczny

Z licznych badań hałasu przeprowadzonych wokół krajowych linii elektroenergetycznych najwyższych napięć wynika, że poziom hałasu wytwarzanego przez te linie nie przekracza najczęściej w odległości kilkunastu metrów od linii nawet w najgorszych warunkach pogodowych, wartości:

- 30-35 dB - dla linii 110 kV,
- 32-40 dB - dla linii 220 kV,
- 36-46 dB - dla linii 400 kV.

W przypadku hałasu emitowanego przez urządzenia zainstalowane w obszarze stacji elektroenergetycznych, decydujący wpływ na jego poziom mają drgania rdzenia transformatorów, zależny przede wszystkim od mocy znamionowej. Hałas transformatorów w znaczny sposób ograniczany jest poprzez stosowanie odpowiednich blach oraz zastosowanie rozwiązań konstrukcyjnych mających na celu zmniejszenie amplitudy drgań blach rdzenia. W granicach opracowania przebiegają następujące linie:

- 1-torowa linia 110 kV relacji: GPZ Komorowice - GPZ Czechowice,
- 2-torowa linia 110 kV relacji: GPZ Komorowice - GPZ Gwiedzna, GPZ Bielsko -GPZ Skoczów,
- 2-torowa linia 110 kV relacji: GPZ Gwiedzna - GPZ Skoczów, GPZ Bielsko -GPZ Skoczów.

5.5. RYZYKO WYSTĄPIENIA POWAŻNEJ AWARII

Szczególnym rodzajem zagrożeń występujących w środowisku są tzw. „nadzwyczajne zagrożenia” charakteryzujące się nagłym przebiegiem. Do zagrożeń takich zaliczyć należy albo klęski o charakterze naturalnym (powodzie, huragany, trzęsienia ziemi) albo katastrofy i wypadki związane z technologiami i wytworami ludzkimi jak: uwalnianie się niebezpiecznych substancji chemicznych, wybuchy, katastrofy komunikacyjne itp. zwane poważnymi awariami. Cechami charakterystycznymi zdarzeń związanych z poważnymi awariami jest ich niepowtarzalność, losowość, wieloprzyczynowość i różnorodność bezpośrednich skutków. Mogą one powodować zagrożenie zdrowia i życia ludzi, degradację środowiska czy też poważne straty gospodarcze. W ustawie prawo ochrony środowiska, w tytule IV „Poważne awarie” zawarte są przepisy ogólne, instrumenty prawne służące przeciwdziałaniu poważnej awarii i poważnej awarii przemysłowej, obowiązki prowadzącego zakład stwarzający zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej oraz obowiązki organów administracji związane z awariami.

Ustawa Prawo ochrony środowiska wprowadza dwie kategorie obiektów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej:

- zakłady o zwiększonym ryzyku;
- zakłady o dużym ryzyku wystąpienia awarii.

Kwalifikacja zakładu do jednej z tych kategorii związana jest z ilością substancji niebezpiecznych znajdujących się w obiekcie. Zasady zaliczania zakładów do kategorii zakładów o zwiększonym ryzyku albo zakładów o dużym ryzyku określone zostały w rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 9 kwietnia 2002 r. w sprawie rodzajów i ilości substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Dz.U. 2002, Nr 58, poz. 535).

W obrębie gminy i w jej najbliższym sąsiedztwie nie ma zakładów stwarzających ryzyko poważnej awarii. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska mogą powstać na skutek awarii lub wypadków drogowych z udziałem substancji niebezpiecznych.

W przypadku wystąpienia poważnej awarii podczas transportu substancji niebezpiecznych może nastąpić bezpośrednie skażenie środowiska, polegające na wylaniu substancji do środowiska (gleby, wód powierzchniowych i podziemnych) oraz skażenie pośrednie, związane z wybuchem lub pożarem substancji niebezpiecznej, stwarzające zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi. Zasięg pożaru lub wybuchu i ich rozprzestrzenianie są zależne od rodzaju substancji niebezpiecznej. Potencjalny zasięg oddziaływania wybuchu i pożaru substancji (np. chlor, propan –butan) może sięgać 300 m od miejsca wypadku.

6. OCENA PRZYDATNOŚCI ŚRODOWISKA DLA ROZWOJU FUNKCJI UŻYTKOWYCH

6.1. Ocena przydatności dla funkcji mieszkaniowej

Wskazania obszarów przydatnych do pełnienia funkcji osadniczych dokonano drogą eliminacji terenów nieprzydatnych ze względu na cechy środowiska lub konieczność ochrony dla innych istotnych funkcji ochronnych lub użytkowych, a w szczególności wyeliminowano: kompleksy leśne i tereny przewidziane do zalesień, podmokłości stałe, tereny zagrożone wodami powodziowymi, kompleksy wysokiej wartości rolniczej, obszary i obiekty prawnej ochrony przyrody, obiekty i zespoły zabytkowe, obszary o niekorzystnych warunkach morfologiczno-klimatycznych, tereny trudnodostępne oraz enklawy o korzystnych warunkach w obrębie terenów nieprzydatnych.

W części graficznej wskazano obszary szczególnie przydatne dla rozwoju zabudowy w tym w szczególności:

- tereny w obrębie terenów zurbanizowanych, uzbrojone lub łatwe do uzbrojenia w komunalne sieci infrastruktury technicznej, dostępne komunikacyjnie;
- rezerwy terenowe w granicach podstawowych terenów osadniczych i położone na ich obrzeżu, o warunkach fizjograficznych przydatnych dla zabudowy mieszkaniowej, łatwe do uzbrojenia w komunalne sieci infrastruktury technicznej i komunikację - generalnie swym zasięgiem obejmują wskazane w studium gminnym tereny rozwojowe.

Na załączniku graficznym nie wskazano rejonów szczególnie przydatnych dla pełnienia funkcji usługowych. Należy przyjąć, że wszystkie obszary wskazane dla rozwoju zabudowy spełniają również warunki dla pełnienia funkcji usługowych. Łączenie różnych funkcji wynika między innymi z potrzeb mieszkańców, dla których podstawowym lub uzupełniającym źródłem utrzymania będą usługi.

6.2. Ocena przydatności dla funkcji przemysłowej

Dla potrzeb zabezpieczenia tradycyjnych i niezbędnych dla funkcjonowania gminy funkcji produkcyjnych wskazano w części graficznej tereny szczególnie przydatne dla rozwoju funkcji produkcyjno-przemysłowych. Obszary działalności gospodarczej zostały wyznaczone przede wszystkim wzdłuż drogi ekspresowej S1, oraz w rejonie stacji kolejowej Jasienica - Jaworze, w Międzyrzeczu Górnym, Międzyrzeczu Dolnym, Mażańcovicach i Rudzicy. Zwiększone możliwości rozwoju przemysłowego powinny być także w pobliżu dużych zakładów, takich jak: Paged Meble oraz Ceramika Pilch. Strefy koncentracji działalności usługowej przede wszystkim powinno rozwijać się w: centrach wsi gminnych. Istotnym elementem przeobrażeń funkcjonalno - przestrzennych gminy jest także umiejętne łączenie funkcji, jak lokalizacja działalności usługowej z uzupełniającą funkcją mieszkaniową - Jasienica, Grodziec, Międzyrzecze Dolne i Górne, Rudzica.

6.3. Ocena przydatności dla funkcji wypoczynkowo-rekreacyjnej

Mimo wysokich walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego funkcja turystyczna analizowanego obszaru jest słabo rozwinięta, a jej znaczenie gospodarcze i udział w dochodach większości mieszkańców nieznaczny.

Za istotne przyczyny niskiej konkurencyjności, z punktu widzenia środowiska przyrodniczego, należy uznać:

- brak bazy noclegowej i gastronomicznej,
- niską atrakcyjność sezonu zimowego ze względu na ukształtowanie terenu,
- brak uzbrojonych terenów przeznaczonych dla alternatywnych inwestycji turystycznych oraz zabudowy letniskowej,
- słabą promocję turystycznych walorów gminy.

Podstawowe uwarunkowania rozwoju i wzrostu znaczenia gospodarczego turystyki i rekreacji dotyczą zarówno zagadnień przyrodniczych jak i gospodarczych, a za szczególnie istotne należy uznać:

- zachowanie i przywracanie walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych gminy, a zwłaszcza ograniczanie zabudowy terenów otwartych,
- kontynuację i przyspieszenie realizacji inwestycji proekologicznych, wpływających na warunki zdrowotne mieszkańców i warunkujące również inwestycje turystyczne, a szczególnie w zakresie oczyszczania ścieków i neutralizacji odpadów,
- przygotowanie terenów ofertowych dla inwestorów turystycznych oraz dla rozwoju agroturystyki,
- podnoszenie atrakcyjności turystycznej gminy przez realizację, modernizację, rozbudowę i udostępnienie urządzeń rekreacyjno - sportowych,
- rozwój zróżnicowanej bazy noclegowej i gastronomicznej stosownie do zainteresowania turystów,
- rozszerzenie zakresu działań promocyjno - informacyjnych.

Na załączniku graficznym nie wskazano rejonów szczególnie przydatnych dla pełnienia funkcji wypoczynkowo - rekreacyjnych. Nie mniej należy przyjąć, że wszystkie obszary wskazane dla rozwoju zabudowy spełniają również warunki dla pełnienia funkcji wypoczynkowo - rekreacyjnych, a obszary wskazane dla funkcji ochronnych stanowią szczególną atrakcję dla rozwoju turystyki krajoznawczej.

6.4. Ocena przydatności dla funkcji rolno - leśnej

Ochrona zasobów rolnych i leśnych jest podstawowym warunkiem właściwego wykorzystania rolno-leśnej przestrzeni produkcyjnej zgodnym z jej naturalnym potencjałem. Z punktu widzenia przyrodniczego pożądanym jest dalsze utrzymywanie, z wyjątkiem gruntów przeznaczonych do zalesień, w dotychczasowym użytkowaniu gruntów rolnych gdyż są one otwartymi terenami aktywnymi biologicznie o ważnych funkcjach ekologicznych. Konieczne jest również dalsze utrzymywanie w kulturze leśnej dotychczasowych gruntów leśnych, pełniących zarówno funkcje gospodarcze jak i ekologiczne oraz pożądanym jest zalesianie w pierwszej kolejności gruntów nieleśnych położonych w obrębie korytarzy ekologicznych.

Prawidłowe i optymalne wykorzystania rolnej przestrzeni produkcyjnej powinno:

- a) porządkować przestrzeń poprzez zmianę struktury upraw i wyznaczenie granicy rolno-leśnej,
- b) zachować, w obszarze rolniczej przestrzeni produkcyjnej, grunty najbardziej wartościowe dla produkcji rolniczej, do gruntów podlegających szczególnej ochronie należy zaliczyć:
  - zwarte kompleksy klasy III i IV,
  - podnosić jakość gruntów rolnych poprzez: regulację stosunków wodnych, wprowadzanie zadrzewień śródpolnych, scalanie, rekultywację terenów zdegradowanych,
  - monitorować poziom zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi w celu doboru właściwych upraw.

Gospodarka leśna - działania ograniczające degradację powierzchni ziemi w obszarze o stosunkowo niskim poziomie lesistości:

- a) na terenach zalesionych: preferowanie w gospodarce leśnej naturalnych, ekologicznych kierunków gospodarowania zasobami poprzez kształtowanie struktury gatunkowej i przestrzennej zgodnie z warunkami siedliskowymi, powiększanie różnorodności biologicznej i zachowanie jej trwałości, ustalenie etatów cięć wg potrzeb hodowlanych, uznanie wszystkich lasów za ochronne (wodo- i glebochronne),
- b) powiększanie zasobów leśnych: poprzez wskazanie w planie zagospodarowania przestrzennego gruntów do zalesień.

6.5. Tereny komunikacji i infrastruktury technicznej niezbędne do prawidłowego funkcjonowania terenów użytkowych

- kontynuować działania służące porządkowaniu gospodarki wodno-ściekowej i odpadami stałymi na terenie gminy,
- w energetyce ciepłej dążyć do wykorzystywania nośników i technologii minimalizujących negatywne oddziaływanie na środowisko (gaz, prąd, olej opałowy), zwiększając wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych (energia słoneczna, wiatrowa, biopaliwa, ciepło geotermalne) oraz poprawy termoizolacyjności obiektów, stosowanie segregacji odpadów, w następstwie którego dążyć do recyklingu w celu gospodarczego wykorzystania odpadów zamiast ich beзуżytecznego składowania; kontrola systemowa stanu technicznego istniejącej infrastruktury technicznej w celu wyeliminowania poważnych awarii;
- konieczna jest przebudowa i remont układu komunikacyjnego (poprawa stanu nawierzchni na drogach gminnych), ze szczególnym uwzględnieniem poprawy jakości życia mieszkańców.
- w związku z planowanym zagospodarowaniem niskoemisyjnej strefy przemysłowej w Międzyrzeczu Dolnym konieczna jest rozbudowa układu drogowego w tym rejonie gminy. Działania w tym zakresie mogą obejmować budowę dróg dojazdowych, łączących teren z drogą "Ligocką" i drogą "Bronowską", czyli zapewniających powiązanie planowanych terenów usługowo - produkcyjnych, z zewnętrznym układem drogowym, budowę dróg wewnętrznych w obrębie terenów usługowo - produkcyjnych.

7. WRAŻLIWOŚĆ ŚRODOWISKA NA ANTROPOPRESJĘ

Oddziaływaniem antropogenicznym określamy każdy, świadomy lub nieświadomy, celowy lub przypadkowy, bodziec spowodowany przez człowieka i wywołujący reakcję ze strony środowiska przyrodniczego.

Wiodącą funkcją dla analizowanego obszaru zapisaną w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest funkcja mieszkaniowa i zagrodowa. Ponadto ustala się też możliwość rozwoju funkcji uzupełniającej rekreacyjno-wypoczynkowej oraz produkcyjno – usługowej. Ze względu na położenie obszaru w sąsiedztwie głównych ciągów komunikacyjnych (droga krajowa) wymaga się tutaj dużej staranności w architektonicznym kształtowaniu zabudowy oraz szczególnej dbałości o stan środowiska. Tereny zabudowane istniejące na obszarze opracowania są podatne na przekształcenia, które nie szkodzą istniejącym formom, a mogą je uatrakcyjnić. Dobrze ukierunkowane oddziaływania antropogeniczne powinny tu mieć charakter wzbogacający i porządkujący istniejące struktury, lecz nie mogą one wprowadzać takich uciążliwości jak hałas i wibracje oraz nie powinny przyczyniać się do wzrostu zanieczyszczenia powietrza. Należy go również chronić przed wprowadzaniem zabudowy, której cechy przestrzenne i architektoniczne nie nawiązują do lokalnej tradycji.

8. WNIOSKI I ZALECENIA DO SPORZĄDZANIA PLANÓW MIEJSCOWYCH

Wnioski do Studium i MPZP:

- W zagospodarowaniu terenu należy unikać dalszej fragmentaryzacji zwartych kompleksów leśnych (szczególnie trasami drogowymi) oraz dążyć do łączenia rozdrobnionych terenów leśnych poprzez dolesianie (szczególnie w obszarach korytarzy ekologicznych) w celu umocnienia bądź odtworzenia powiązań przyrodniczych.
- Program podniesienia lesistości ma na celu również ochronę gatunków i poprawę kondycji drzewostanów oraz odtworzenie ekosystemów leśnych.
- Zalesienia w krajobrazie rolniczym nie powinny prowadzić do utraty charakteru tych rejonów i ograniczać się jedynie do uzupełnienia zadrzewień.
- Na obszarach o wysokich walorach przyrodniczych, a będących terenem zainteresowania rozwojem funkcji wypoczynkowych i turystycznych, użytkowanie i zagospodarowanie powinno być podporządkowane potrzebom zapewnienia prawidłowego funkcjonowania środowiska i zachowania różnorodności biologicznej.
- W obszarze przeznaczonym do zabudowy istniejące zadrzewienia wymagają zachowania w jak największej powierzchni jako tereny o charakterze leśnym lub ogrody przydomowe.
- Dla poprawy jakości i ochrony zasobów wód powierzchniowych konieczna jest rozbudowa istniejącego i realizacja nowych gminnych systemów kanalizacyjnych, modernizacja istniejącej i budowa nowej sieci kanalizacji deszczowych wraz z urządzeniami podczyszczającymi oraz zwiększenie zdolności samooczyszczających rzek i potoków poprzez preferowanie użytkowania łąkowego oraz właściwe kształtowanie pasów roślinności wzdłuż brzegów cieków wodnych,
- Dla poprawy jakości i ochrony zasobów wód podziemnych niezbędne jest unikanie lokalizacji w obszarach zbiorników wód podziemnych składowisk odpadów, wprowadzenie ograniczeń w zagospodarowaniu w obszarach zasilania ujęć wody oraz budowa sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków.
- Zadaniem głównym gminy prowadzonym bezpośrednio w kierunku ochrony powietrza winno być ograniczenie niskiej emisji, w ramach którego należy:
  - Prowadzić edukację ekologiczną w zakresie ochrony powietrza, z promowaniem zastosowania ekologicznego sposobu ogrzewania i organizacją punktu konsultacyjnego wspomagającego wybór sposobu ogrzewania i wskazującego na możliwości pozyskania środków na inwestycje (kredytów preferencyjnych lub dotacji),
  - Opracować kompleksowy program ograniczenia niskiej emisji z wystąpieniem o dofinansowanie z funduszy pomocowych,
  - Przyjąć program dofinansowania działań modernizacyjnych systemów ogrzewania dla indywidualnych budynków mieszkalnych.

- Utrudnieniem dla realizacji zabudowy może być okresowo zmienne i płytkie zaleganie pierwszego poziomu wód gruntowych. Na obszarach, gdzie zwierciadło wód gruntowych kształtuje się na głębokości mniejszej niż 2 m pod poziomem terenu zalecane jest wykluczenie realizacji podpiwniczeń. Nie należy wprowadzać zabudowy na obszarach, gdzie poziom wód gruntowych zalega płycej niż 1 m (obszary ograniczone hydroizobata 1 m).
- Z zabudowy zaleca się wyłączyć obszary położone w rejonie rzeki Iłownica i jej prawobrzeżnego dopływu (Potok Łaziński), rzeki Jasienicy i jej prawobrzeżnych dopływów (Potok Wysoki, Potok Międzyrzecki), i rzeki Wapienicy i jej dopływów (Rudawka, Potok Starobielski), które to w przeszłości ulegały podtapianiu przez wody powodziowe;
- Realizacja nowej zabudowy powinna pozostawać w związku z zabudową już istniejącą, powstająca zabudowa powinna posiadać odpowiednią skalę i gabaryty wymagane dla zachowania i kształtowania ekspozycji widokowych.
- Realizacja obiektów funkcji przemysłowej nie powinna naruszać walorów krajobrazowych obszarów, zwłaszcza w obrębie stref ochrony ekspozycji zabytków kultury, terenów otwartych, punktów i ciągów widokowych oraz szczytowych partii wzniesień. Nowo powstająca zabudowa powinna posiadać odpowiednią skalę i gabaryty wymagane dla zachowania i kształtowania ekspozycji widokowych.
- Kształtowanie nowych obiektów w nawiązaniu skalę i formą do tradycyjnej zabudowy;
- Nowo projektowane ciągi komunikacyjne nie powinny naruszać ciągłości istniejących korytarzy ekologicznych.
- W celu zachowania walorów krajobrazowych, w zagospodarowaniu i zabudowie terenów należy dążyć do skupiania osadnictwa i przebudowy sieci infrastruktury w celu zminimalizowania ich długości oraz ich ukrycia w krajobrazie.
- Na obszarach szczególnie cennych, na których krajobraz ulega degradacji, należy podjąć działania zmierzające do przywrócenia równowagi środowiska przyrodniczego i harmonii krajobrazu.
- Na obszarach mniej cennych, a wskazanych do rozwoju funkcji gospodarczych, winne być one realizowane w myśl zasad zrównoważonego rozwoju.
- Ochrona zasobów kulturowych powinna być realizowana również poprzez:
  - kształtowanie atrakcyjnego wizerunku gminy oraz zwiększenie atrakcyjności turystycznej,
  - zachowanie krajobrazu otwartego o wybitnych walorach przyrodniczych i kulturowych - ze szczególnym uwzględnieniem historycznej struktury przestrzennej i kompozycji urbanistycznej,
  - utrzymanie tradycyjnych kierunków rozwoju podstawowej struktury osadniczej,
  - utrzymanie, w miarę możliwości, przysiółkowego charakteru struktury obszarów peryferyjnych,
  - ochronę otwartego krajobrazu pól, kompleksów leśnych, dolin rzek i potoków,
  - kształtowanie współczesnej zabudowy w nawiązaniu do skali i istotnych cech zabudowy tradycyjnej.

Załączniki graficzne:

- Załącznik graficzny nr 1 – Elementy przyrodnicze
- Załącznik graficzny nr 2 – Elementy antropogeniczne wraz z określeniem przydatności terenów do zabudowy
- Gmina Jasienica – hipsometria